

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

О.А. Герасименко

ПРАКТИКУМ
З ХУДОЖНЬОЇ ОБРОБКИ МАТЕРІАЛІВ
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Рівне – 2015

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

О.А. ГЕРАСИМЕНКО

ПРАКТИКУМ З ХУДОЖНЬОЇ ОБРОБКИ МАТЕРІАЛІВ

Навчальний посібник

Для студентів напряму підготовки
6.010103 «Технологічна освіта (технічна праця)»

Рівне – 2015

УДК 739+745.51

ББК 85.125я73

П 69

Друкується за рішенням Навчально-методичної Ради Рівненського державного гуманітарного університету (протоколи № 4 від 24. 11. 2015 р.).

П 69. Практикум з художньої обробки матеріалів: навчальний посібник: для студентів напряму підготовки 6.010103 «Технологічна освіта (технічна праця)» / автор-укладач О.А. Герасименко. – Рівне: РДГУ, 2015. – 120 с.

Автор: А.О. Герасименко, кандидат історичних наук, доцент кафедри технологічної освіти РДГУ.

Рецензенти: О.А. Сташук, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет;
В.В. Понятишин, кандидат педагогічних наук, доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

У навчальному посібнику наводяться методичні розробки до лабораторно-практичних робіт з відповідними додатками, індивідуальні науково-дослідні завдання, модульні контрольні роботи з художньої обробки матеріалів.

Адресовано вчителям середньої та старшої школи, викладачам вищих навчальних закладів, студентам педагогічних спеціальностей, а також практичним працівникам освіти.

Навчальний посібник схвалено і рекомендовано до друку кафедрою технологічної освіти РДГУ (протокол №11 від 27. 10. 2015 р.)

ББК 739+745.51
© Герасименко О. А.
РДГУ, 2015

Передмова

Одною з провідних ролей у практичній підготовці майбутніх вчителів трудового навчання займає дисципліна «Художня обробка матеріалів». Складовими частинами якої є художня обробка деревини, тканини і глини (кераміки). Оскільки на заняттях з трудового і професійного навчання загальноосвітньої школи значна частина часу відводиться на опанування знань та формування вмінь і навичок з технологій художньої обробки матеріалів. Відповідно, і вчитель трудового навчання повинен досконало володіти цими знаннями і вміннями. Художня обробка матеріалів, як ніякий інший вид навчальної та творчої діяльності, дозволяє розкрити багаті духовні цінності художніх виробів народних майстрів, сформувати естетичні смаки, озброїти студентів технічними знаннями, розвивати у них трудові вміння і навички, вести психологічну і практичну підготовку до праці та вибору професії.

Метою викладання навчальної дисципліни «Художня обробка матеріалів» є формування творчо активної особистості вчителя, яка відзначається досить високим рівнем художньої культури, володіє системою знань, умінь та навичок, необхідних для викладання дисциплін художньо-прикладного циклу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розкрити зміст художньої обробки матеріалів в структурі творчої перетворювальної діяльності;
- визначити суть, зміст методів і засобів композиційного формоутворення у процесі проектування художніх виробів та розробки орнаментів;
- виробити та удосконалити навички з проектування та виготовлення художніх виробів з різних матеріалів;
- розкрити історичні етапи розвитку художніх технік оздоблення різних матеріалів;
- розкрити зміст та особливості технік та технологічних прийомів художнього оздоблення матеріалів.
- оволодіти вміннями виконувати художнє оздоблення виробів з різних матеріалів;

Згідно вимог освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- етапи та способи проектування виробів з художнім оздобленням;
- правила техніки безпеки і протипожежної безпеки;
- правила раціональної організації робочого місця;
- характеристику і будову контрольно-вимірювальних інструментів;
- характеристику і будову робочих інструментів та пристроїв призначених для художнього оздоблення деревини, тканини, глини та ін.
- основні відомості про ЄСКД, правила виконання зображень на кресленнях;
- програму з трудового та профільного навчання загальноосвітньої

школи;

- історію розвитку і традиції художньої обробки матеріалів з деревини, тканини, кераміки та ін.;

- теоретичні основи художніх професій, роботи майстрів і народних умільців;

- різноманітність технік та технологій художньої обробки матеріалів з деревини, тканини, кераміки та ін.;

- класифікацію, види та властивості матеріалів, котрі застосовують у художній обробці деревини, тканини, глини та ін.;

- технологію виготовлення виробів з деревини, тканини, глини та ін.;

- особливості технологій художньої обробки матеріалів;

- питання експлуатації обладнання та організації праці на художньо-промислових підприємствах та в окремих майстернях;

- композиційні закони, прийоми та засоби вираження;

- види та типи орнаментів;

ВМІТИ:

- проектувати та оздоблювати вироби з деревини, тканини та кераміки;

- читати креслення та ескізи; визначати форму і розміри основних конструкційних елементів виробу, який виготовляється;

- перевіряти готовність виробу за технічним малюнком;

- користуватися довідковою літературою і технічною документацією.

- реалізувати у практичній діяльності теоретичні основи художніх промислів;

- пропагувати народні традиційні техніки оздоблення матеріалів при виконанні творчих, художніх виробів;

- визначати за зовнішнім виглядом виробу його регіональну приналежність;

- враховувати особливості та добирати матеріали при виконанні творчих робіт;

- визначати послідовність виготовлення виробів;

- розробляти та застосовувати різні орнаменти;

- виготовляти необхідні вироби та інструменти для художньої обробки матеріалів;

- оздоблювати деревину, тканину, глину;

- виконувати операції ручної і механічної обробки дерева, тканини, глини.

Вивчення цієї дисципліни здійснюється за кредитно-трансферною системою. Вона складається з двох навчальних і трьох змістових модулів: 1. «Композиція та художня обробка дерева»; 2. «Художня обробка тканин»; 3. «Художня обробка кераміки». Вивчення цієї дисципліни завершується диференційованим заліком після здачі другого навчального модулю який включає індивідуальні науково-дослідні завдання у формі проектів згідно тематики змістових модулів та написання двох модульних та однієї

комплексної контрольних робіт.

Об'єктами контролю за рейтинговою оцінкою дій студентів виступають:

- систематичність відвідування лекцій, лабораторних занять, консультацій тощо;
- якість та вчасність виконання лабораторних і контрольних робіт, завдань до самостійної та індивідуальної роботи;
- активність, ініціативність та самостійність студента під час лабораторних занять, наукової роботи тощо.

У даній дисципліні кожний модуль включає обов'язкову і додаткову навчальну роботу.

З кожного виду робіт визначаються оціночні бали. За невиконання певного виду обов'язкової навчальної роботи передбачаються штрафні санкції. Студент, який хоче набрати відповідну кількість балів, щоб вийти на підсумковий контроль, має можливість виконувати додаткові навчальні завдання.

Спираючись на положення про рейтингову систему оцінювання знань і вмінь студентів РДГУ та орієнтовну оцінку видів навчальної діяльності студентів з дисциплін кафедри в модульно-рейтинговій системі нами розроблена конкретна оцінка видів навчальної роботи з дисципліни (див. табл. 1).

Виходячи з основної навчальної роботи у відповідності до прийнятої 100-бальної шкали оцінювання визначається конкретна оцінка знань і вмінь студента в національній та ЄКТС шкалах. В таблиці 2 наведено такі зведені показники для вказаної вище дисципліни.

Результати обліку всіх видів навчальної роботи в рейтинговій системі за кожний модуль викладач заносить в спеціальні робочі таблиці. Після вивчення всіх модулів результати з робочих таблиць переносяться до зведеної таблиці загального обліку рейтингової оцінки знань і вмінь студентів з даної дисципліни.

За результатами всіх набраних балів в рейтинговій шкалі з даної дисципліни кожному студенту групи виставляється оцінка за 100-бальною шкалою, за чотирьохбальною національною шкалою і шкалою ЄКТС (див. табл. 2). Якщо студента влаштовує ця оцінка, то він заліку не складає і ця оцінка виставляється у рейтингову та залікову відомості та залікову книжку. Якщо оцінка не влаштовує – то він складає залік у встановленому кафедрою порядку. Студенти, які не набрали відповідну кількість балів і отримали рейтингову оцінку «2» – FX, при певному виконанні всіх обов'язкових видів навчальної роботи, можуть отримати залік при успішному його складанні. Студенти, які ж не набрали відповідної кількості балів для отримання заліку і не виконали всі види обов'язкової навчальної роботи, до заліку не допускаються. Залік вони можуть складати лише після того, як виконають у певному об'ємі, визначеному кафедрою, всі обов'язкові види навчальної роботи за всі навчальні та змістові модулі.

Таблиця 1.

Оцінка видів навчальної роботи в модально-рейтинговій системі з дисципліни «Художня обробка матеріалів» для денної форми навчання

№ з/п	Види навчальної роботи	Оціночні бали		Кількість додаткової навчальної роботи	Штрафні санкції
1	2	3		4	5
I Обов'язкові					
1.	Вчасність та якість звіту про самостійну роботу (підготовка до лабораторно-практичних робіт).	2	22	За фактичним терміном здачі звіту.	Зняття 0,2 бала за кожен тиждень затримки.
2	Вчасність виконання та захисту звіту до лабораторно-практичних робіт: 5, 6, 8, 9, 11.	2	10	За фактичним терміном захисту.	Зняття 0,2 бала за кожен тиждень затримки.
3	Вчасність виконання та захисту звіту до лабораторно-практичних робіт: 1-4, 7, 10.	3	18	За фактичним терміном захисту.	Зняття 0,3 бала за кожен тиждень затримки.
Вчасність та якість виконання ІНДЗ					
4	Вчасність та якість виконання теоретичної частини.	4	12	За фактичним терміном захисту ІНДЗ.	Зняття 0,4 бала за кожен день затримки.
5	Вчасність та якість виконання технологічно-графічної частини.	3	9	За фактичним терміном захисту ІНДЗ.	Зняття 0,3 бала за кожен день затримки.
6	Вчасність та якість виконання практичної частини.	3	9	За фактичним терміном захисту ІНДЗ.	Зняття 0,3 бала за кожен день затримки.
Модульні контрольні роботи					
7	Вчасність та якість виконання модульної контрольної роботи.	5	10	За фактичним терміном виконання.	Зняття 0,5 бала за кожен день затримки.
8	Вчасність та якість виконання комплексної контрольної роботи.	10		За фактичним терміном виконання.	Зняття 0,5 бала за кожен день затримки.
Всього:		100			
II Додаткові					
9	Додатковий реферат за пропущене лекційне заняття.	до 2		За фактичну кількість пропущених занять.	Реферат за кожен пропущений лекцію.
10	Додаткове виконання індивідуального завдання за пропущене лабораторно-практичне заняття.	до 3		За фактичну кількість пропущених занять.	Індивідуальне завдання за кожне пропущене заняття.
11	Підготовка і виступ із доповіддю на науковій конференції за напрямком навчальної дисципліни.	до 6		За фактом виконання.	Зняття балів за відсутність схвальних відзвітів.
12	Публікація статті у фаховому виданні за напрямком навчаль-	до 15		За фактом виконання.	—

1	2	3	4	5
	ної дисципліни.			
13	Електронна версія методичних матеріалів з предмету.	до 10	За фактом виконання.	Зняття балів за якість виконання.
14	Участь в університетській олімпіаді чи конкурсі з предмету.	5	За фактом участі.	—
15	Призове місце на університетській олімпіаді (конкурсі).	1-20; II-15; III-10	За фактом участі.	—
16	Участь у всеукраїнській олімпіаді.	10	За фактом участі.	—
17	Інші види робіт за пропозицією студента.	до 10	За фактом виконаної роботи.	—
18	Заохочувальні бали викладача (кафедри) за творчий та добросовісний підхід до навчання.	до 10	—	—

Таблиця 2.

**Шкали оцінювання знань і вмінь студентів з дисципліни
«Художня обробка матеріалів»**

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	5 – зараховано
82 – 89,9	B	4 – зараховано
74 – 81,9	C	
64 – 73,9	D	3 – зараховано
60 – 63,9	E	
35 – 59,9	FX	2 – не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34,9	F	2 – не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

У даному посібнику наведений перелік лабораторно-практичних робіт з художньої обробки матеріалів, який підібрано відповідно до змісту програми з дисципліни «Художня обробка матеріалів», а об’єкти праці орієнтовані на програми з трудового та професійного навчання загальноосвітньої школи (див. табл. 3). Зміст лабораторно-практичних робіт спрямований на формування та вдосконалення знань, вмінь та навичок з художньої обробки різних матеріалів.

З метою полегшення розробки технологічного процесу та проектування художніх виробів з різних матеріалів у посібнику до більшості лабораторно-практичних робіт у додатках наведені зразки робіт, елементи та зразки композицій орнаментів, інструменти. Зміст лабораторно-практичних робіт передбачає застосування фронтальної, групової й індивідуальної організації навчальної діяльності студентів на занятті у їх взаємозв’язку, що сприяє формуванню стійких практичних вмінь та навичок планування і наукової організації праці, удосконаленню прийомів організації робочого місця, культури праці, самоконтролю власної діяльності.

Таблиця 3.

Тематика лабораторно-практичних робіт з дисципліни: «Художня обробка матеріалів» для напрямку підготовки 6.010103 «Технологічна освіта (технічна праця)»

№ з/п	Тематика лабораторно-практичної роботи	Кількість годин	
		аудит.	самост.
Змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева»			
1.	Композиція та орнамент.	8	14
2.	Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.	4	10
3.	Технологія виконання контурного різблення.	4	4
4.	Технологія виконання тригранно-виїмчастого різблення.	6	6
5.	Проектування та виготовлення виробу з деревини з різьбленими заставками.	8	6
Всього годин за навчальний модуль:		30	40
Змістовий модуль 2. «Художня обробка тканин»			
6.	Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.	4	8
7.	Технологія виконання гарячого батіку.	4	4
8.	Проектування та виготовлення сувеніру в техніці «гарячий батік».	10	10
Всього годин за змістовий модуль:		18	22
Змістовий модуль 3. «Художня обробка кераміки»			
9.	Організація праці у майстерні з художньої обробки глини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.	4	8
10.	Технологія виконання народних іграшок та посуду.	4	4
11.	Проектування та виготовлення декоративних ємностей з глини.	8	10
Всього годин за змістовий модуль:		16	22
Всього годин		64	84

У посібнику наведено інструкційні матеріали до всіх лабораторно-практичних робіт, індивідуальні науково-дослідні завдання та модульні контрольні роботи з даної дисципліни.

У процесі навчання необхідно звернути особливу увагу на дотримання правил безпечної праці, протипожежної безпеки, санітарної і особистої гігієни.

РОЗДІЛ І. ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «КОМПОЗИЦІЯ ТА ХУДОЖНЯ ОБРОБКА ДЕРЕВА»

Лабораторно-практична робота № 1

ТЕМА: Композиція та орнамент.

МЕТА: Ознайомитися з класичними творами народного мистецтва, навчитися розрізняти їх стилістику, техніку і технологію виконання. Вивчити основні принципи композиції. Навчитись створювати орнаментальні композиції.

ЗВІТ:

1. Конспект основних відомостей з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Ескізи варіанти композицій, виконані в робочому зошиті згідно завдань для контролю самопідготовки.
3. Композиція на основі геометричних фігур, виконана на форматі А4 в кольорі.
4. Орнаментальна композиція на основі геометричних елементів певного типу (стилю) орнаменту, узгодженого з викладачем на форматі А4 в кольорі.
5. Орнаментальна композиція на основі рослинних елементів певного типу (стилю) орнаменту, узгодженого з викладачем на форматі А4 в кольорі.
6. Зооморфна композиція на основі геометричних і рослинних елементів або стилізовані композиційні форми тварин, звірів, комах і т.д., котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва, виконана на форматі А4 в кольорі.
7. Співбесіда з викладачем.

ЧАС: 8 годин аудиторних занять та 14 години самостійної роботи

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакат з елементами контурної різьби, плакат з елементами яворівської різьби, плакат з елементами трьохгранно-вигмчастої різьби, плакат з елементами петриківського розпису, репродукції класичних творів з народних промислів, зразки студентських робіт.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: олівець, циркуль, лінійка, гумка, пензлі, акварель, гуаш, кольоровий папір, креслярський папір формату А4.

ЛІТЕРАТУРА: О1, О2, Д4, Д14, Д15, Д18, Д19, Д25, Д27-Д30, Д32, Д34, Д36-Д39, М1-2, М4-5, М8, М10.

ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

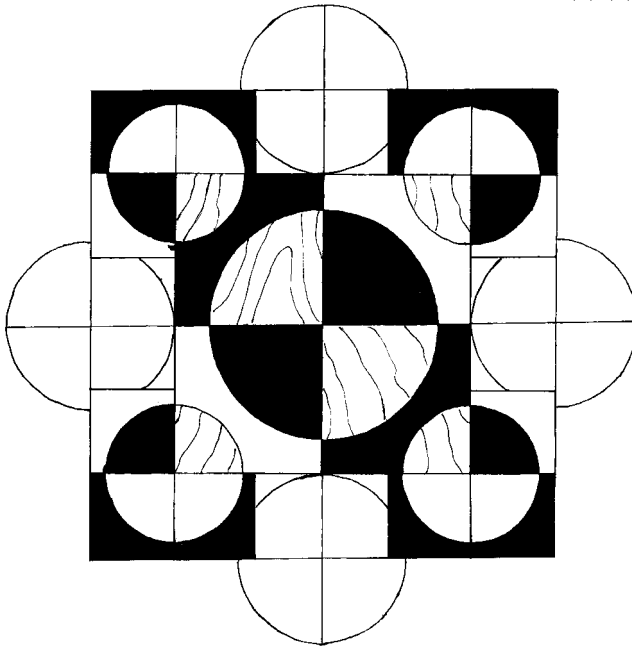
- Опрацювати рекомендовану літературу, конспект лекцій та дати письмові відповіді на питання:
 - Що означають визначення: контраст, нюанс, фактура, текстура, симетрія, асиметрія, статика, динаміка?
 - Яка різниця між фронтальною, глибинно-просторовою і об'ємно-просторовою композицією?
 - Що означають визначення: ритм, рапорт, масверк, орнамент?
 - У чому полягають особливості побудови композицій декоративних орнаментів?
 - Які кольори називають хроматичними?
 - Які ахроматичні гами існують, специфіка їх використання?
 - Що означає насиченість кольору?
 - Охарактеризуйте особливості методу аналогії?
- Записати у робочий зошит «Порядок виконання роботи».
- Опрацювати запропоновану літературу законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
- В робочому зошиті виконати ескіз композиції за допомогою геометричних тіл та їх сполучень, вихідні дані підбирають за таблицею додаток 1.1.1 згідно журнального списку. Зразки робіт подані у додатку 1.1.2.
- В робочому зошиті зарисувати елементи вибраного геометричного типу орнаменту і виконати ескіз орнаменту (Дод. 1.1.3, 1.1.4.).
- В робочому зошиті зарисувати елементи вибраного рослинного типу орнаменту і виконати ескіз орнаменту (Дод. 1.1.5., 1.1.6.).
- В робочому зошиті виконати зооморфну композицію використовуючи елементи геометричних або рослинних орнаментів або стилізовані форми тварин, звірів, комах і т.д., котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (зразки робіт дод. 1.1.7., 1.1.8.).

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

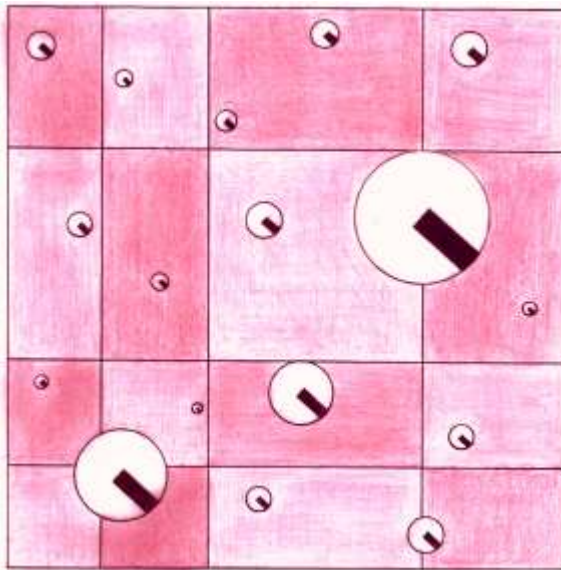
- На форматі А4 виконати композицію за допомогою геометричних фігур та їх сполучень використовуючи закони і принципи композиції згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. 1.1.2.).
- На форматі А4 виконати орнаментальну композицію за допомогою геометричних елементів, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. 1.1.4.).
- На форматі А4 виконати орнаментальну композицію за допомогою рослинних елементів, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. 1.1.6.).
- На форматі А4 виконати зооморфну композицію використовуючи геометричні і рослинні елементи, котрі використовуються в класичних творах народного мистецтва (елементи повинні відповідати одному стилю) згідно затвердженого викладачем ескізу (зразки робіт дод. 1.1.7., 1.1.8.).

Побудова композицій на основі геометричних фігур

№ з/п	Композиційні величини, принципи і закономірності	Геометричні фігури				
		Коло, прямокутник	Трикутник, півколо	Ромб, прямокутник	Коло, трикутник	Трикутник, прямокутник
1	Симетрія вертикальна, нюанс, фактура, холодна гама кольорів.	1	13	25	37	49
2	Симетрія горизонтальна, контраст, фактура, холодна гама кольорів .	50	2	14	26	38
3	Симетрія вертикальна, контраст, текстура, гаряча гама кольорів.	39	51	3	15	27
4	Асиметрія, контраст, фактура, холодна гама кольорів.	28	40	52	4	16
5	Асиметрія, контраст кольоровий, текстура.	17	29	41	53	5
6	Асиметрія, нюанс, текстура, гаряча гама кольорів.	6	18	30	42	54
7	Симетрія діагональна, нюанс, ахроматичні кольори, гаряча гама кольорів.	55	7	19	31	43
8	Симетрія центрична, контраст кольоровий, текстура.	44	56	8	20	32
9	Симетрія дзеркальна, нюанс, текстура, холодна гама кольорів.	33	45	57	9	21
10	Асиметрія, нюанс, фактура, гаряча гама кольорів, ахроматична гама.	22	34	46	58	10
11	Асиметрія, контраст, текстура, гаряча гама кольорів, ахроматична гама.	11	23	35	47	59
12	Асиметрія, нюанс, фактура, холодна гама кольорів.	60	12	24	36	48

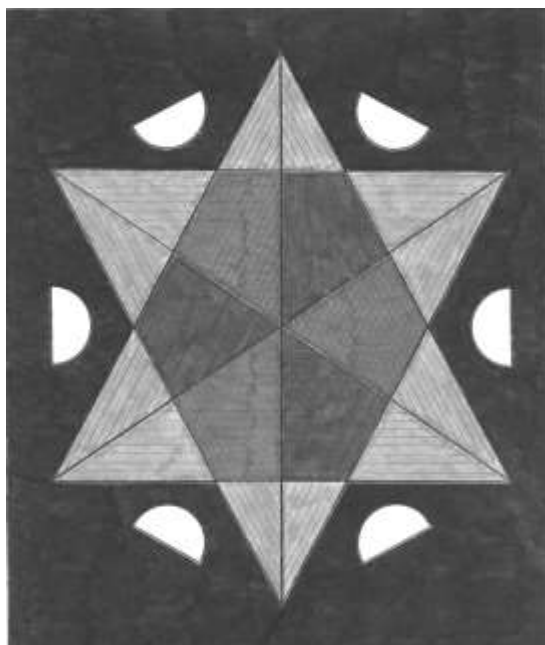
Коло, квадрат, симетрія центрична, текстура, контраст

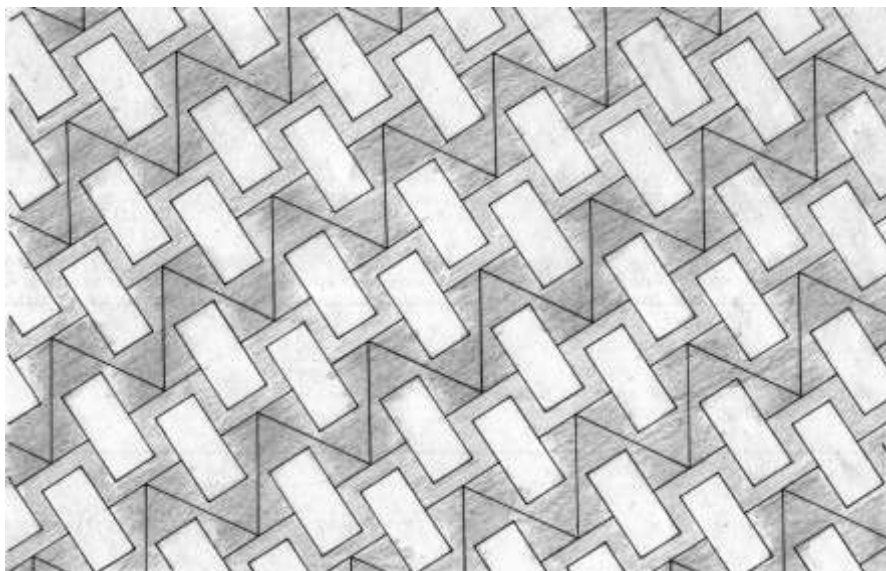
Коло, прямокутник, асиметрія, фактура, нюанс, контраст

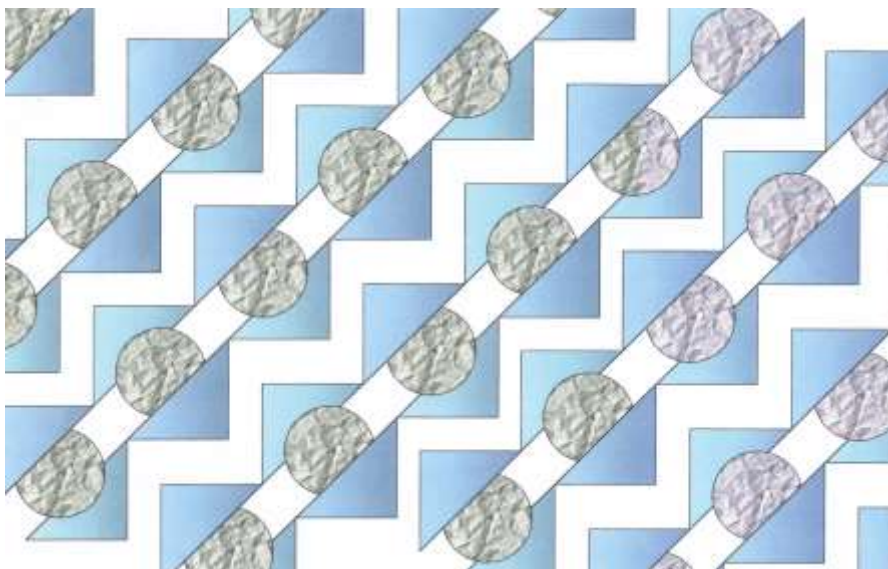
Коло, трикутник, асиметрія, фактура, нюанс

Півколо, трикутник, симетрія центрична, текстура, нюанс, контраст

Прямокутник, трикутник, симетрія діагональна, фактура, нюанс

Коло, трикутник, симетрія діагональна, фактура, нюанс

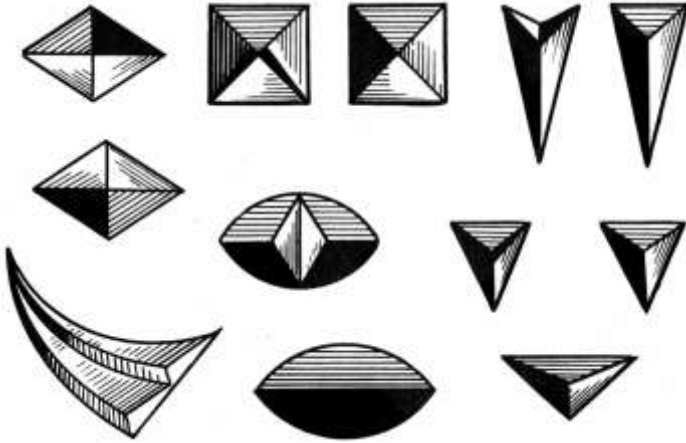

Коло, прямокутник, асиметрія, фактура, нюанс, контраст

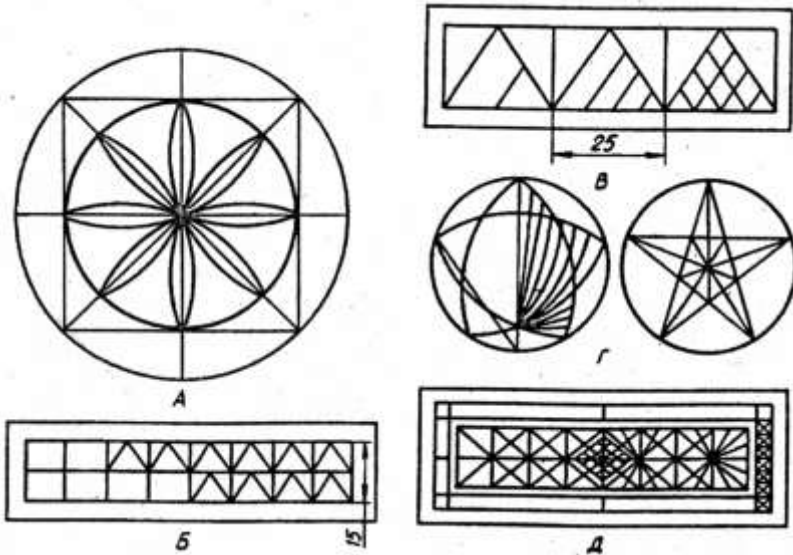

Коло, трикутник, асиметрія, текстура, нюанс, контраст

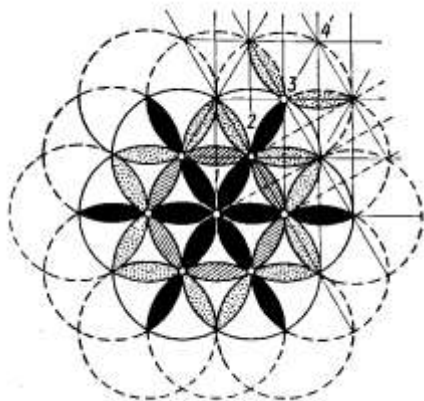
ЕЛЕМЕНТИ ОРНАМЕНТІВ З ГЕОМЕТРИЧНОЇ РІЗЬБИ

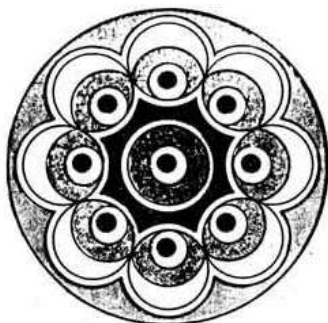
СХЕМИ ПОБУДОВИ ОРНАМЕНТІВ ДЛЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ РІЗЬБИ

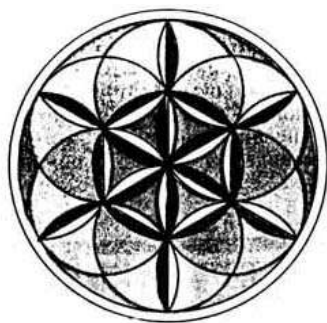
а – розетка; б – витейка; в – уголки; г – зірка; д – складний орнамент.

а

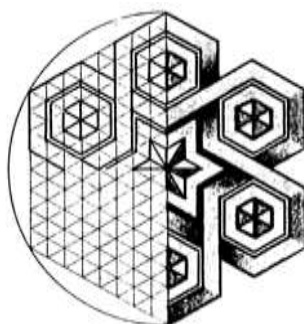
б

в

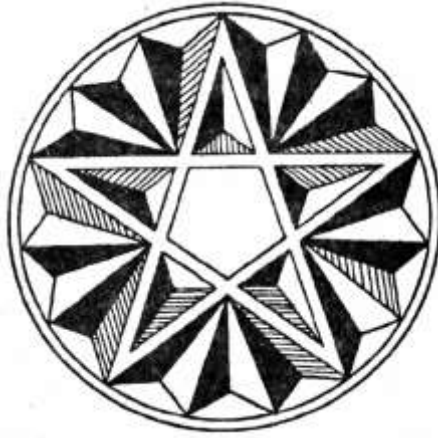

г

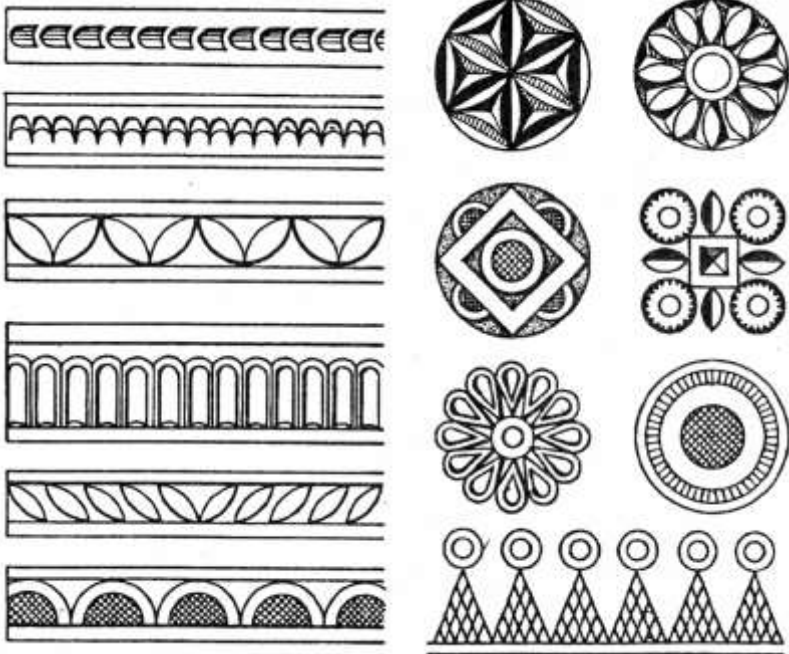

д

Техніка виконання та зразки складних орнаментів у колі

Зразок складного орнаменту у колі

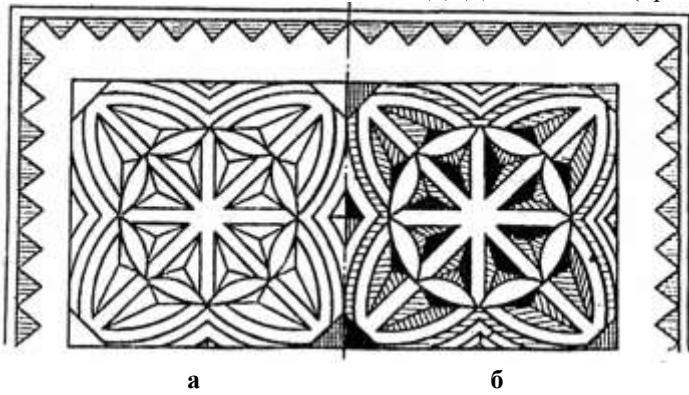

а

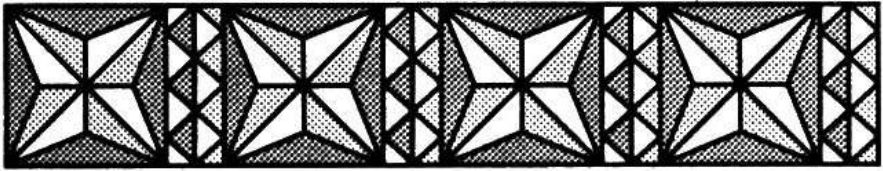
б

а – елементи серпоподібного різьблення;

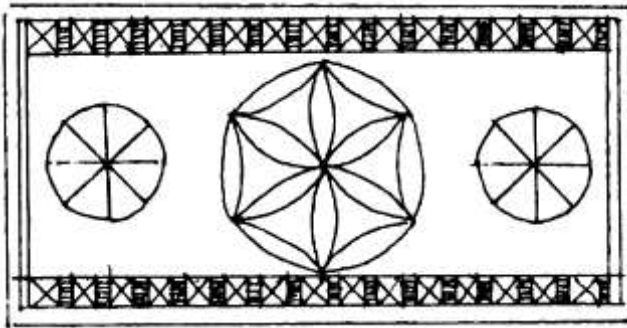
б – елементи трихгранно-виглядаючого та серпоподібного різьблення.

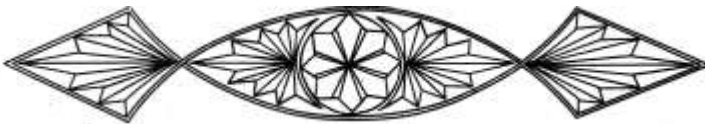
Виконання рисунку для різьби: а – лінійним контуром, б – штрихами (тонування).

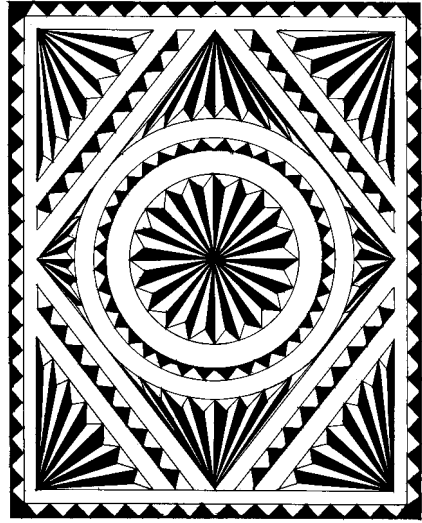
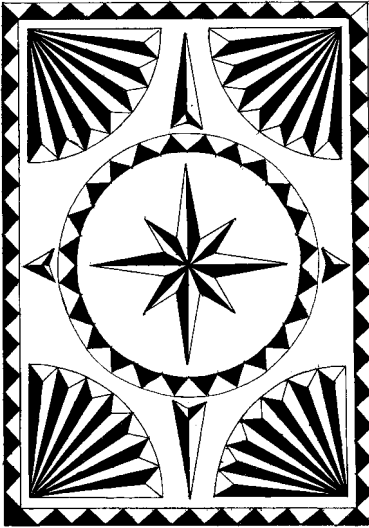
Ритмічна композиція

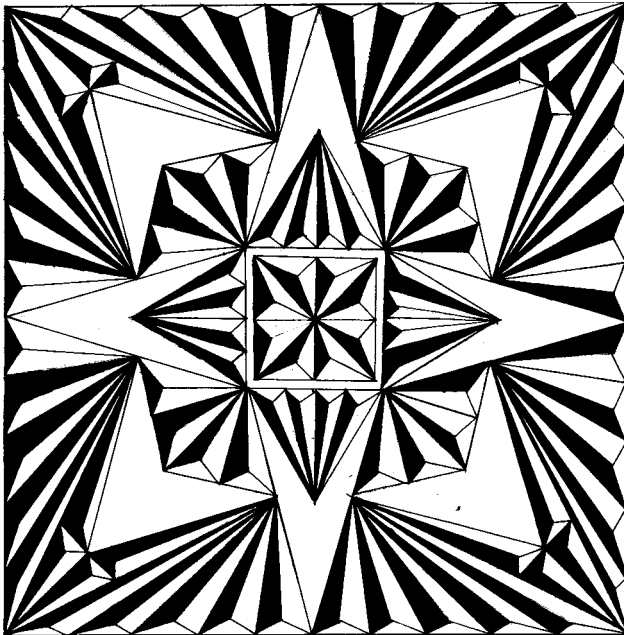
Центрична композиція в квадраті

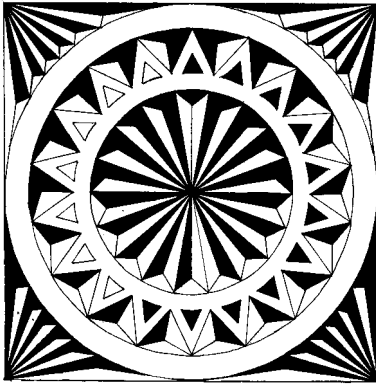
Орнаментальна геометрична композиція в прямокутнику

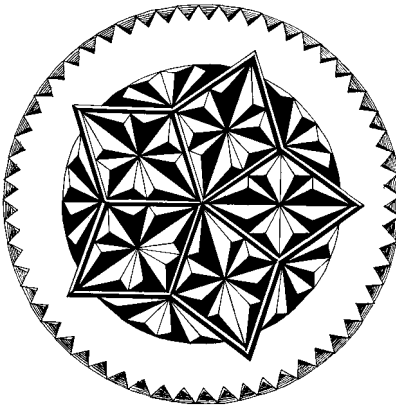
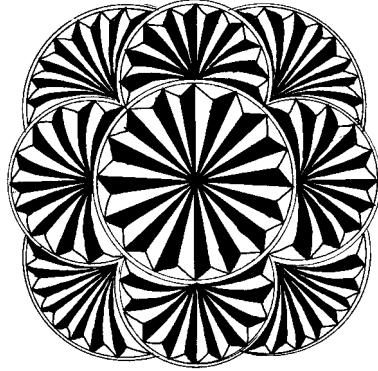
Орнаментальні геометричні композиції в прямокутнику

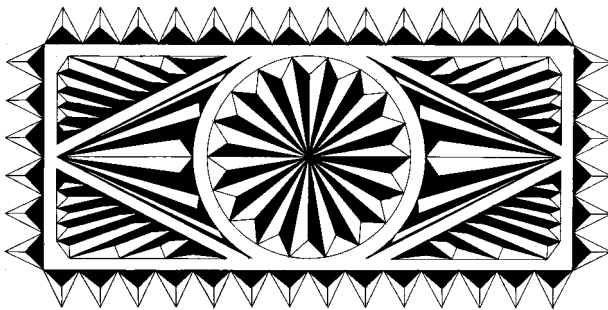
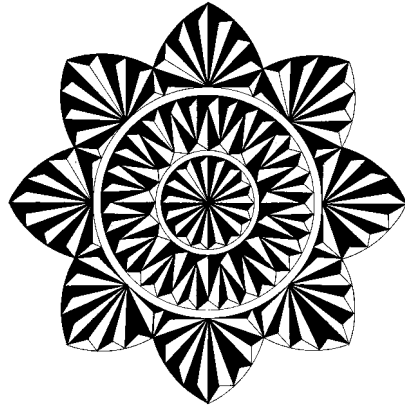
Орнаментальна геометрична композиція в квадраті

Орнаментальні геометричні композиції в квадраті

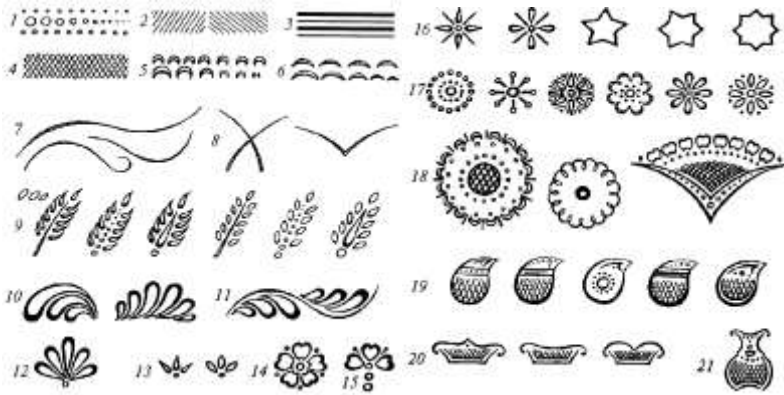

Орнаментальні геометричні композиції в колі

Орнаментальна геометрична композиція в прямокутнику

ЕЛЕМЕНТИ І МОТИВИ ЯВОРІВСЬКОГО ОРНАМЕНТУ

1 – крапки (цятки); 2 – штрихи; 3 – пасочки (лінії); 4 – сіточка (гратка); 5 – підківка; 6 – півмісяць; 7 – кривулька; 8 – арчасті лінії; 9 – пшеничка; 10 – листочки; 11- гіллячка (гілочка); 12 – кущик; 13 – травинка; 14 – квітка п'ятипелюсткова; 15 – квітка трипелюсткова; 16 – зірочки; 17 – квіти; 18 – ружа; 19 – качечки; 20 – вазонки; 21 – вазочки.

РОСЛИННІ ОРНАМЕНТИ НА ОСНОВІ ЕЛЕМЕНТІВ
ЯВОРІВСЬКОГО РІЗЬБЛЕННЯ

Орнаментальна рослиння композиція в пвколі

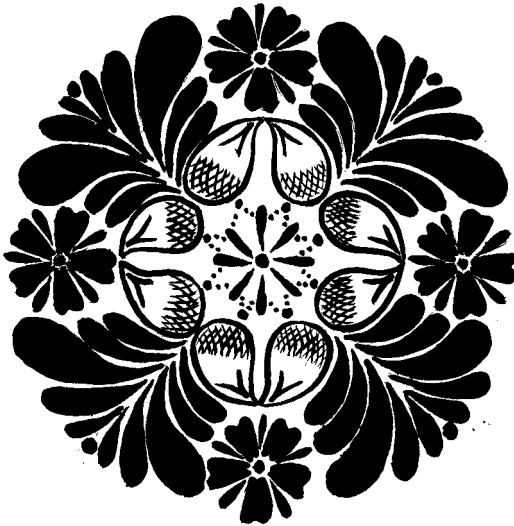
Орнаментальні рослинні композиції в колі

Орнаментальна ритмічна рослинна композиція в прямокутнику

Орнаментальна дзеркальна рослинна композиція

Орнаментальна рослинна композиція в колі

Орнаментальні рослинні композиції в колі

Орнаментальні асиметричні рослинні композиції

ДОДАТОК 1.1.7.
ЗООМОРФНІ ОРНАМЕНТИ НА ОСНОВІ ЕЛЕМЕНТІВ
ЯВОРІВСЬКОГО РІЗЬБЛЕННЯ

Жарптиця

Птах

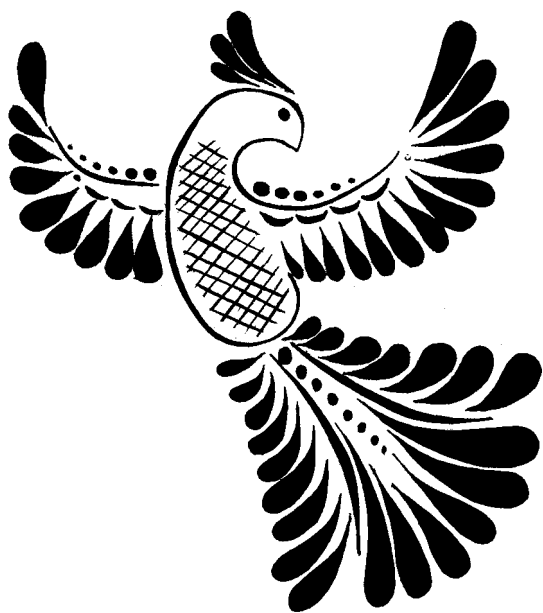
Павич

Павич

Павич

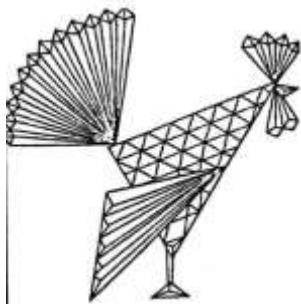

Птах

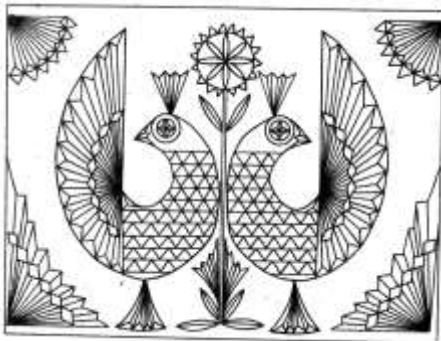

Верблюд

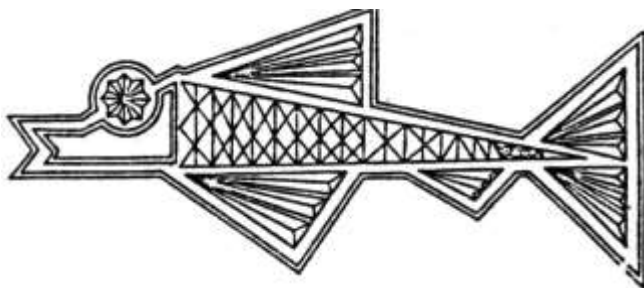
**ЗООМОРФНІ ОРНАМЕНТИ НА ОСНОВІ ЕЛЕМЕНТІВ
ГЕОМЕТРИЧНОГО РІЗЬБЛЕННЯ**

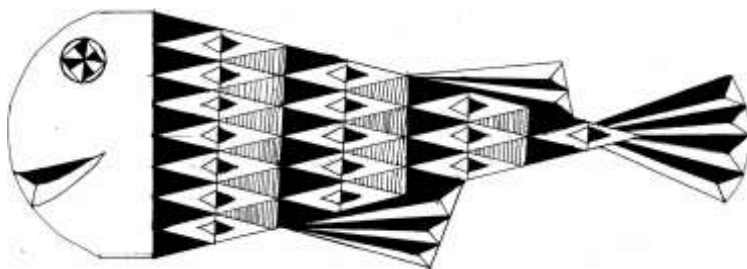
Півень

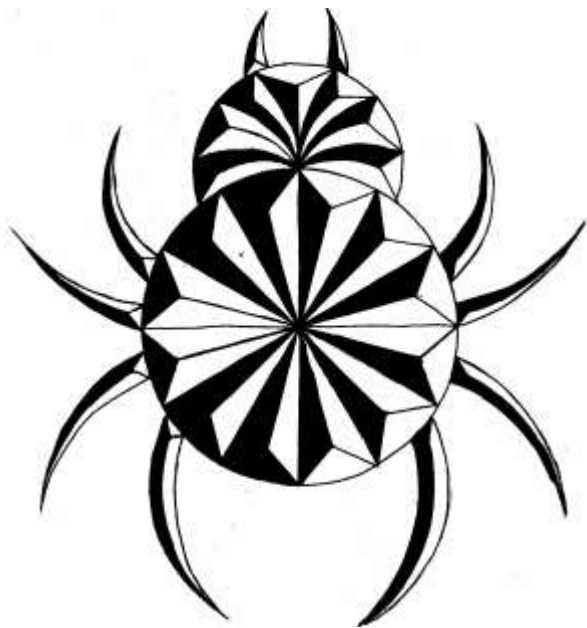
Птахи

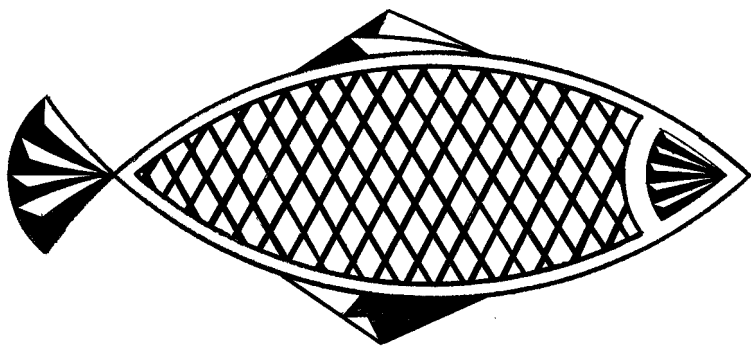
Щука

Сом

Павук

Риба

Лабораторно-практична робота №2

ТЕМА: Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали

МЕТА: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художньої обробки деревини. Навчитись розрізняти, виготовляти, готувати до роботи інструменти. Вивчити типи матеріалів та їх властивості, оздоблювальні і з'єднуючі засоби та використання їх в художній обробці деревини.

ЗВІТ:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Таблиця з основними характеристиками і показниками інструментів, пристроїв та матеріалів в розширеному варіанті в залежності від технік обробки деревини (Дод. 1.2.1.).
3. Виготовлений власний інструмент для контурної і геометричної різьби (Дод. 1.2.1. в).
4. Підібраний матеріал для виконання навчальних робіт з елементами контурної і трьохгранно-в'ямчатої різьби, а також для виготовлення сувеніру з використанням площинно-в'ямчатої різьби.
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 10 годин самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів з геометричної, контурної та рельєфної різьби; плакати з типами матеріалів; зразки інструментів.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, МАТЕРІАЛИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент для роботи з деревом та нанесення орнаменту (рулетка столярна, малка, ерунок, ресфейдр, кутник, циркуль креслярський, кронциркуль, олівець, кулькова ручка, копірка, лекала, шаблони, пензлі); робочий інструмент для обробки деревини та виконання орнаменту (малий, середній і великий набори різців, різці для обробки різців на токарних верстатах, ножі, карбівники, долота, киянки, ножівки, рубанки, рашпілі, напилки, циклі, струги, сокири, шпателі, свердла, фрези); інструмент та пристрої для заточування і правки інструментів (абразивні камені для точіння, шліфувальний папір різної зернистості, мантачка, оселок, надфілі); механічні та електрифіковані інструменти та пристрої для художньої обробки дерева (випалювачі різних марок, аерографи, коловорот, ручна електрифікована дріль, струбцини, стусла, паяльник, затискач для шліфувального паперу, ручний електролобзик, ручний електрофрезер, ручний електрорубанок, ручний електрошурупокрут);

обладнання (настільний свердлильний верстат, завточний верстат, муфельна піч); матеріали (деревина порід: липи, вільхи, осики, каштана, берези, граба, ясена, дуба, горіха).

ЛІТЕРАТУРА: О2-О4, Д2-5, Д7-8, Д10-16, Д20, Д22, Д24-25, Д28-35, Д37-39, М1-7, М10.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Що являє собою навчально-трудовий процес у майстерні з художньої обробки деревини?
2. Які завдання він вирішує?
3. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художньої обробки деревини?
4. Які основні вимоги до організації праці?
5. Які вимірювальні інструменти використовують народні майстри при художній обробці деревини?
6. Класифікація інструментів для різблення. Їхнє призначення та використання.
7. Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з дерева.
8. Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?

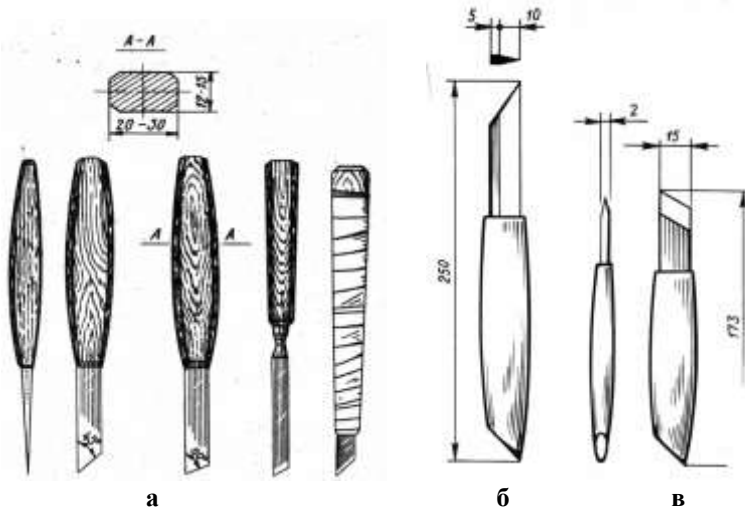
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Ознайомитись з розташуванням верстатів та пристроїв в майстерні з художньої обробки матеріалів. Зарисувати в зошиті схему розміщення обладнання майстерні.
3. Вивчити будову, характеристику та етапи виготовлення робочого інструменту (різці для геометричної, контурної та рельєфної різьби) (Дод. 1.2.1.).
4. Вивчити санітарно-гігієнічні правила роботи у техніці площинно-в'ямчатої різьби.
5. Законспектувати основні відомості про види та властивості матеріалів, які використовуються в художній обробці деревини.
6. Підібрати матеріал який використовують у народних промислах при виконанні площинно-в'ямчатої різьби. Це повинні бути дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, клен, бук, ясен, горіх, яблуня, груша, слива, вишня).

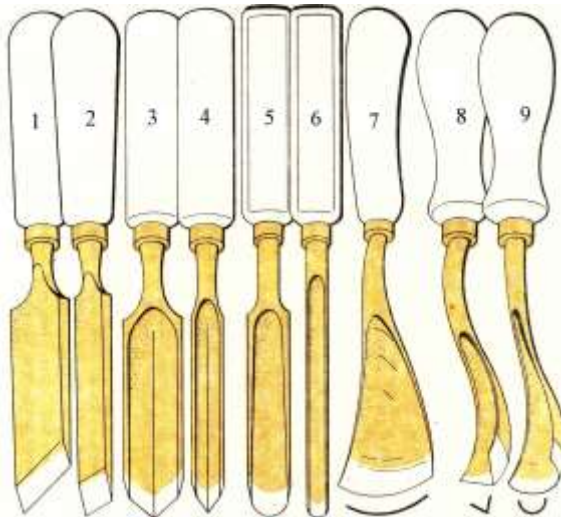
ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Зарисувати в зошиті схему розміщення обладнання майстерні з художньої обробки матеріалів.
2. Виготовити інструмент для геометричної та контурної різьби згідно додатку 1.2.1., а також представлених викладачем зразків інструменту.
3. Заточити інструмент. Кут заточки має бути не менше 15° і не більше 20°.

ЗРАЗКИ ТА ВИДИ НОЖІВ ДЛЯ ГЕОМЕТРИЧНОЇ ТА КОНТУРНОЇ РІЗЬБИ

а – стамески й ножі, б – богородський ніж, в – ніж косяк

1,2 – стамеска-косяк; 3,4 – стамеска кутник; 5-6 – півкруглі стамески;
7 – полога стамеска; 8 – клюкарза кутник; 9 – клюкарза півкругла.

Лабораторно-практична робота №3.

ТЕМА: Технологія виконання контурного різьблення.

МЕТА: Засвоїти операції при оздобленні виробів з деревини контурним різьбленням: різання ножем-косяком, маленькою стамескою (штїхелем), фарбування і лакування. Засвоїти правила з техніки безпеки.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання з контролю самопідготовки.
2. Дощечки оздоблені у техніці контурного різьблення (навчальні вправи) (Дод. 1.3.2.).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 4 годин самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакати, стенди, зразки робіт, вироби, репродукції.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: олівець, гумка, лінійка, ніж-косяк, стамеска, стамеска маленька півкругла, морилка, пензлі, трап'яні тампони, дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, , верба, горіх), багат шарова фанера розмірами 20см.×35см..

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, О2-8, О10, О12-15, Д18, Д20, Д24, Д27-31, Д33-35, Д37-39, М1-2, М5-6, М8-10.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів в контурному різьбленні.
2. Які інструменти використовують для виконання контурної різьби, вимоги до нього.
3. Правила виконання операцій контурного різьблення.
4. Можливий брак і як його запобігти при виконанні контурного різьблення.
5. Техніка безпеки при виконанні контурного різьблення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

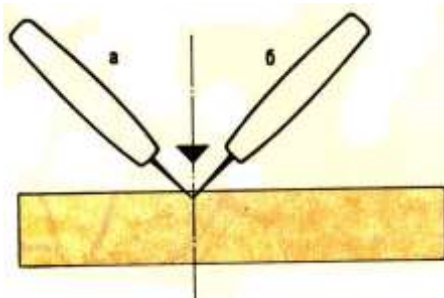
1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит основні елементи контурної різьби в тому числі і яворівської.
4. Зарисувати в зошиті композиції класичних народних творів народних промислів України з використанням видів контурної різьби.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

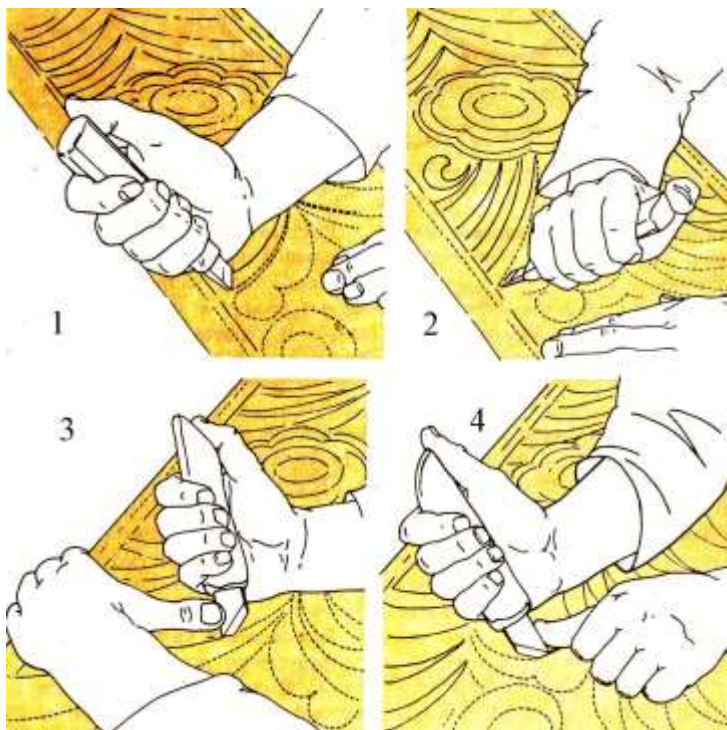
1. Опрацювати теоретичну частину виконання контурної різьби використавши запропоновану літературу.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Підготувати дощечки до виконання елементів контурної різьби.
4. Засвоїти прийоми тонування поверхні матеріалу.
5. Засвоїти техніку виконання контурної різьби (Дод. 1.3.1.)
6. Засвоїти прийоми виконання елементів контурної різьби (Дод. 1.3.2.):
 - Точка;
 - Пряма лінія;
 - Соломка;
 - Кривулька;
 - Трикутники;
 - Меандр;
 - Овал;
 - Коло;
 - Спіраль;
- 6 Засвоїти прийоми фарбування.
- 7 Засвоїти прийоми оздоблення контурної різьби лаками та іншими захисними речовинами й матеріалами.
- 8 Засвоїти прийоми оздоблення контурної різьби бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами.
- 9 Письмові висновки по виконаній роботі.

ДОДАТОК 1.3.1.

ТЕХНОЛОГІЯ ТА ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ КОНТУРНОЇ РІЗЬБИ

Технологія виконання підрізів

1-2 – положення рук та хватка інструменту при техніці виконання силових надрізів; 3-4 – положення рук при техніці виконання підрізів.

Лабораторно-практична робота №4.

ТЕМА: Технологія виконання тригранно-виїмчастого різьблення

МЕТА: Засвоїти операційні при оздобленні виробів з деревини тригранно-виїмчастим (геометричним) різьбленням: різання ножем-косяком, стамескою, лакування і тонування. Засвоїти правила техніки безпеки.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Дощечки оздоблені технікою тригранно-виїмчастого різьблення (зразки різби подано у додатку 1.4.2.).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 6 години аудиторних занять та 6 години самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакати зі зразками робіт, стенд зі зразками, вироби, репродукції виробів, роботи студентів.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: олівець, гумка, лінійка, ніж-косяк, стамеска, стамеска маленька півкругла, морилка, пензлі, трап'яні тампони, дощечки розмірами 10см.×19см. листяних порід деревини (липа, осика, вільха, тополя, береза, каштан, верба, горіх).

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, О2-8, О10, О12-15, Д18, Д20, Д24, Д27-31, Д33-35, Д37-39, М1-2, М5-6, М8-10.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів у тригранно-виїмчастому різьбленні.
2. Визначення терміну – тригранно-виїмчасте різьблення.
3. Охарактеризуйте інструмент для виконання різби вимоги до нього.
4. Правила виконання операцій тригранно-виїмчастого різьблення.
5. Можливий брак при виконанні різби при використанні тригранно-виїмчастого різьблення.
6. Техніка безпеки при виконанні тригранно-виїмчастого різьблення.

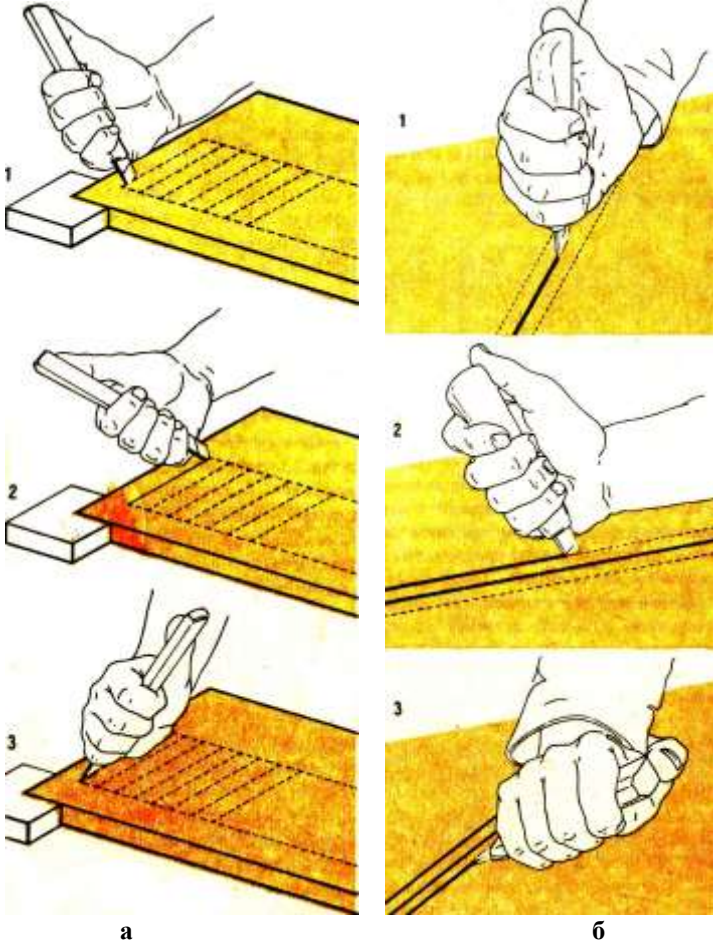
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Зарисувати в зошит основні елементи тригранно-виїмчастого різьблення.
4. Зарисувати в зошиті композиції класичних народних творів народних промислів України з використанням видів тригранно-виїмчастого різьблення.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Опрацювати теоретичну частину виконання тригранно-виїмчастого різьблення використавши запропоновану літературу.
2. Підготувати інструмент до заняття.
3. Підготувати дощечки до виконання елементів тригранно-виїмчастої різьби.
4. Засвоїти технологію виконання тригранно-виїмчастої різьби (див додаток 1.4.1.).
5. Засвоїти прийоми виконання елементів тригранно-виїмчастого різьблення (виконання за зразками виконаними викладачем див. додаток 1.4.2.).
6. Засвоїти прийоми оздоблення тригранно-виїмчастого різьблення бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами.
7. Засвоїти прийоми оздоблення тригранно-виїмчастого різьблення різьби лаками та іншими захисними речовинами і матеріалами.
8. Письмові висновки по виконаній роботі.

ТЕХНОЛОГІЯ ТА ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ТРИГРАННО-ВИЙМЧАСТОЇ РІЗЬБИ

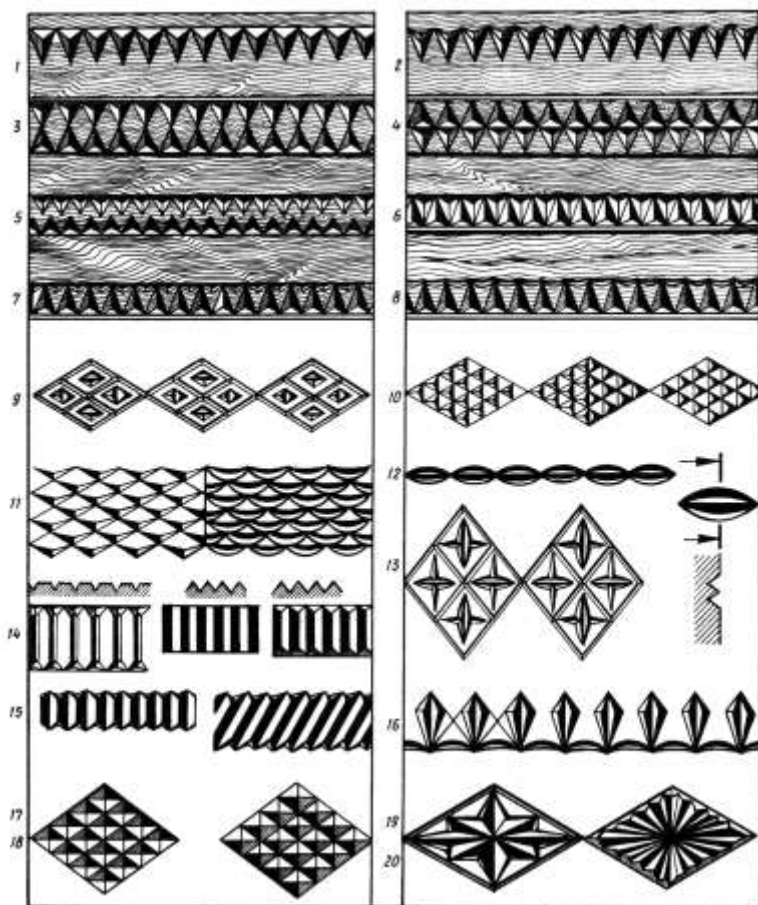

а. 1. – положення рук та ножа на початку виконання надрізки (кут надрізки по відношенню до заготовки 90°); 2. – положення рук та ножа на кінці виконання надрізки, 3. – положення рук та ножа на початку виконання підрізки (кут підрізки по відношенню до заготовки близько 45°)

б. 1. – технологія виконання надрізки елементу «лінія»; 2. – технологія виконання підрізки зліва елементу «лінія»; 3. – технологія виконання підрізки справа елементу «лінія»

ДОДАТОК 1.4.2.

**ЗРАЗКИ ЕЛЕМЕНТІВ ТА МОТИВІВ ДЛЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ ВПРАВ
З ТРИГРАННО-ВИЙМЧАСТОЇ РІЗЬБИ**

1 – трикутники; 2 – трикутники з зубчиками; 3 – ромби; 4 – ланцюжок; 5 – витейка; 6 – змійка; 7 – ялинка; 8 – ялинка; 9 – куличики; 10 – сколинки; 11 – чешуйка пряма; 12 – очки; 13 – ліхтарики; 14 – драбинка плоска, драбинка плоска, драбинка обрізна; 15 – драбинка з зубчиками пряма, драбинка з зубчиками нахилена; 16 – кущики; 17 – соти; 18 – кубики; 19 – сійво з зубчиками; 20 – сійво обрізне (по контуру).

Лабораторно-практична робота №5.

ТЕМА: Проектування та виготовлення виробу з деревини з різьбленими заставками.

МЕТА: Навчитись виконувати сувеніри в стилі народних промислів України з використанням художнього оздоблення. Навчитись створювати власні композиції орнаментів і форми сувенірів. Засвоїти операції при обробці деревини у техніках різьблення: шліфування, ґрунтування, нанесення орнаменту на заготовки, різання ножем-косяком, маленькою стамескою (штїхелем), фарбування і лакування. Засвоїти правила техніки безпеки при виготовленні сувеніру з використанням художньої обробки дерева. Ознайомитись з класичними видами сувенірів з деревини прикрашеними у різних художніх техніках.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Проект виробу згідно затвердженого ескізу (теоретико-технологічна частина проекту виконується за рахунок 20 годин виділених на ІНДЗ).
3. Сувенір згідно проекту.
4. Мультимедійна презентація (виконана за допомогою програми PowerPoint).
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 8 годин аудиторних занять та 6 годин самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакати, вироби, репродукції робіт.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент для роботи з деревом та нанесення орнаменту (рулетка столярна, малка, ерунок, ресфейдр, кутник, циркуль креслярський, кронциркуль, олівець, кулькова ручка, копїрка, лекала, шаблони, пензлі); робочий інструмент для обробки деревини та виконання орнаменту (малий, середній і великий набори різців, різці для обробки різців на токарних верстатах, ножі, карбівники, долота, киянки, ножівки, рубанки, рашпілі, напилки, циклі, струги, сокири, шпателі, свердла, фрези); інструмент та пристрої для заточування і правки інструментів (абразивні камені для точіння, шліфувальний папір різної зернистості, мантачка, оселок, надфілі); механічні та електрифіковані інструменти та пристрої для художньої обробки дерева (випалювачі різних марок, аерографи, коловорот, ручна електрифікована дріль, струбцини, стусла, паяльник, затискач для шліфувального паперу, ручний електролобзик, ручний електрофрезер, ручний електрорубанок, ручний електрошурупокрут); робочий інструмент при роботі з художнім розписом (лінійка, пензлі), барвники (гуаш, акварель, акрил,

темпера, масляні фарби); обладнання (настільний свердлильний верстат, завточний верстат, муфельна піч; токарний верстат, фугувальний верстат, фрезерний верстат, персональний комп'ютер); матеріали креслярський папір (деревина порід: липи, вільхи, осики, каштана, берези, граба, ясена, дуба, горіха), фанера, ДВП, клей, шпаклівка, лак, цвяхи, шурупи, петлі, металевий дріт.

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д2-5, Д7-8, Д10-16, Д18-20, Д22, Д24-25, Д27-35, Д37-39, М1-2, М4-6, М8-10.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Які техніки і технічні прийоми використовуються у художній обробці деревини?
2. Які породи деревини рахуються найбільш придатними для виготовлення сувенірів і чому?
3. Назвіть та охарактеризуйте типи виробів в художній обробці деревини (Дод. 1.5.1.)?
4. Техніка безпеки при виконанні сувенірів.

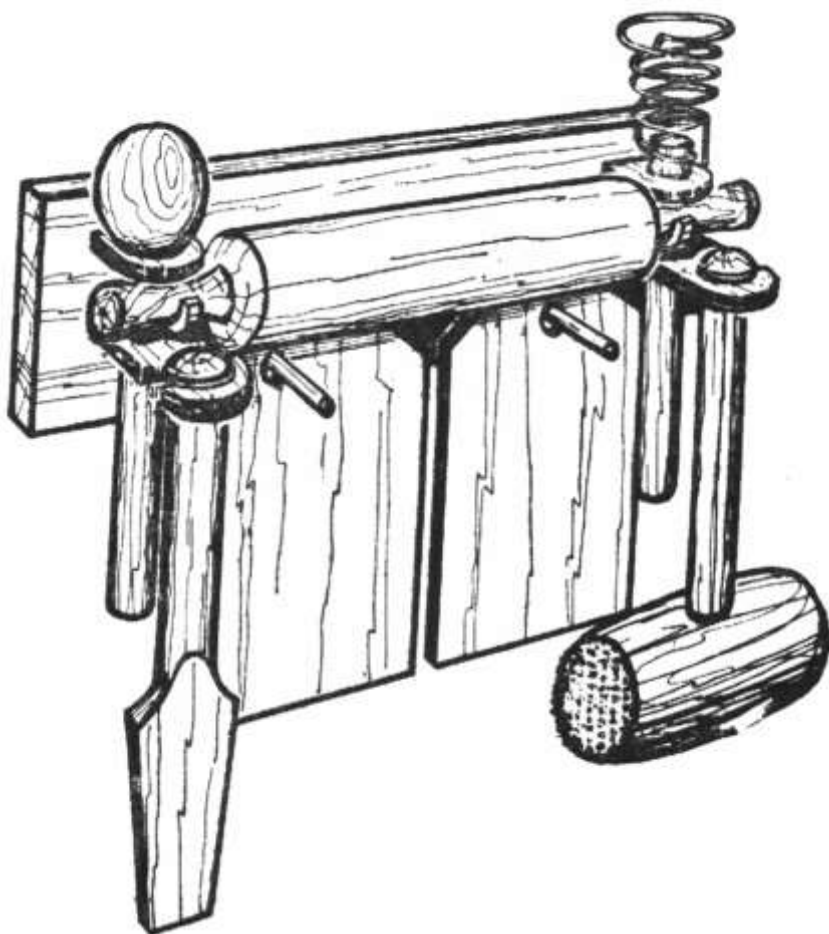
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Виконати ескізи сувеніру в робочому зошиті в традиціях народних майстрів.
3. Згідно затвердженого ескізу на проект виробу підібрати необхідний матеріал.
4. Виконати проект виробу (зразки креслень виробів на проект дод. 1.5.1.).
5. Підготувати інструмент до заняття.

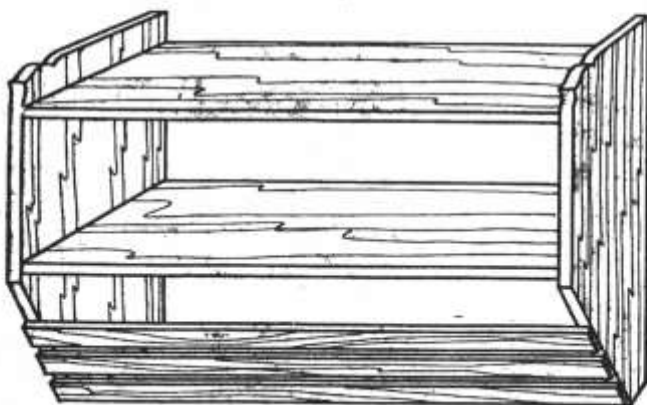
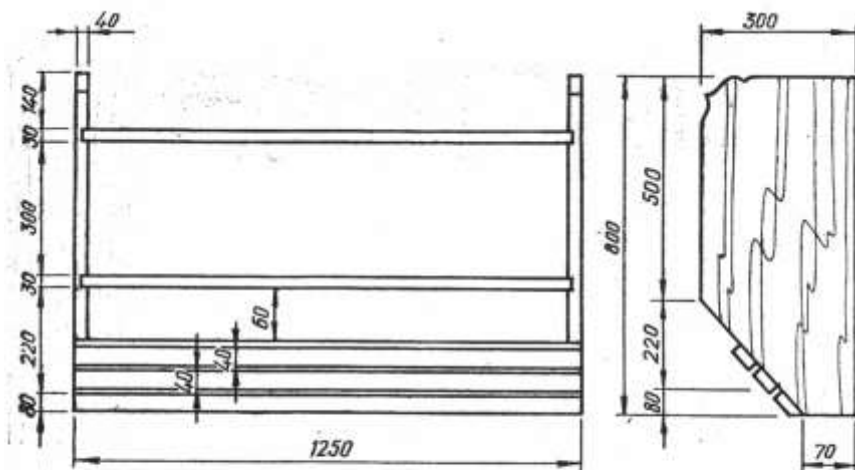
ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Виконання проекту виробу за попередньо затвердженим викладачем ескізом (проект виконується на спеціально підготовленому планшеті, виготовленому з ДВП або фанери, на який кріпиться формат креслярського паперу згідно розмірів сувеніру).
2. Виготовлення (столярним або токарним способом) основи предмета згідно проекту.
3. Підготовка інструменту для виконання оздоблення виробу.
4. Виконання оздоблення та декору виробу (обробка готового виробу виконується в залежності від обраної технології оздоблення).
5. Оздоблення сувеніру бісером, шпоном, металом, кісткою, рогом та іншими матеріалами якщо воно передбачено в проекті.
6. Оздоблення сувеніру лаками або іншими захисними речовинами та матеріалами.
7. Розробка теоретичної частини проектного виробу.
8. Презентація та захист проекту.

КУХОННИЙ НАБІР

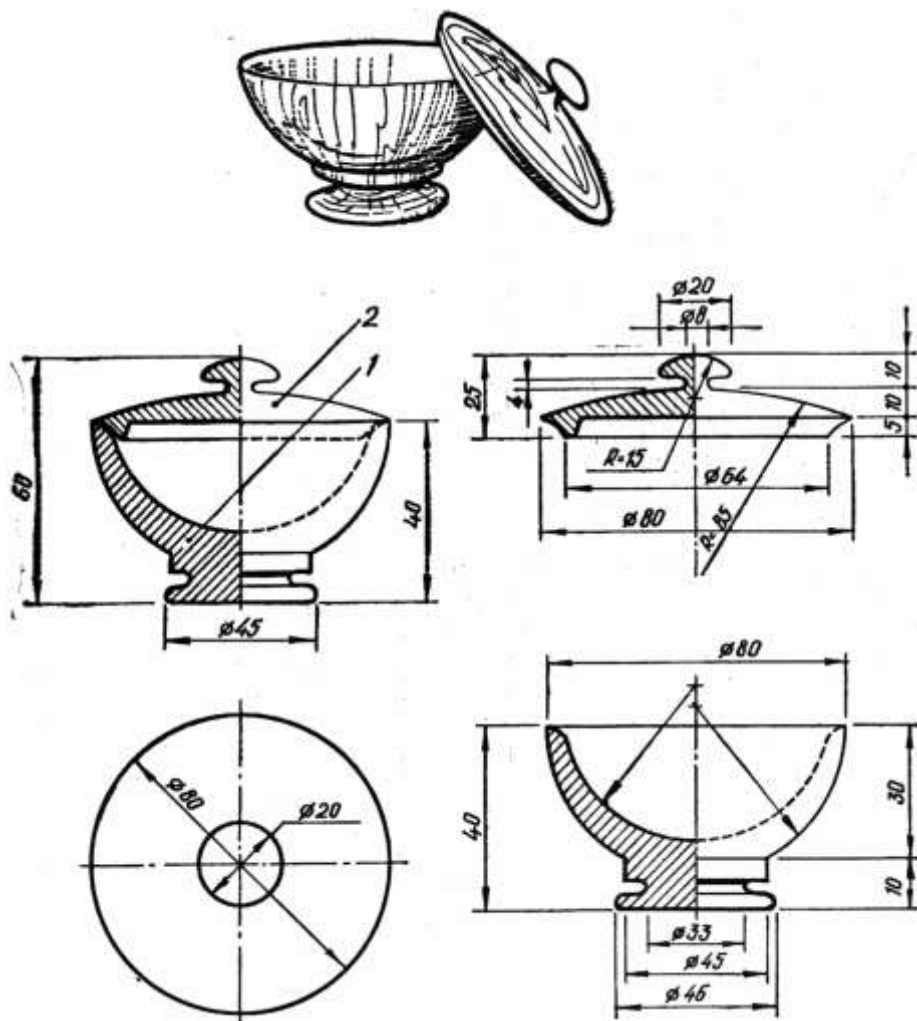

КУХОННА ПОЛИЧКА

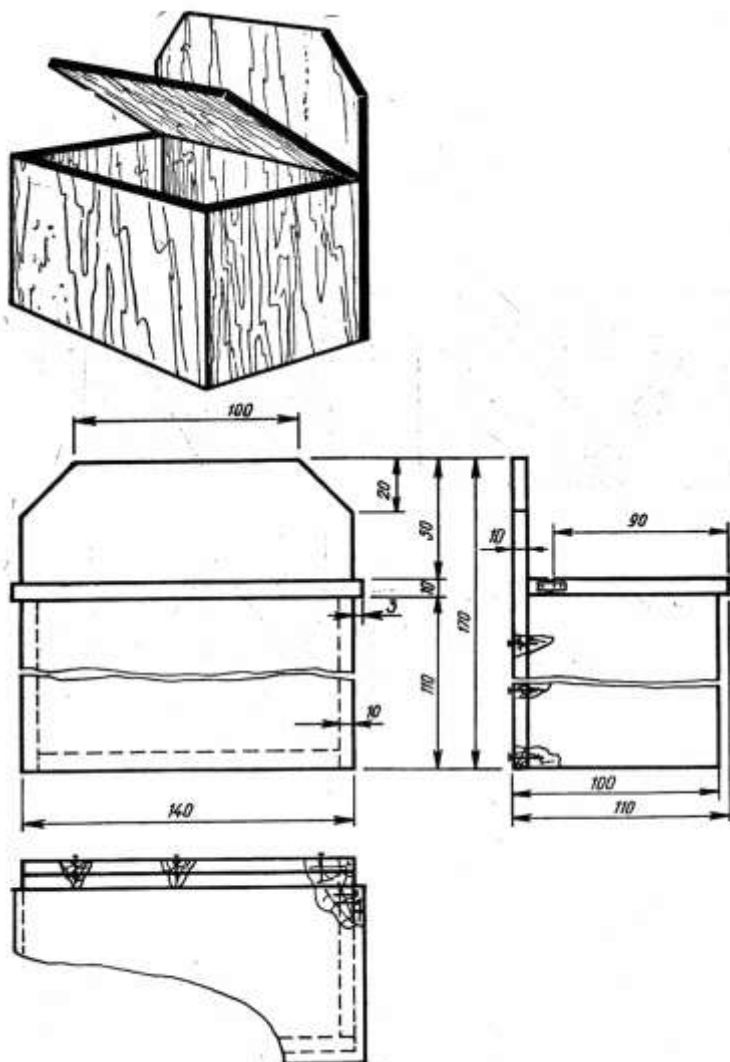

0

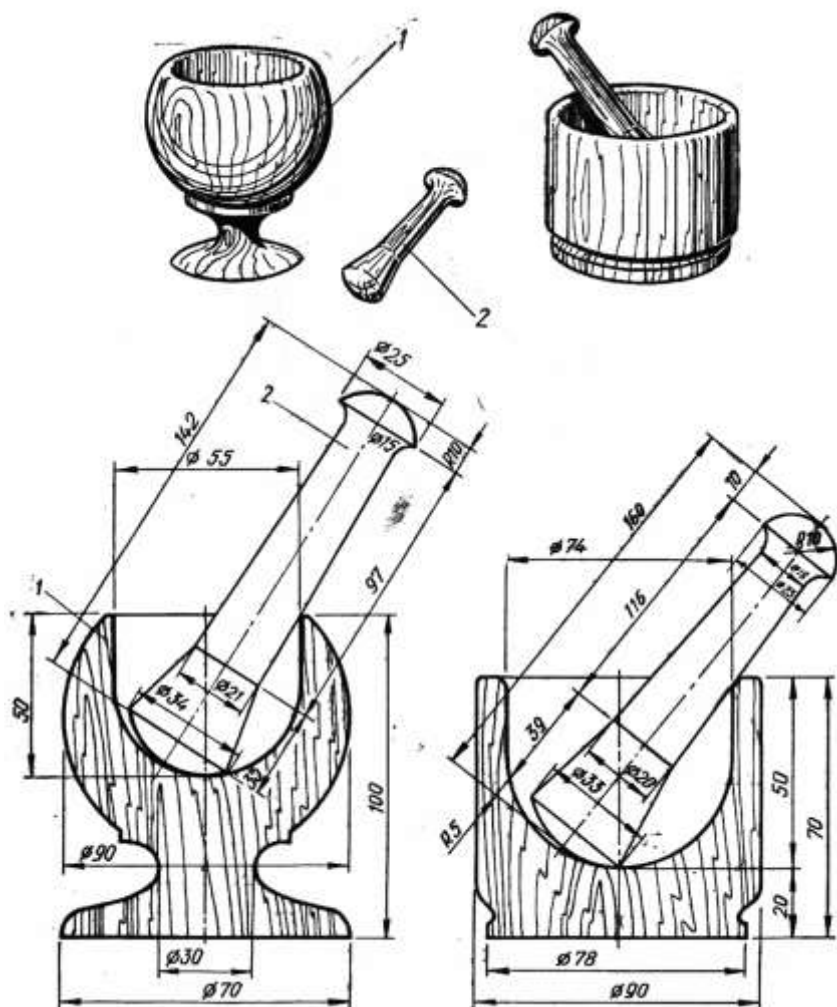
СІЛЬНИЧКА

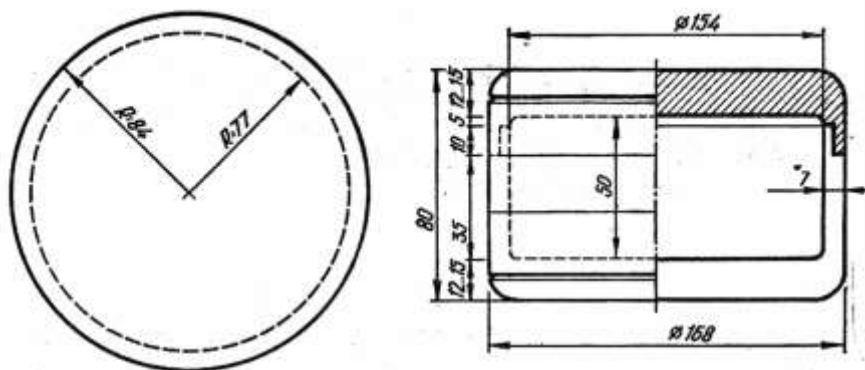
ЯЩИК ДЛЯ СОЛІ

СТУПКА З ТОВКАЧИКОМ

ШКАТУЛКА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ХУДОЖНЯ ОБРОБКА ТКАНИН»

Лабораторно-практична робота №6.

ТЕМА: Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.

МЕТА: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художнього розпису тканини. Навчитись розрізняти та виготовляти інструменти і допоміжні пристрої для розпису тканин. Вивчити типи матеріалів і фарбників які використовують в художньому розписі тканини. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

ЗВІТ:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Виготовлений підрамник для роботи.
3. Виготовлений інструмент для виконання гарячого батіку.
4. Підготовлений матеріал, інструменти та допоміжні пристрої для розпису по тканині.
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 8 години самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів і пристроїв для гарячого батіку.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ, МАТЕРІАЛИ: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писакки, лійки, воронки і т.ін.), технічні пристрої (каталки, рама, розігрівач, батік-штіфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д25, М1-2, М5, М6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Що являє собою навчально-трудова процес у майстерні з художнього розпису тканини?
2. Які завдання він вирішує?
3. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художнього розпису тканини?
4. Які основні вимоги до організації праці?
5. Класифікація інструментів та пристроїв для художнього розпису

- тканини. Їхнє призначення та використання (Дод. 1.6.2.).
- Види резервної суміші та її основні складники (Дод. 1.6.1.)?
 - Види фарбників й технологія їх використання?
 - Який поширений метод фіксації фарб в гарячому батіку?
 - Традиційні матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з розпису тканини.
 - Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

- Опрацювати запроповану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
- Зарисувати в робочий зошит пристрої і інструменти які використовують в художньому розписі тканин (Дод. 1.6.2.).
- Законспектувати основні відомості про види та властивості матеріалів, які використовуються в художньому розписі тканин.
- Підібрати матеріал який використовують в народних промислах при виконанні гарячого батіку (шовкові або бавовняні тканини, віск або парафін для резервної суміші).

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ

- Виготовлення підрамників 2шт. (22см×30см, 45см×60см).
- Виготовлення робочого інструменту.
- Закріплення матерії на підрамники.
- Підготовка фарбників до роботи.
- Письмові висновки по виконаній роботі.

ДОДАТОК 1.6.1.

Резерв та його види

Основною складовою частиною для резервів гарячого батіка є парафін. Один він майже не застосовується, тому що після висихання він стає твердим і сильно кришиться. Другою складовою частиною резерву є штучний або бджолиний віск (краще брати бджолиний), а також вазелін. Співвідношення цих складових може бути різним. Ви самі повинні підібрати для себе оптимальний варіант (див. табл. 1.6.1.). Збільшення у складі резерву кількості воску веде до збільшення пластичності.

Таблиця 1.6.1.

Суміші резерву для гарячого батіку

Резерви	1	2	3	4	5
Парафін	250	400	250	350	250
Воск бджолиний або штучний	250	100	230	-	125
Вазелін технічний	-	-	20	150	125
	500	500	500	500	500

Інструменти та матеріали для гарячого батіку

Для розпису гарячим батіком застосовують різні нескладні інструменти – це лійки, рейсфедери, ножі і так далі. Деякі з них можна приготувати самому.

Пензлі. У гарячому батіку найчастіше використовують пензлі з щетини різних розмірів з дерев'яними ручками, тому що працюють пензлями не лише з фарбами, але і з резервом, а він має увесь час бути гарячим.

Рейсфедери. Застосовують звичайні креслярські рейсфедери, заздалегідь насадивши їх на дерев'яні ручки між лезами вставивши смужки поролону або вату для того, щоб збільшити запас резерву. Для нанесення декількох паралельних ліній використовують інструмент з декількох рейсфедерів. Під час роботи рейсфедер занурюють в гарячий резерв, виймають, струшують надлишки. Заздалегідь слід зробити пробу на папері, лінія має бути прозорою, опуклою і рівномірною. Якщо лінія нерівномірна, з рваними краями, значить, інструмент перегрітий, і його треба охолодити. Для нанесення ліній можна використовувати звичайний ніж, заздалегідь обтянувши його тканиною. Працювати так само, як і рейсфедером.

Лійки (писаки, писачки, тьянтінг, батіки). Використовують саморобні мідні або латунні лійки різних розмірів з отворами для подачі гарячого резерву діаметром 0,2-0,3 мм. До них приробляють дерев'яні ручки (рис. 1.6.1-6).

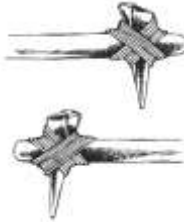

Рис. 1.6.1.

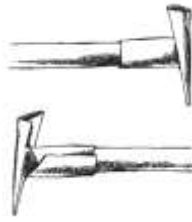

Рис. 1.6.2.

Рис. 1.6.3.

Рис. 1.6.4.

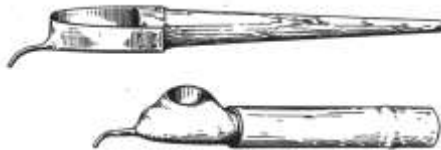

Рис. 1.6.5., 1.6.6.

1-4 – види писачків; 5 – тьянтінг, 6 – розгортка металевої частини писачка

Розігрівачі. Ємність з приробленою дерев'яною ручкою (Рис. 1.6.7.), в яку набирається розплавлений віск. Може мати отвори різних розмірів, які можуть бути схожі на «носик» або «краник». Їм можна працювати так само, як і трубочкою для холодного батіку.

Штампики. Їх використовують, якщо необхідно нанести форми (мал. 1.6.8.), що часто повторюються. Вони бувають твердими і м'якими, тверді – з міді і латуні, м'які – з фетру, поролону. До них прибивають дерев'яні колодки з ручками. Розміри можуть бути різними, але слід пам'ятати те, що чим менше розмір, тим чіткіше відбиток і навпаки. Вони можуть бути у вигляді різноманітних геометричних фігур, а також різноманітних каталок.

Рис. 1.6.7.

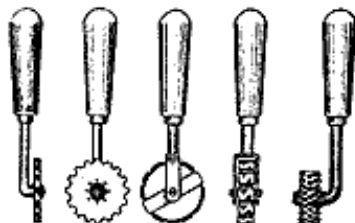

Рис. 1.6.8.

Штампик-каталка. Має вигляд катушки з ручкою, що вільно обертається на осі. На катушці закріплюють візерунок з фетру або металу, який обтягують тканиною. Способом катання утворюється безперервний візерунок на тканині. Штампик занурюють в резерв, добре нагрівають і друкують по тканині. Якщо штампик застиг під час роботи, його знову занурюють в резерв і добре нагрівають.

Батік-штифт (мал. 1.6.9.). Цей інструмент є найбільш досконалим для нанесення резервної суміші на тканину.

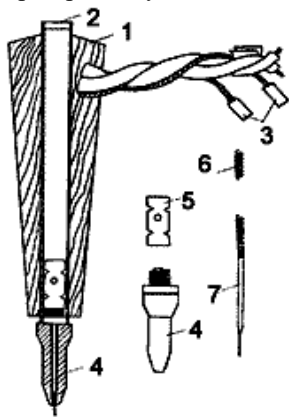

Рис. 1.6.9.

Рис. 1.6.10.

Робочою частиною батік-штифта (Рис. 1.6.9.) є голівка (4) – це мідний конус з отвором, з якого виступає голка-штифт (7). Іншим кінцем голка упирається в пружину (6), на яку давить важок (5). Під час зіткнення з тканиною голка заходить в глибину голівки, звільняючи отвір для витікання резерву. Після закінчення роботи пружина під тиском важка вичавлює голку.

назад, закриваючи отвір. Голівка укручується в мідну або латунну трубку (2) завдовжки 10-11 см, діаметром 10-12 мм яка поміщається в дерев'яний, картонний або пластмасовий футляр (1). Верхня частина трубки виступає на 3-5 мм і залишається відкритою.

Трубка обмотується тонким неізолюваним електричним дротом з великим опором, до якого підключають електроенергію. Об'єднані з обмоткою кінці електрошнура щільно укладаються уздовж трубки, закріплюються, і уся обмотка добре ізолюється. Потім на трубку з обмоткою одягається футляр.

Батік-штифти повинні мати перемикачі (3) для переходу від нормального нагрівання до більш слабкого або сильнішого. Бажано мати декілька голівок з отворами різних діаметрів для різних по товщині ліній. Нагріватися батік-штифт повинні рівномірно, щоб лінія була рівною і опуклою, тоді він добре просочує тканину. При сильному нагріванні резерв витікатиме швидко, нерівномірно і утворюватиме краплі і затікання. Тому нагрівання слід регулювати в ході роботи.

У трубку засипають подрібнений резерв, включають її в електромережу, вона нагрівається, резерв плавиться. Апарат готовий до застосування. Батік-штифт треба тримати вертикально до площини тканини і, легко натискаючи, водити їм по тканині. Голка ховається в середину і відкриває отвір для виходу розплавленого резерву з голівки. Він витікає і вбирається тканиною.

Рамки для батіку. Робочі рамки бувають двох типів. Нерухомі і рухомі. Нерухомі рамки можна застосовувати коли ми виконуємо роботи однакового формату або застосовуємо її як основу для тканини. Рухомих рамок (Рис. 1.6.10.) є багато різновидів ефективність їх визначається тим, що ми можемо виконувати роботи різних форм та форматів швидко змінюючи їх та полегшує розтяг тканини.

Лабораторно-практична робота №7.

ТЕМА: Технологія виконання гарячого батіку.

МЕТА: Засвоїти операції при обробці тканини техніками гарячого батіку і вільного розпису. Оволодіти основними прийомами нанесення малюнка при ручному розписі гарячим батіком. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організації робочого місця під час виконання робіт.

ЗВІТ:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Навчальні роботи з використанням різних технік (вузликове виварювання, простий, складний, від плями, вільний розпис).
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 4 години самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: зразки робіт, репродукції.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писаки), пристрої (каталки, рама, розігрівач, батік-штіфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д25, М1-2, М5, М6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Назвіть та охарактеризуйте види орнаментів в художньому розписі тканини, та закономірності їх побудови.
2. Назвіть та охарактеризуйте види ручного розпису.
3. Технологія гарячого батіку. Технологія холодного батіку та їх відмінність.
4. Охарактеризуйте методи перенесення ескізу на тканину.
5. Види і техніки нанесення малюнків на тканину при ручному розпису.
6. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпеки праці та організації робочого місця під час виконання робіт з ручного розпису тканини.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Виконати ескізи орнаментів на навчальні роботи.
3. Підготувати основні матеріали та інструменти для виконання навчальних робіт.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ

1. Засвоїти прийоми приготування барвників для розпису.
2. Підготовка резервної маси.
 - 1) Засвоїти основні прийоми нанесення малюнка при ручному розписі в техніці гарячого батіку (див додаток 1.7.1.): технологія виконання вузликового виварювання; технологія виконання простого розпису; технологія виконання складного розпису; технологія виконання розпису від плями; технологія виконання вільного розпису.
3. Закріплення барвникового шару.

ДОДАТОК 1.7.1.

ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ ГАРЯЧОГО БАТІКУ

Існують три способи розпису гарячим батиком: простий батік (у одне покриття), складний (у два і більше покриття) і робота від плями.

Простий батік. На тканину, натягнуту на підрамник, наносять візерунок або малюнок гарячим резервом. Після охолодження і охолодження резерву усю тканину кистю або тампоном покривають фарбою або знімають з рами і опускають в посудину з фарбою.

Крапельки фарби, що залишилися на резерві, слід витерти чистою ганчірочкою або тампоном. Після висихання фарби непокриті резервом ділянки тканини покривають ним, дають застигнути. Після цього виріб кладуть між декількома шарами старих газет або іншого гігроскопічного паперу і пропрасовують гарячою праскою. Коли папір просочується резервом, її міняють на чисту до тих пір, поки папір не перестане вбирати резерв. В результаті виходить світлий малюнок на темному фоні.

Складний батік. На тканині виконують декілька послідовних перекриттів резервом і фарбою. Кожне з цих перекриттів повторює розпис простим батиком.

Після першого перекриття тканини резервом йому дають застигнути, потім незарезервовані ділянки покривають світлою фарбою, вона висихає, знову потрібні ділянки резервують і покривають вільні ділянки фарбою темнішого кольору, після висихання резервують знову ті ділянки, які повинні залишитися розписаними цим кольором, потім покривають фарбою ще темнішого кольору і так далі. Скільки в роботі треба кольорів, стільки треба повторювати перекриття резервом, фарбувати і сушити. Такі перекриття бажано робити не більше 3-4 разів. При змішуванні 3-4 кольорів може утворитися брудний, неприємний колір (див. таблицю змішування кольорів). Тому заздалегідь треба спробувати, які кольори можуть змішуватися, не утворюючи бруду.

Перед зняттям роботи з підрамника треба зарезервувати усі інші ділянки тканини, щоб при знятті резерву на виробі не було «сухих» плям на загальному прорезервованому фоні. Знімати резерв треба за допомогою праски і гігроскопічного паперу, як і в простому батіку.

Робота від плями. Цим способом можна виконувати складні, багатокількірні композиції. Принцип роботи той же, що і в простому і складному способах але замість суцільних і послідовних перекриттів усієї тканини на неї наносять плями різних кольорів. І відповідно з вашим ескізом працюють окремо з кожною плямою, резервуючи порожні місця і покриваючи потрібні ділянки темнішою фарбою. По кожній плямі працюють до 3-4 перекриттів кольором. У кінці усе незарезервоване поле перекривають яким-небудь потрібним вам темним кольором. Такі малюнки зазвичай мають темний фон. Усю роботу покривають резервом, який потім знімають за допомогою праски і паперу.

Слід пам'ятати, що резерв при гарячому батіку наноситься на повністю висохлу тканину, він має бути гарячим і повністю просочувати матерію. Чим тонша тканина, тим більше гарячим має бути резерв і навпаки.

Вироби з гарячого батіку виглядають цікавіше, якщо на них виконати так званий **ефект кракле**. Після закінчення роботи, коли уся поверхня покрита резервом, виріб знімають з підрамника і обережно мнуть руками у різних напрямках при цьому на резерві утворюються тріщини різної довжини і товщини. Після цього тканину знову натягують на підрамник і широким пензлем або тампоном покривають фарбою темного кольору (бажано такого кольору як фон або темніше). Вона проникає в тріщини, утворює на малюнку тоненьку сіточку, яка дуже красиво виглядає, особливо на світліших ділянках. Бажано, щоб фарба потрапляла тільки в тріщини, якщо вона потрапить на резерв, то її витирають чистим тампоном або шматочком тканини.

Схожий ефект кракле можна ще досягти за допомогою голки. Для цього тканину не треба знімати з підрамника і м'яти її руками. Резерв, яким покрита уся тканина, акуратно дряпається голкою (треба робити це обережно, щоб не пошкодити матерію), і в канавки, що утворилися, пензлем втирається фарба. Після висихання тканини резерв знімається так само, як і в попередніх випадках.

Після зняття резерву з гарячого батіка, так само, як і в холодному, виріб запарюється у виварці або медичному автоклаві. Час і температура запарювання залежать від виду тканини і класу барвника.

Якщо виконані вами вироби способом гарячий і холодний батік надалі не підлягають вологій обробці, пранню, чищенню і так далі, то ці вироби можна не запарювати.

Лабораторно-практична робота №8.

ТЕМА: Проектування та виготовлення сувеніру в техніці «гарячий батік».

МЕТА: Навчитись виконувати сувеніри в стилі народних промислів України з використанням технік гарячого батіку і вільного розпису. Навчитись створювати власні композиції орнаментів і форм сувенірів. Засвоїти операції при обробці тканини техніками гарячого батіку і вільного розпису. Засвоїти правила техніки безпеки при виготовленні сувеніру з використанням техніки гарячого батіку. Ознайомитись з класичними видами сувенірів і творів виконаних в техніці гарячого батіку.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виконаний проект виробу згідно затвердженого ескізу (теоретико-технологічна частина проекту виконується за рахунок 14 годин виділених на ІНДЗ).
3. Виготовити сувенір згідно проекту.
4. Мультимедійна презентація (виконана за допомогою програми PowerPoint).
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 10 годин аудиторних занять та 10 годин самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: зразки робіт, репродукції.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (сантиметрова стрічка); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (олівець, копірка) робочий інструмент при роботі з художнім розписом по тканині (ножиці, скляні трубки, лінійка, пензлі, різного виду писаки), пристрої (каталки, рама, розігрівач, батік-штіфт, праска), текстильні барвники, сіль, резервна маса, старі газети, посуд для резервної маси та барвників, кнопки текстильні.

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д25, М1-2, М5, М6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Виписати і вивчити художні прийоми які використовуються у техніці гарячого батіку.
2. Охарактеризуйте типи виробів в художній обробці тканин технікою гарячого батіку (Дод. 1.8.1.).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у

відповідності до запитань для контролю самопідготовки.

2. Виконати ескізи сувеніру в робочому зошиті в традиціях народних майстрів.
3. Згідно затвердженого ескізу на проект виробу підібрати необхідний матеріал.
4. Виконання проекту виробу.
5. Підготувати інструмент й необхідні матеріали до заняття.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Виконання проекту виробу за попередньо затвердженим викладачем ескізом (проект виконується на спеціально підготовленому планшеті, виготовленому з ДВП або фанери, на який кріпиться формат креслярського паперу згідно розмірів сувеніру).
2. Підготовка основи виробу.
3. Підготовка інструменту для виконання малюнка
4. Нанесення малюнка (обробка виробу виконується згідно тих прийомів виразності які автор використовує у власному проекті).
5. Закріплення фарби.
6. Формовка сувеніру згідно проекту.
7. Розробка теоретичної частини проекту.
8. Презентація та захист проекту.

ЗРАЗКИ РОБІТ

Декоративне панно «Квочка»

Декоративне панно «Дерево»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «ХУДОЖНЯ ОБРОБКА КЕРАМІКИ»

Лабораторно-практична робота №9.

**ТЕМА: Організація праці у майстерні з художньої обробки глини.
Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали**

МЕТА: Ознайомитись з обладнанням навчальної майстерні з художньої обробки глини. Навчитись розрізняти та виготовляти інструменти і допоміжні пристрої для ліпки. Вивчити типи матеріалів і фарбників які використовують в художній обробці глини. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

ЗВІТ:

1. Конспект основних відомостей з даної теми.
2. Підготовлена глина до роботи.
3. Виготовлений інструмент.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 8 години самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: інструкції з правил техніки безпеки; плакати з видами інструментів і пристроїв для художньої обробки глини.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ, МАТЕРІАЛИ: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщинометр, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі, стеки-петлі, посуд для зберігання глини,); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д1, Д6, Д9, Д17, Д21, Д24, Д26, Д32, Д36, М1-2, М5-6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Що являє собою навчально-трудова процес у майстерні з художньої обробки глини?
2. Якими основними правилами потрібно керуватися при організації робочих місць у майстерні з художньої обробки глини?
3. Які основні вимоги до організації праці з художньої обробки глини?
4. Класифікація інструментів та пристроїв для художньої обробки глини. Їхнє призначення та використання (Дод. 1.9.1.).
5. Види глини та її основні складники?
6. Які допоміжні пристрої і матеріали використовують народні майстри з художньої обробки глини?

7. Види фарбників у кераміці й технологія їх використання?
8. Види глини за технологією обробки?
9. Найбільш поширені матеріали котрі використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт з глини?
10. Які основні умови безпеки праці у навчальній майстерні?
11. Правила техніки безпеки при користуванні муфельною піччю?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

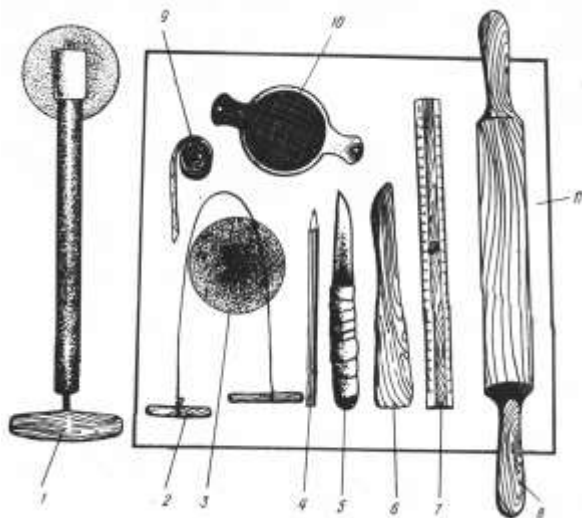
1. Опрацювати запропоновану літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Зарисувати в робочий зошит головні пристрої і інструменти які використовують в художній обробці глини.
3. Законспектувати основні відомості про види матеріалів, які використовуються в художній обробці глини.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ

1. Виготовлення власного інструменту (стеки, петлі, ножі) (Дод. 1.9.1.).
2. Виготовлення та підготовка до роботи допоміжних пристроїв (робоча підставка, турнетка, пристрої для оздоблення) (Дод. 1.9.1.).
3. Підготовка фарбників для оздоблення виробів з глини.
4. Письмові висновки по виконаній роботі.

ДОДАТОК 1.9.1.

ІНСТРУМЕНТИ І ПРИЛАДДЯ ДЛЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБРОБКИ КЕРАМІКИ

- 1 – пульфон; 2 – різак; 3 – поролонова губка; 4 – олівець; 5 – ніж; 6 – стек;
7 – лінійка; 8 – качалка; 9 – сантиметрова стрічка; 10 – сито; 11 – дошка.

Лабораторно-практична робота №10.

ТЕМА: Технології виконання народних глиняних іграшок.

МЕТА: Засвоїти операції виготовлення та оздоблення глиняних іграшок. Ознайомитись з типологією глиняних іграшок. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виготовлена іграшка на основі класичних робіт народних майстрів-керамістів.
3. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 4 години аудиторних занять та 4 години самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакати, вироби, репродукції.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщинометр, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі, стеки-петлі, посуд для зберігання глини,); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д1, Д6, Д9, Д17, Д21, Д24, Д26, Д32, Д36, М1-2, М5-6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Охарактеризуйте види народної керамічної іграшки.
2. Які є відомі центри по виготовленню керамічних іграшок на Україні й в близькому зарубіжжі?
3. Назвіть інструменти для виготовлення глиняної іграшки та вимоги до нього.
4. Види оздоблення керамічних іграшок.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструменти та матеріали до заняття.
3. Зарисувати в зошит класичні і найбільш поширені форми і види іграшок (Дод. 1.10.1.).

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Підготувати глину до заняття.
2. За зразками народних іграшок виготовити іграшку-копію (завдання

попередньо узгоджується з викладачем).

3. Оздоблення іграшки згідно зразка.

4. Випалення в муфельній печі.

5. Перевірка іграшки після випалення на наявність браку

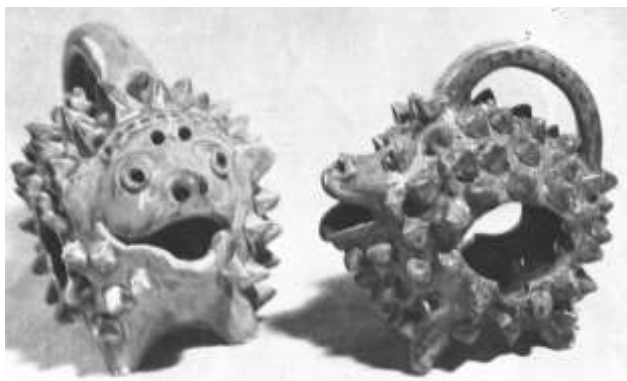
6. Письмові висновки по виконаній роботі.

ДОДАТОК 1.10.1.

ЗРАЗКИ РОБІТ ІГРАШОК З КЕРАМІКИ

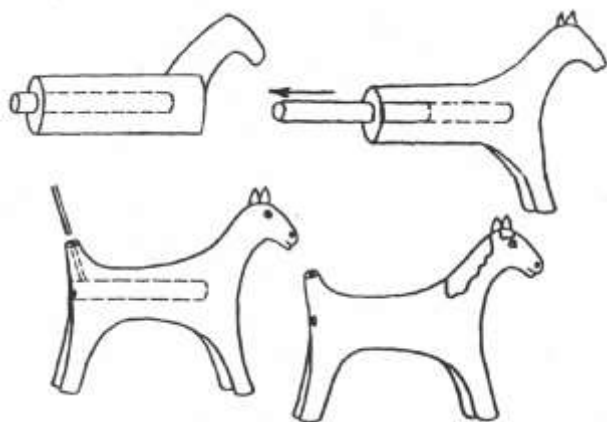
Автор Я. І. Падалка. Народний мотив. Глина, глазур.

Автор Я. І. Падалка. «ДРУЗІ»

Зразки народної іграшки.

Прийоми ліплення коника

керамічна іграшка «ІНДИК»

керамічна іграшка «ДІВЧИНА»

керамічна іграшка «ПАЦЮК»

керамічна іграшка «ЛЕБІДКА»

керамічна іграшка «КОЛОБОК»

керамічна іграшка «РИБА»

керамічна іграшка «МАСКА»

керамічна іграшка «КУМ»

керамічна іграшка «ДИНОЗАВРИК»

керамічна іграшка «МУЗИКА»

керамічна іграшка «ВІСЛЮК»

керамічна іграшка «РИБА»

Лабораторно-практична робота №11.

ТЕМА: Проектування та виготовлення декоративних ємностей з глини.

МЕТА: Засвоїти операції виготовлення та оздоблення глиняних декоративних ємностей. Ознайомитись з техніками виконання керамічних ємностей. Вивчити класифікацію народного глиняного посуду та іншого типу ємностей. Засвоїти санітарно-гігієнічні вимоги та правила безпечної організації праці робочого місця під час виконання робіт.

ЗВІТ:

1. Письмові відповіді на питання для контролю самопідготовки.
2. Виконаний проект виробу згідно затвердженого ескізу (теоретико-технологічна частина проекту виконується за рахунок 20 годин виділених на ІНДЗ).
3. Виготовити сувенір згідно проекту.
4. Мультимедійна презентація (виконана за допомогою програми PowerPoint).
5. Письмові висновки по виконаній роботі.

ЧАС: 8 години аудиторних занять та 10 годин самостійної роботи.

ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ: плакати, вироби, репродукції.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ: матеріали даної лабораторно-практичної роботи можуть бути використані на заняттях з трудового навчання школярів 5-9-х класів при вивченні додаткових розділів, а також у гуртковій роботі.

ОБЛАДНАННЯ, ІНСТРУМЕНТИ, ПРИСТРОЇ: контрольно-вимірювальний інструмент по роботі з глиною (товщинометр, кронциркуль); робочий інструмент по роботі з глиною (сито, відбивні палиці й молотки, гончарний круг, струна (дріт), циклі, рисувалка, скребки, різного виду ножі, стеки-петлі, посуд для зберігання глини.); інструменти і пристрої для нанесення орнаменту (стеки, стеки-петлі, турнетка, шило, пензлі, різного виду ножі, шаблони, лекала, форми різного зразка, каталки форми, піпетка, фляндрівка), технічні пристрої (турнетка, аерограф, гончарний круг, муфельна піч).

ЛІТЕРАТУРА: О1-4, Д1, Д6, Д9, Д17, Д21, Д24, Д26, Д32, Д36, М1-2, М5-6, М8-9.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОПІДГОТОВКИ

1. Охарактеризуйте типи творів глиняних ємностей (Додаток 1.11.1.).
2. Назвіть технологічні підвиди глиняних ємностей.
3. Які ви знаєте технологічні особливості виготовлення глиняних ємностей.
4. Які є відомі центри по виготовленню керамічного посуду на Україні й в

близькому зарубіжжі?

5. Назвіть інструменти для виготовлення глиняних ємностей та вимоги до нього.
6. Які декоративні покриття для кераміки ви знаєте?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати літературу, законспектувати основні відомості з даної теми у відповідності до запитань для контролю самопідготовки.
2. Підготувати інструменти та матеріали до заняття.
3. Зарисувати в зошит класичні і найбільш поширені форми і види народного глиняного посуду.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Підготувати глину до заняття.
2. Згідно попередньо затвердженого ескізу виготовити керамічну ємність (завдання попередньо узгоджується з викладачем).
3. Оздоблення керамічної ємності.
4. Випалення в муфельній печі виробу.
5. Перевірка ємності після випалення на наявність браку.
6. Розробка теоретичної частини проекту.
7. Презентація та захист проекту.

ЗРАЗКИ РОБІТ ЄМНОСТЕЙ З КЕРАМІКИ

письмовий набір
«СОВА»

письмовий набір
«БАШТИ»

келишок

попільничка «ЧОВЕН»

попільничка «МУШЛЯ»

письмовий набір
«ФОРТЕЦЯ»

сільничка

глечик

РОЗДІЛ II. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Орієнтовний перелік об'єктів проектування.

Таблиця 2.1.1.

№ з/п	Тема роботи	Назва виробу
Змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева» (20 год самост. роб.)		
1.	Проектування та виготовлення виробу з дерева з декоративними заставками.	Шкатулка, підсвічник, кухонна дошка, карниз, підвазонник, ніж для паперу, письмовий набір, підрамник, тарілка, кухонний набір, набір для спецій, картина, панно, баклага, куманець, ваза, діжка, таця та ін.
Змістовий модуль 2. «Художня обробка тканин» (14 год самост. роб.)		
2.	Проектування та виготовлення сувеніру в техніці «гарячий батік».	Краватка, шалик, хустка, хустинка, панно, картина, сумочка, кухонний набір серветок, декоративні серветки та ін..
Змістовий модуль 3. «Художня обробка кераміки» (14 год самост. роб.)		
3.	Проектування та виготовлення декоративних ємностей з глини.	Ваза, підвазонник, світильник, підсвічник, келишок, чаша, кухоль, миска, тарілка, глечик, горщик, здбанок, цукерниця, чайник, кавник, бабник, ринка, близнюки, куманець, баклага, банька, барильце, флакон, горнятко, попільничка, письмовий набір, шкатулка, фігурний посуд (півні, барани, лави та ін.) і т.ін.

2.2. Індивідуальні науково-дослідні завдання з дисципліни «Художня обробка матеріалів» та методичні вказівки до їх виконання.

2.2.1. Зміст.

З змістового модуля 1. «Композиція та художня обробка дерева» необхідно виконати одне індивідуальне науково-дослідне завдання (далі ІНДЗ) у формі проекту на виріб з дерева оздоблений різьбленою заставкою (методичні рекомендації та етапи виконання проекту подані нижче).

З змістового модуля 2. «Художня обробка тканин» необхідно виконати одне ІНДЗ у формі проекту сувеніру в техніці «гарячий батік».

З змістового модуля 3. «Художня обробка кераміки» необхідно виконати одне ІНДЗ у формі проекту декоративної ємності з глини.

Оцінювання даного виду навчальної роботи подана в таблиці 1.

2.2.1.1. Теоретична частина ІНДЗ:

1. Титульна сторінка (зразок додаток 2.11.).
2. Зміст (розробляється на основі схеми етапів виконання творчого проекту див. таблицю 2.2.5.1.).
3. Вступ (зазначається тема, мета та завдання роботи і основні її положення).
4. Організаційно-підготовчий етап (виконується на основі схеми етапів виконання творчого проекту див. таблицю 2.2.5.1.).
5. Конструкторський етап (виконується на основі схеми етапів виконання творчого проекту див. таблицю 2.2.5.1.).
6. Технологічний етап (виконується на основі схеми етапів виконання творчого проекту див. таблицю 2.2.5.1.).
7. Заключний етап – (виконується на основі схеми етапів виконання творчого проекту див. таблицю 2.2.5.1.).
8. Висновки – проводиться теоретичний аналіз результатів дослідження (визначальними при обробленні результатів дослідження є методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції), вміщують оцінку одержаних результатів роботи або її окремого компоненту (негативних теж), можливі галузі використання результатів роботи, народногосподарську, наукову, соціальну значущість роботи.
9. Список використаних джерел.

2.2.1.2. Структура конструкторсько-технологічної частини ІНДЗ.

1. Проект. Готовим художньо-конструкторським проектом вважають сукупність креслень у трьох проекціях і перспективний малюнок (аксонометрична проекція), тобто загальний вид виробу. Усі проекції виконують в кольорі на форматі А1.
2. Технологічні картки.

2.2.1.3. Структура практичної частини ІНДЗ.

1. Виріб. Завершений та відповідно оформлений художньо-конструкторський матеріальний предмет декоративного або утилітарного значення згідно попередньо затвердженого та узгодженого з викладачем ескізу.

2.2.2. Вимоги, порядок подання та захист ІНДЗ:

1. Теоретична робота повинна бути написана від руки креслярським шрифтом або машинописним чи комп'ютерним (шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14, міжстроковий інтервал – 1,5) друкованим текстом з титульною сторінкою (зразок додаток 2.11.) і внутрішнім наповненням (згідно структури теоретичної частини ІНДЗ див. пункт 2.2.1.1.) із зазначенням всіх позицій змісту завдання, за об'ємом основної частини роботи до 20 – 30 арк.).
2. Техніко-технологічна документація, а саме проект – креслення виробу повинен бути виконаний на форматі А1 у трьох проекціях (можливе виконання в двох проекціях, залежно від форми роботи), перспективному чи аксонометричному зображеннях. Всі зображення виконуються в

кольорі. По центру проекту зверху вказується назва проектного виробу, а у нижньому правому кутку підписана креслярським шрифтом за розмірами 10, 14. Розроблені, згідно зразка в додатку 2.5.

3. Виріб – художній об’єкт виконаний за власним задумом, згідно попередньо затвердженої та узгодженої з викладачем проектної документації, обов’язково оздоблений та повністю завершений.
4. ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до заліку;
5. ІНДЗ рахується невиконане і буде незараховане при виконанні роботи не узгодженої з викладачем; відсутності, незавершеності або невідповідності згідно поставленим вимогам будь-якої частини ІНДЗ та прострочення термінів здачі. В подібному випадку ІНДЗ повинно бути виконане повторно з урахуванням зауважень рецензента.
6. Захист ІНДЗ проходить шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв.).
7. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському, колоквиумі і т.п.) з дисципліни на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ.
8. Оцінка за ІНДЗ є обов’язковим компонентом залікової оцінки і враховується при виведенні підсумкової (рейтингової) оцінки з навчальної дисципліни. Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни подана у передмові див. таблицю 3.

2.2.5. Схема етапів виконання творчого проекту.

Таблиця 2.2.5.1.

№ з/п	Виконувана робота
I	I. Організаційно-підготовчий етап: 1.1. Формулювання завдання: • пошук проблеми; • усвідомлення проблемної сфери; <i>(визначитись з напрямом і темою проектної діяльності, з виробом, який потрібно проектувати та виготовляти, описати його, встановити, хто буде ним користуватись, і чому в ньому виникла потреба).</i> 1.2. Дизайн-аналіз: • виконання аналізу аналогів у письмовій та графічній формі (зразок графічної форми дивись у додатку 2.1); • вироблення ідей та варіантів; <i>(проведення дизайн-аналізу; взаємозв’язок між призначенням виробу і матеріалом, з якого він виготовлений; аналіз форми виробу; зв’язок між формою і функціональним призначенням виробу; способи ручної та механічної обробки матеріалів; кінцева обробка та оздоблення виробів).</i> 1.3. Аналіз виробу: • формування основних параметрів і граничних вимог (див. додаток 2.3.1.);

	• вибір оптимального варіанту та обґрунтування проекту (див. додаток 2.3.2.); • прогнозування результатів. <i>(сформувати критерії, що враховують інтереси споживача; критерії вибору матеріалу, розмірів виробу; критерії визначення технологічності виробу; екологічні, ергономічні критерії; критерії вибору способу виробництва та оформлення виробу).</i>
II	II. Конструкторський етап: 2.1. Розробка початкових ідей: • генерування ідей, розробка і складання ескізів, зарисовок (зразок виконання ескізів дивись у додатку 2.2); <i>(виконання ескізів, рисунків, моделей з паперу чи пластичних матеріалів таких як: пластилін, глина, гіпс та ін.).</i> 2.2. Оцінка ідей для вибору найдосконалішої: • оцінка ідей за розробленими критеріями, вибір найбільш вдалої за найбільшою кількістю позитивних якостей. <i>(аналіз ідей, ескізів, рисунків за сформованими критеріями, що враховують інтереси споживача; критерії вибору матеріалу, розмірів виробу; критерії визначення технологічності виробу; екологічні, ергономічні критерії; критерії вибору способу виробництва та оформлення виробу.)</i> 2.3. Детальне відпрацювання кращої ідеї: • розробка детального ескізу, креслення (дивись зразок в додатку 2.5.); • опис виробу; <i>(детальне відпрацювання проекту запропонованого викладачем; визначення необхідної технічної документації для виготовлення спроектованого виробу; розробка ескізу; виконання креслень; опис виробу.)</i> 2.4. Добір матеріалів, інструментів та обладнання: • підбір матеріалів; • добір інструментів та обладнання. 2.5. Вибір технології: • визначення та розробка технології обробки деталей; • вибір технології з'єднання деталей; • визначення технології оздоблення виробу; • складання технологічної карти (зразок одного з варіантів технологічної картки дивись у додатку 2.6.). 2.6. Економічне та екологічне обґрунтування (зразок розрахунків наведено в додатках 2.7, 2.8.): • визначення затрат часу на проектування і виготовлення виробу; • визначення кількості матеріалів на виріб; • визначення собівартості виробу і його ціни; • проведення екологічної експертизи виробу (зразок розрахунку наведено у додатку 6). 2.7. Мінімаркетингове дослідження (зразок наведено у додатку 2.9.): • вивчення попиту і пропозиції на спроектований виріб; • розробка власного товарного знака (зразок наведено у додатку 2.10.); • пошук пропозиції і можливостей (шляхів реалізації

	спроектованого виробу). 2.8. Організація робочого місця і праці: • обладнання робочого місця; • визначення ергономічних і гігієнічних норм; • визначення безпечних умов праці.
III	III. Технологічний етап: 3.1. Виконання технологічної послідовності виготовлення виробу: • виконання операцій з виготовлення деталей; • коректування технологічних операцій та режимів обробки; • виконання складання виробу; • виконання оздоблення виробу. 3.2. Самоконтроль власної діяльності: • здійснення контролю якості обробки деталей; • проведення контролю якості складання виробу; • визначення якості оздоблення виробу. 3.3. Дотримання технологічної і трудової дисципліни, культури праці: • слідування та контроль за технологічною дисципліною; • дотримання трудової дисципліни; • виконання вимог культури праці; • самовиховання. 3.4. Оцінка якості виробу: • здійснення оцінки якості спроектованого і виготовленого виробу; • порівняння власного виробу з відомими та теоретичними проектами.
IV	IV. Заключний етап: 4.1. Корегування виконаного виробу: • порівняння виконаного проекту з запланованим; • усунення недоліків і неполадок. 4.2. Випробування виробу: • підготовка до випробування; • виконання випробування; • фіксація параметрів під час випробувань. 4.3. Самооцінка проекту: • здійснення самоаналізу виробу; • самооцінка діяльності і проекту. 4.4. Аналіз підсумків: • аналіз проведеної роботи; • підведення підсумків роботи. 4.5. Оформлення проекту: • виконання і написання тексту опису проекту; <i>(виконання титульної сторінки, змісту, висновків та списку використаної літератури.)</i> 4.6. Захист проекту <i>(учень проводить самооцінку діяльності на всіх етапах роботи над проектом та підводить підсумки роботи, вцілому, над проектом. Звичайно учень проводить дві оцінки. В першому випадку він сам проводить оцінку виробу і пропонує шляхи його удосконалення. У другому – він через проект аналізує процес проектування і виготовлення виробу. На цій стадії проходить потужне накопичення знань, коли учень розуміє, що і як оригінальніше зробити краще.)</i>

2.3. Методичні поради до виконання ІНДЗ у формі творчого проекту.

При вивченні дисципліни з «Художньої обробки матеріалів» студенти повинні розробити та виконати три творчих проекти для засвоєння та вдосконалення знань і навиків з художньої обробки матеріалів. Для виконання проектів пропонується орієнтовний перелік об'єктів проектування таблиця 2.1.1.

2.3.1. Визначення технічних умов об'єкту проектування.

Починаючи будь-яку розробку, передусім необхідно з'ясувати призначення об'єкту або його функцію. Потім визначити матеріали, з яких буде виконано виріб. Це дуже важливий момент: завдяки вдалому підбору матеріалів забезпечується міцність, якість, декоративність, ергономічність, безпека використання і т. ін., а також створюється форма предмету. І, наприкінці, проектант замислюється про привабливість об'єкту. Саме це питання грає важливу роль при оцінюванні результатів його творчості споживачами.

Наскільки пов'язані ці поняття, з'ясуємо на прикладах. Як ви гадаєте, хтось купує взуття більшого розміру тільки тому, що воно гарне? У Вашій шафі є одяг з паперу? Наведіть приклади звичайних речей з неочікуваних матеріалів. (До речі, один японський модельєр сконструював сукню нареченої... з туалетного паперу! В основі його творчої концепції – функціональне призначення об'єкту, одноразовість використання.)

Загальні вимоги до об'єкту проектування:

- корисність (призначення);
- надійність;
- краса.

Зовсім не обов'язково діяти точно за схемою, визначеною цими загальними вимогами, під час проектування. Це процес творчий, і художній образ може скластися раніше, ніж форма чи навіть призначення розробки.

Враховуючи вказане вище визначено ряд критеріїв оцінювання проекту, які наведено в таблиці 2.3.1.1.

На початку роботи над проектом, необхідно ретельно вивчити ситуацію. У цьому допоможе заповнення таблиці з технічними умовами проектування (див. таблиця 2.3.1.2.).

Технічні умови не тільки конкретизують роботу проектанта, але й документально підтверджують відповідальність замовника за кінцевий результат. Запропонована форма документа дозволить учням не тільки впорядкувати власні дії, а також запобігти багатьом непорозумінням у реальному проектуванні (див. табл. 2.3.1.2.).

Таблиця 2.3.1.1.

Критерії оцінювання творчого проекту

№ з/п	Критерії
1	Функціональність: - раціональність розмірів; - забезпечення вимог гігієни; - забезпечення зручності в користуванні.
2	Комбінованість та технологічність: - кількість операцій, використаних при виготовленні об'єкту; - доцільність та доступність використання матеріалів, технік, технологій виконання згідно структури виробу (монолітна, каркасна, оболонкова).
3	Естетичність: - форма об'єкту, її характеристика та доцільність; - доцільність поєднання форми об'єкту з декором; - корисність нововведень; - якість та доцільність опорядження, оздоблення та захисту виробу (шліфування, лакування, фарбування, просмолювання та ін.); - якість виконання декору.
4	Конструктивність: - раціональне використання матеріалу; - простота вирішення конструкції; - надійність конструкції; - експлуатаційна надійність.
5	Ергономічність: - кількість часу, затраченого на виготовлення об'єкту; - доцільність та кількість затраченого матеріалу на виготовлення об'єкту; - відповідність виробу до зазначених функцій об'єкту.

Таблиця 2.3.1.2.

Технічні умови проектування (форма)

№ з/п	Зміст умови	Вихідні данні
1	Назва об'єкту дизайну.	
2	Функція, призначення.	
3	Габаритні розміри.	
4	Аналіз існуючих аналогів (матеріал, форма, вимоги техніки безпеки і санітарної гігієни, естетика тощо).	
5	Вимоги до об'єкту дизайну.	
6	Потенційний користувач.	
7	Побажання замовника (завіряються його підписом).	
8	Фінансові можливості замовника.	
9	Виконавець проекту.	
10	Приблизний кошторис дизайнерської розробки.	

Велику роль у проектуванні відводиться дизайну виробу, яку на виробництві відводяться дизайнеру. Професія дизайнера належить до галузі обслуговування, тому треба досконало оволодіти мистецтвом подобатися людям. Дизайнер повинен не тільки уважно вислухати замовника, але й вміти вірно визначити його побажання. Взагалі, вміння спілкуватися з людьми завжди стане вам у пригоді.

Складовими творчості є знання, практика і художня інтуїція. Практика без знань, так само як і знання без художньої інтуїції, приречені на невдачу. Ці нерозривні частини цілого важливо постійно розвивати.

«Функція. Форма. Гармонія» – це головне правило дизайну, якому підкорюється творчий процес. Щоб навчитися працювати на професійному рівні, не забувайте використовувати «Технічні умови проектування». Це допоможе вам краще зрозуміти тему проекту, зорієнтуватися в існуючій ситуації. При захисті вашої розробки стане в пригоді складене заздалегідь «Технічне обґрунтування проекту». Повірте, ваша праця ще здобуде високої оцінки!

Розглянемо приклад складання технічних умов на виріб «Підставка під гаряче». Ця корисна річ знайдеться в кожній оселі. Зразок заповнення «Технічних умов проектування» наведеного у таблиці 2.3.1.2.

Робота над проектом будь-якого виробу, тим більше художнього, – це особлива область творчості зі своїми прийомами й методами.

Роботу над будь-яким проектом варто починати зі збирання як можна більшої інформації про потрібний виріб. Необхідно підібрати малюнки, фотографії подібних виробів, поміщені в книгах, журналах, мережі Інтернет, подивитися й виставочні експонати. При цьому варто проаналізувати переваги побачених виробів для того, щоб використати їх у своєму проекті.

Якщо ви не знайдете точних зразків, можна скористатися аналогами, тобто виробами, подібними із задуманим. У першу чергу варто вивчити їхню конструкцію, а потім художнє оформлення й проаналізувати, чи поєднується воно з формою.

2.3.2. Методика аналізу, формування, генерування та оформлення нових ідей щодо виготовлення майбутніх виробів.

Працюючи з ілюстраціями або оглядаючи експонати, бажано робити замальовки як загального виду виробу, так й окремих його фрагментів. Маючи в своєму розпорядженні тільки фотографії або ескізи, варто перемальовувати їх у більшому масштабі, близькому до реального. При цьому треба намагатися замальовувати якнайбільше видів, щоб краще засвоїти форму виробу. Збирання інформації, її аналіз і відповідні висновки не є окремими етапами пошуку тієї або іншої форми, вони об'єднані в один творчий процес, в основу якого закладене єднання двох основ – технічної (функціональна й конструктивна форми) і естетичної (естетична форма).

Таблиця 2.3.1.3.

Технічні умови проектування (зразок)

№ з/п	Зміст умови	Вихідні данні
1	Назва об'єкту дизайну.	підставка під гаряче
2	Функція, призначення.	термоізолювач
3	Габаритні розміри.	не більше за розмір 200×200 мм.
4	Аналіз існуючих аналогів (матеріал, форма, вимоги техніки безпеки і санітарної гігієни, естетика тощо).	виконати ескізи замальовки та опис 6-ти підставок
5	Вимоги до об'єкту дизайну.	стійкість до дії температури, вологи, міцність до удару
6	Потенційний користувач.	дорослі та діти віком від 7 років
7	Побажання замовника (завіряються його підписом).	надійність у використанні, наявність оригінального художнього оформлення, бажано з національним колоритом або елементами жарту
8	Фінансові можливості замовника.	середні
9	Виконавець проекту.	Петренко О.А.
10	Приблизний кошторис дизайнерської розробки.	у межах цін на аналоги

Наводимо аналіз кухонних дощок приблизно однакової площі та масштабу (зразок графічних форм кухонних дощок дивись у додатку 2.1.).

1-а дошка виконана на основі прямокутної форми, що спрощує технологію обробки і дає можливість використання більшої робочої площі та економії матеріалу. Оздоблення в основному виражається формою ручки та елементами декору і тонування фону. Негативом є погана ергономічність ручки та створення форми приблизної до квадрату.

2-га дошка виконана у формі риби, продовгуватої форми з оригінальним декором та достатньою робочою площею. Для виготовлення даного варіанту необхідно використати більше технологічних операцій на виготовлення форми по відношенню до 1-ї. Можна відмітити як негатив не ергономічну ручку та не ергономічне використання матеріалу так, як значна частина обрізатиметься для того, щоб показати оригінальну форму риби.

3-тя дошка має цікаву форму пташиної тушки, хоча вона складно проглядається, має достатню площу для обробки харчових матеріалів, різьблені заставки та оснащена ергономічною ручкою. Негативом є складна нестандартна форма трапецевидного виду та об'ємність її технологічної обробки;

4-та дошка має продовгувату форму нерозкритого бутону квітки, різьблені заставки, спрощену ергономічну ручку, має достатню робочу площу, виконана з невеликими затратами матеріалу. Негативом є спрощений варіант ручки та зміщення центру декору.

5-та дошка має продовгувату трапецевидну форму з різьбленою

заставкою в центрі виробу, достатню робочу площу, оснащена ергономічною ручкою. Негативом даного виробу є зменшена площа ближче до ручки, та не ергономічне використання матеріалу при зменшенні робочої площі біля ручки, неправильно підібраний матеріал (для кухонних дощок небажано використовувати смолянисті та м'які породи деревини);

6-та дошка має прямокутну форму, що зменшує витрати матеріалу, достатню робочу площу, декоровані заставки. Негативом є складна та не ергономічна декоративна ручка, складний технологічний орнамент.

Виконавши аналіз наведених дощок найоптимальнішим варіантом у проєктованому виробі було б поєднати ручку 5-тої дошки з основою 6-тої, найхарактернішою є 2-га, і оригінальним було 3-тє рішення.

Ознайомившись із аналогами й одержавши точні знання про свій виріб, починають виконувати перші орієнтовні ескізи його зовнішнього вигляду, щоб при подальшому пошуку прийти до потрібної форми. Спочатку ескізи виконують, не дотримуючись строго масштабу й не вимальовуючи деталі, тому що на цьому етапі важливіше всього зафіксувати загальний вигляд виробу. Після того як остаточно вирішено, що форма в цілому відповідає висунутим вимогам, наступає черга більше детального ескізу, причому для виробу більших розмірів його виконують у масштабі, а малих розмірів – у натуральну величину. Ескізи бувають лінійні, графічні й об'ємні. Лінійні ескізи виконують контурними лініями, графічні, за допомогою світлотіні, затушовуючи відповідні місця олівцем, а об'ємні найчастіше виготовляють із грубого паперу або картону.

Систематичне виконання ескізів у значній мірі прискорює процес роботи над проєктом і дозволяє попередити багато помилок і багаторазових переробок. Жоден із пробних начерків не слід викидати, яким би невдалим він не здавався на перший погляд. Порівняння варіантів на всіх етапах роботи над проєктом дає можливість вибрати найкращий, і часто буває, що той варіант, що спочатку був відкладений, виявляється кращим серед наступних (див. додаток 2.1).

Попередні пробні ескізи роблять переважно олівцем і від руки на низькоякісному папері. У роботі використовують м'які олівці вітчизняних марок 3М-4М або імпортні марок 3В-4В. Непотрібні або неправильні лінії, нанесені такими олівцями, легко стираються. Крім того, ними легко наносити світлотіні.

Було б зовсім неправильно зробити такий висновок зі сказаного – усім рекомендується та сама послідовність у роботі над проєктом. Наприклад, зовсім не обов'язково, щоб кожен відразу ж після збирання ілюстративного матеріалу приступав до замальовки ескізів або до пошуку форми в тоні й кольорі. Усі люди різні й творять по-різному. Одні нездатні почати графічні роботи доти, поки не будуть мати перед собою хоча б приблизної об'ємної моделі з паперу або картону. Така модель служить їм як би прообразом майбутнього виробу. Інші ж ведуть пошук одночасно як в об'ємі (створюючи модель), так і на папері й в кольорі.

Першим конкретним проєктом для аматора може стати найпростіший за формою й конструкцією виріб, наприклад, декоративна коробочка або

скринька. Якщо ж вона здається складною, можна почати й з більш простих речей, для яких в явному виді відсутня об'ємна форма. Це можуть бути підставки під серветки, полички, рамочки, кухонні дошки й т. ін. (зразок див. додаток 2.2.).

Коли ескіз готовий і детально продумана функціональна форма, тобто коли зовнішній вигляд майбутнього виробу відповідає його призначенню, можна переходити до виготовлення креслень у відповідному масштабі. Якщо спочатку цей етап роботи над проектом можна опустити, то з ростом майстерності він повинен стати одним з найголовніших.

Креслення komponують на аркуші паперу горизонтально або вертикально в залежності від характеру виробу. Спочатку виконують креслення, що відображають тільки зовнішні обриси виробу. Їх доцільно робити в трьох проекціях: фас – вид зпереду, план – вид зверху, профіль – вид збоку. На кресленні наносять натуральні розміри або ставлять відповідний масштаб.

Далі, якщо це необхідно, роблять креслення в розрізі, вказуючи на внутрішню будову виробу, особливо необхідно вказати конструктивні елементи, місця з'єднань, профілі. Часто після цього яснішає, як зв'язані між собою зовнішній вигляд і внутрішнє заповнення конструкції, чи немає нічим не обґрунтованих порожнеч, наявність яких приводить іноді до небажаного збільшення виробу.

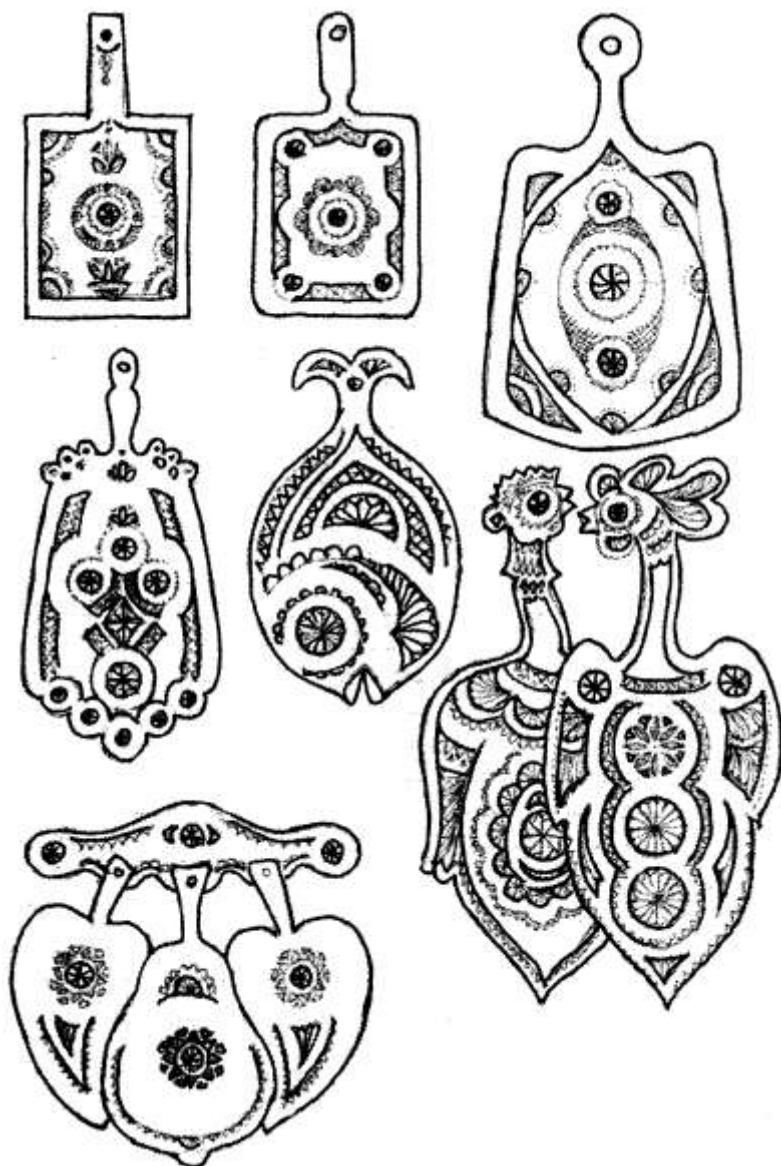
Готовим художньо-конструкторським проектом звичайно вважають сукупність креслень у трьох проекціях і перспективний малюнок, тобто загальний вигляд виробу. Усе виконують олівцем, щоб мати можливість виправити допущені помилки. Причому відразу ж варто добре скомпонувати виріб на площині, тобто розмістити зображення на папері так, щоб вони не виходили за краї аркуша, щоб не були явно зміщені нагору, вліво – вправо (зразки креслень робіт дивіться у додатку 2.5.).

Визначивши структуру форми майбутнього виробу (див. додатки 2.4.1, 2.4.2.) й підготувавши його креслення, остаточно продумують організацію й технологію його виготовлення. Проектувальник в одній особі поєднує й керівника робіт, і технолога, і дизайнера, і художника, і ще цілий ряд суміжних професій. Тому й окремо необхідно розробити технологічну картку (див. додаток 2.6.), в якій занотують організацію роботи й послідовність операцій. На підставі таких записів і креслень виробу підбирають матеріали. У виробничій справі це надзвичайно важливий етап, тому що в ряді випадків наявність або відсутність того чи іншого матеріалу істотно впливає на задум і художньо-естетичну цінність виробу. Тут доречно зробити одне важливе зауваження. Не приступайте до виготовлення частини виробу з розрахунком на те, що інші ви доробите потім, коли з'явиться потрібний матеріал. Це розслабить вас, затягне час виготовлення, може привести до поломки готової частини, причому обов'язково захламиться майстерня або робоче місце. Найкраще, якщо ви будете працювати над виробом, як говориться, на одному підиху, не розпорошуючись на інші проекти .

**ГРАФІЧНА ФОРМА ДИЗАЙН-АНАЛІЗУ ОДНОТИПОВИХ ВИРОБІВ
(кухонна дошка)**

**ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ПОЧАТКОВИХ ЕСКІЗІВ
(кухонна дошка)**

ОРІЄНТОВНІ ЗРАЗКИ ВИМОГ ТА ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ТИПОВИХ ВИРОБІВ

ДОДАТОК 2.3.1.

Аналіз типових шкатулок згідно власних вимог

Вимоги до конструкції.	Характеристика ступеня втілення вимог у зразках					
	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5	Зразок 6
1. Мати естетичний вигляд та оригінальність.	0	0	0	0	0	+
2. Має виконувати всі поставлені функції.	+	+	+	+	0	+
3. Мати найпростіші з'єднання.	+	+	+	+	+	+
4. Бути простим у виготовленні.	+	+	+	0	+	-
5. Відповідати вимогам пропорційності форми і ліній (вимогам дизайну).	0	0	0	+	+	+
6. Зберігати свої початкові якості, бути надійною в експлуатації.	0	0	0	0	0	+
7. Мати невелику масу.	+	+	+	+	+	0
8. Мати елементи традиційного оздоблення та орнаменту	+	+	+	0	+	+
9. Бути зручним у використанні.	+	0	-	0	0	-
10. Гармонійна рівновага.	0	0	0	0	0	0

Значення позначок:

+ – відмінно, прирівнюється до 1 балу;

0 – добре, прирівнюється до 0,5 балу;

- – нереалізоване, прирівнюється 0 балів.

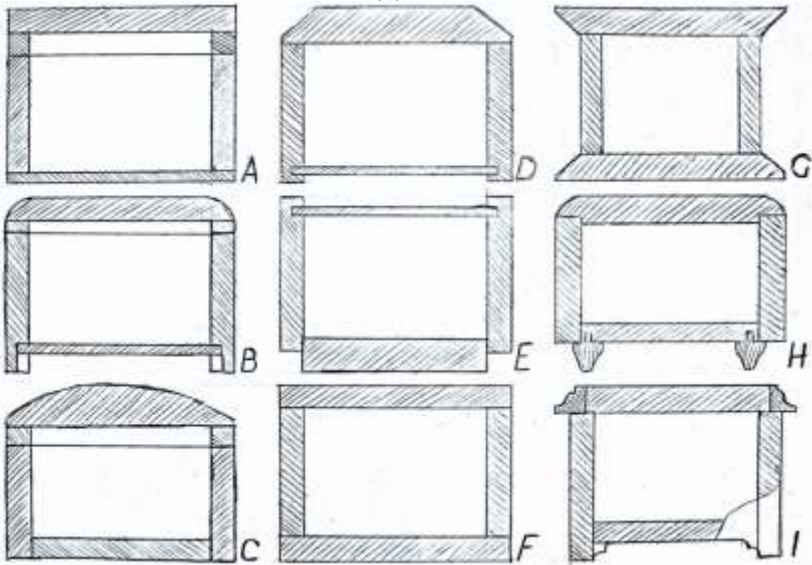
ДОДАТОК 2.3.2.

Підрахунок балів отриманих типовими дерев'яними шкатулками за поставленими вимогами до власного проекту

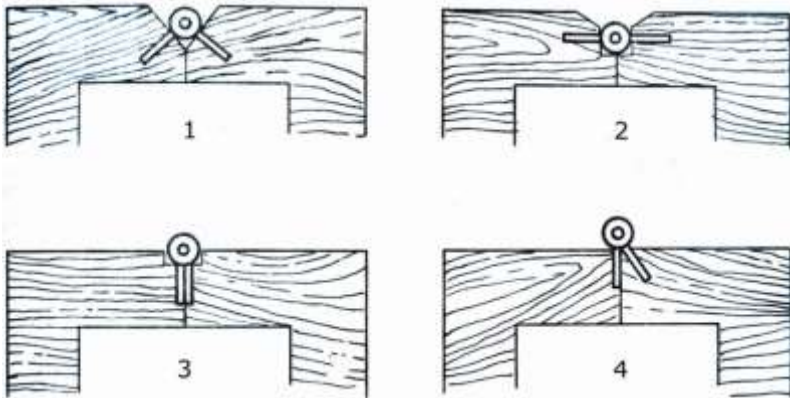
Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5	Зразок 6
8	7,5	7	7	7,5	7

АНАЛІЗ КОНСТРУКТИВНИХ ЧАСТИН ТА ЕЛЕМЕНТІВ ВИРОБУ

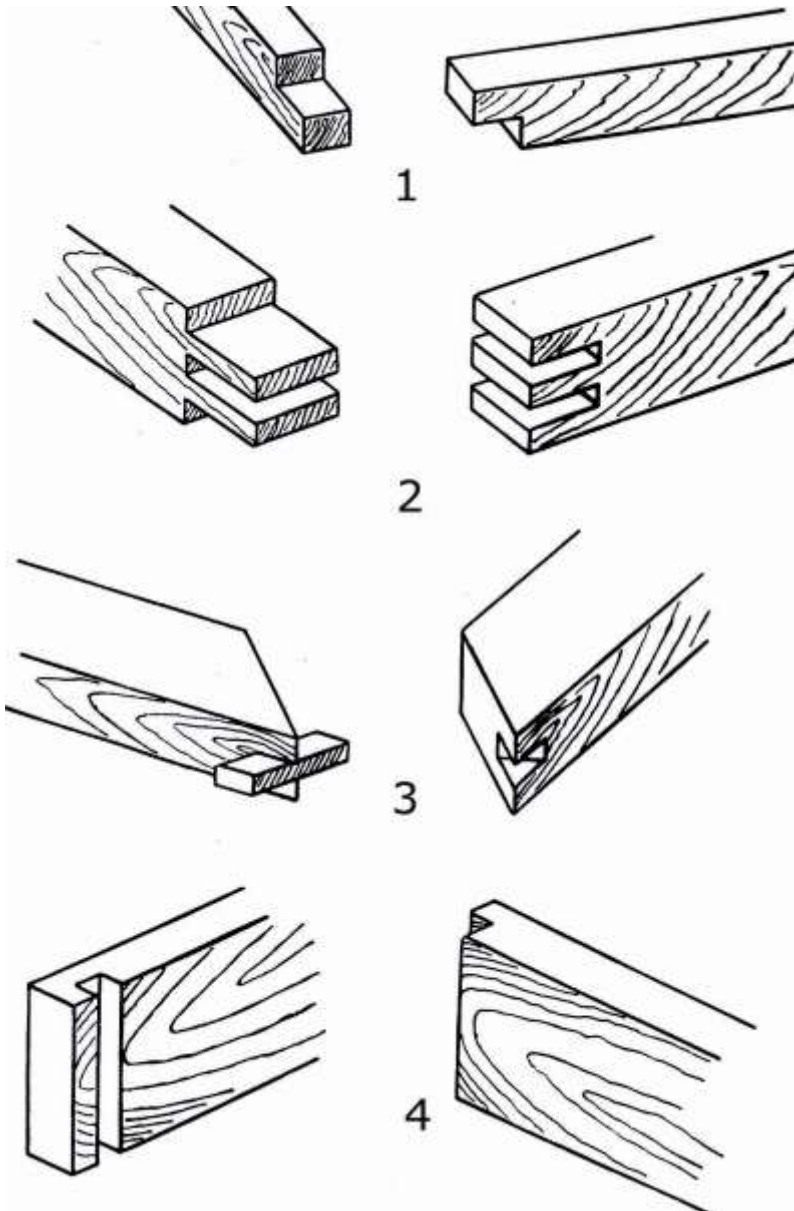
**ЗРАЗКИ РІЗНИХ КОНСТРУКТИВНИХ РІШЕНЬ
ФОРМ ТА БУДОВ ШКАТУЛОК**

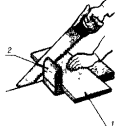
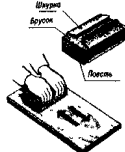
ЗРАЗКИ КОНСТРУКТИВНИХ РІШЕНЬ КОНСТРУКЦІЙ ПЕТЕЛЬ

ЗРАЗКИ КОНСТРУКЦІЙ ЯЩИКОВИХ З'ЄДНАНЬ

ЗРАЗОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КАРТКИ
на виготовлення кухонної дошки декоративно-утилітарного
призначення

№ з/п	Зміст і послідовність операцій	Графічне зображення операцій	Виріб	кухонні дошка		
			Габаритні розміри	325x150x15		
			Матеріал	дерево (бук), дошка		
			Обладнання і пристрої	Інструменти:		Час
робочі	вимірювальні					
1	2	3	4	5	6	7
1.	Підібрати заготовку (1) для виготовлення кухонної дошки.				Рулетка.	2 хв.
2.	Випиляти заготовку.		Підкладна дошка (2), верстак столярний.	Ножівка, олівець.	Рулетка, кутник.	2 хв.
3.	Виконати шліфування заготовки.		Верстак столярний, брусок для шліфування паперу.	Шліфувальний папір.		8 хв.
4.	Розмітити заготовку за шаблоном.		Верстак столярний.	Олівець.	Шаблон.	5 хв.
5.	Випиляти виріб із заготовки.		Столик або пристрій для випилювання лобзиком, верстак.	Лобзик, шило.	Шаблон.	15 хв.
6.	Виконати операції з формування фасонних елементів по краях заготовки.		Верстак столярний.	Кальовка.		6 хв.
7.	Прогрунтувати заготовку.		Верстак столярний.	Пензель, клей ПВА.		6 хв.

1	2	3	4	5	6	7
8.	Виконати декоративний розпис по поверхні виробу.		Верстак столярний.	Пензлі, олійна чи гуашева фарби, олівець.		40 хв
9.	Провести лакування виробу в декілька етапів.		Верстак столярний з витяжним пристроєм.	Лак, пензель.		30 хв
10.	Просушити виріб.		Камера для просушування.			24 г.
11.	Проконтролювати виріб.				Лінійка, шаблон.	2 хв.

ДОДАТОК 2.7.

ЗРАЗОК РОЗРАХУНКУ СОБІВАРТОСТІ І ДОГОВІРНОЇ ЦІНИ ТАРІЛІ

1. Визначення собівартості виробу, для виробництва якого потрібні наступні витрати

1.1. Розрахунок матеріальних витрат (табл. 5.1)

Таблиця 2.7.1

Розрахунок витрат матеріалів

Матеріал	Ціна одиниці вимірювання, грн	Витрата матеріалів	Вартість витрат, грн. ($B_{\text{мат}}$)
Брусок липовий	1000 грн/м ³	0,0063 м ³	6,3
Клей ПВА	7 грн/кг	0,050 кг	0,35
Усього			6,65

1.2. Вартість витрат на електроенергію під час роботи:

а) роботи на токарному деревообробному верстаті $t_v = 1$ год.;

б) двигун електроприводу має потужність $P_v = 350 \text{ Вт} = 0,35 \text{ кВт}$;

в) за час роботи верстат споживає відповідно електроенергію

$$E_v = P_v \cdot t_v = 0,35 \text{ кВт} \cdot 1 \text{ год.} = 0,35 \text{ кВт год.}$$

г) при тарифі на електроенергію 0,25 грн./кВт·год., вартість спожитої електроенергії складає

$$B_e = 0,25 \cdot 0,35 = 0,09 \text{ грн.}$$

Матеріальні витрати $M_v = B_{\text{мат}} + B_e = 6,65 \text{ грн} + 0,09 \text{ грн} = 6,74 \text{ грн.}$

1.3. Розрахунок оплати праці $P_{\text{оп.}}$, на підставі, що оплата праці працівника 3-го

$$\text{розряду складає: } \frac{460 \frac{\text{грн.}}{\text{місяць.}}}{22 \text{ роб.дні} * 8 \frac{\text{год}}{\text{роб.день}}} = 2,61 \frac{\text{грн.}}{\text{год}} ;$$

Тривалість виготовлення таріди $\frac{12 \text{ год.}}{\text{грн.}}$

$$P_{\text{оп.}} = 2,61 \frac{\text{грн.}}{\text{год.}} \cdot 12 \text{ год.} = 31,32 \text{ грн.}$$

1.4. Розрахунок податку на заробітну плату.

Податок на заробітну плату на інші податки складають 18% від заробітної плати $O_p = 0,15 \cdot 31,32 \text{ грн.} = 4,698 \text{ грн.}$

1.5. Визначення амортизаційних відрахувань на інструменти та обладнання $A_{\text{об.}}$:

$$A_{\text{об.}} = 0,1 \frac{B}{N},$$

де: 0,1 – коефіцієнт, що враховує 10% від вартості обладнання;

B – вартість обладнання (грн);

N – час зносу обладнання в днях.

$$A_{\text{от.верст.}} = 0,1 \cdot \frac{2000}{365 \cdot 15} = 0,04 \frac{\text{грн.}}{\text{добу}} \cdot 0,3 \frac{\text{роб.}}{\text{доби}} = 0,012 \text{ грн.}$$

Таблиця 2.7.2

Амортизаційні відрахування на інструменти та обладнання

Інструменти та обладнання	Вартість, грн	Час зносу обладнання, рік	Амортизаційні відрахування 10%, грн	Амортизаційні відрахування на виготовлення тарілі, грн
Верстат СТД-120	2000	15		0,01
Рейер	5	5		0,0002
Мейсель	5	5		0,0002
Штангенциркуль	50	15		0,0003
Олівець	$0,1 * \frac{5}{365} * 2 = 0,0011$	$\frac{роб}{доби} = 0,0002$		0,000002
Циркуль	$1,5 * \frac{5}{365} * 2 = 0,0041$	$\frac{роб}{доби} = 0,0004$		0,0004
Пензлик	$1,0 * \frac{50}{365} * 2 = 0,274$	$\frac{роб}{доби} = 0,0003$		0,00001
Косячок	$10,365 * 15 = 155,475$	$\frac{роб}{доби} = 0,01$		0,01
Круглі стамески	$1,1 * \frac{0,5}{365} * 2 = 0,003$	$\frac{роб}{доби} = 0,000002$		0,01
Усього				0,03

$$A_{\text{циркуль}} = 0,1 * \frac{1}{5 * 365} * 0,3 \frac{\text{роб}}{\text{доби}} = 0,0004 \text{ грн}$$

$$A_{\text{пензлик}} = 0,1 * \frac{1}{0,5 * 365} * 0,1 \frac{\text{роб}}{\text{доби}} = 0,00001 \text{ грн}$$

$$A_{\text{косячок, круглі стамески}} = 0,1 * \frac{10}{5 * 365} * 2 \frac{\text{роб}}{\text{доби}} = 0,001 \text{ грн} * 10 \text{ шт} = 0,01 \text{ грн}$$

$$A_{\text{об.}} = 0,03 \text{ грн}$$

1.6. Визначення загальної собівартості виготовлення виробу

$$C = M_B + P_{\text{ЛК}} + O_P + A_{\text{ОБ}} = 6,74 + 31,32 + 4,07 + 0,03 = 42,16 \text{ грн}$$

1.7. Визначити величину прибутку внаслідок реалізації виробу, який складає

$$10\text{-}25\% \text{ від собівартості} \\ \Pi = 0,18 * 42,16 = 7,6 \text{ грн}$$

1.8. Визначити договірну ціну (C_d) реалізації виробу, як суму за пунктами 1.6.-1.7

$$C_d = 42,16 \text{ грн} + 7,6 \text{ грн} = 49,76 \text{ грн}$$

ЗРАЗОК РОЗРАХУНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ВИГОТОВЛЕННЯ ТАРІЛЕЙ

1. Визначити коефіцієнт замкненості виробництва тарілі (K_3) з урахуванням вторинної переробки відходів:

$$K_3 = \frac{H_T - O_{H3}}{H_T},$$

де: H_T – фактичне споживання природних ресурсів на одиницю виготовленої продукції (кг);

O_{H3} – маса не перероблених відходів (кг).

$$K_3 = \frac{3,0\text{кг} - 0,05\text{кг}}{3,0\text{кг}} = 0,98$$

2. Визначити коефіцієнт відходу сміття виробництва тарілі (K_6):

$$K_6 = \frac{O_{H3} \cdot P_H}{Hm},$$

де: P_H – довідниковий коефіцієнт (для відходів з деревини він становить 19);

$$K_3 = \frac{0,05\text{кг} \cdot 19}{3,0\text{кг}} = 0,32$$

3. Визначити коефіцієнт екологічності виробництва (K_e) за умови, що відходи будуть перероблені:

$$K_e = 1 - K_6 = 1 - 0,32 = 0,68$$

4. Визначити коефіцієнт безвідходності виробництва (K_6) з урахуванням вторинного використання відходів:

$$K_6 = \frac{K_3 + K_e}{2} = \frac{0,98 + 0,68}{2} = 0,83$$

5. За одержаною величиною коефіцієнта безвідходності виробництва (K_6) визначити екологічність виробництва тарілі.

За умови повного використання відходів $K_6=1$. При $K_6 = 0,9...1$ – виробництво є безвідходне і екологічно чисте. При $K_6 = 0,8...0,9$ – виробництво маловідходне. При K_6 менше 0,7 виробництво відходне.

Отже, на основі одержаного результату (0,83) можемо зробити висновок про те, що виробництво декоративної тарілі є маловідходним.

ЗРАЗОК МАРКЕТИНГОВОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ОБ'ЄКТУ ПРОЕКТУВАННЯ

(за матеріалами Полтавського ДПУ ім. В. Г. Короленка)

1. Характеристика товарних властивостей виробу.

Можливість просування проекрованої декоративної таріли на цільовий ринок виробів декоративно-ужиткового призначення передбачає необхідність внесення до її конструкції змін, доопрацювань або модифікацій:

- виконання сюжетного і орнаментального зображення різними технологіями: різьблення тригранно-виїмчасте, декоративний розпис, контурне різьблення, випалювання та їх поєднання;
- діаметр таріли може варіювати у межах від 100 до 500 мм.

Тому можливо створити декілька із вказаних варіантів дослідних зразків тарілей з метою перевірки реакції покупців. Після цього будуть прийняті кінцеві рішення стосовно конструкції на оформлення декоративної таріли, ціни, умов постачання і продажу.

Вихід на ринок з новим видом декоративно-ужиткового виробу визначає стратегічну (на 1-5 років) мету маркетингу. Збільшення на ринку долі спроектованого нами виробу можна досягти декількома шляхами:

- створити більш сприятливий образ товару через інтенсивну рекламу;
- представити нові модифікації товару;
- зробити доступною ціну виробу.

З метою реалізації обраної нами маркетингової стратегії необхідно визначитися із ринковою тактикою на найближчі місяці року:

- в разі зниження проектованого об'єму продажу виробів будемо застосовувати наступні тактичні маркетингові прийоми: форсування рекламної діяльності, стимулювання збуту за допомогою зниження цін, перевірка якостей тарілей, їх споживчих властивостей з наступними рекомендаціями виробництва;

- у випадку, якщо об'єм виробництва тарілей не встигатиме за зростанням попиту, можливими є наступні варіанти тактичних маркетингових заходів: збільшення масштабів виробництва, підняття цін, скорочення витрат на рекламу.

2. Розподіл і збут спроектованої таріли

Спочатку виявляємо можливості освоєння ринку спроектованою таріллю. Для цього здійснимо сегментацію ринку, визначивши географію, загальну кількість і категорію потенційних покупців, які можуть придбати виріб.

За географічним (регіональним) критерієм сегментації ринку, потенційними споживачами декоративних тарілей можуть стати туристи, шанувальники національних традицій у прикладному мистецтві, а також

люди орієнтовані на споживання певного типу (шанувальники природи, декоративно-ужиткового мистецтва, мисливці). При плануванні рекламної компанії слід врахувати цільові групи людей, які є читачами журналів, слухачами радіо і телебачення з мисливства, природи, декоративно-ужиткового мистецтва.

Види і характеристики варіантів декоративних тарілей пропонує для реалізації визначаються проектувальником. На підставі наявного переліку пропозиції тарілей і можливих сегментів ринку їх реалізації складемо ринкову сітку можливостей його освоєння.

Таблиця 2.9.1

Зразок сітки прикидки цільового ринку

№ з/п	Характеристика сегментації ринку	Види характеристики тарілей					
		з геометричним різбленням	з декоративним розписом	з рельєфним різбленням	з різбленням та інкрустацією	декорована випалюванням	з комбінованим декоруванням
1.	Туристи.		+	+	+		
2.	Шанувальники мистецтва.	+	+	+	+		
3.	Шанувальники природи.		+	+		+	+
4.	Мисливці.		+	+		+	+
5.	Читачі газет і журналів про природу, мисливство.		+	+			+
6.	Читачі газет і журналів з мистецтва.	+	+	+	+		

Виходячи з сітки прикидки цільового ринку, збут спроектованої тарілі можна здійснити за всіма шістьма обраними сегментами ринку.

Можливості конкуруючих підприємств стосовно довгострокового освоєння ринку виробами аналогічного призначення реалізується у художніх салонах, магазинах дарів природи, сувенірної продукції в м. Рівне. Стратегічною метою конкурентів є підтримка їх переваги в асортименті, якості в умовах зростаючої конкуренції. Місце і доля декоративних тарілей в загальній виробничій структурі конкурентів складає 3%.

Можливими способами продажу декоративних тарілей можуть бути ярмарки, виставки-продажі та інші.

3. Просування продукції на ринку

Метою рекламування декоративних тарілей є досягнення об'єму продаж 1 тарілі за тиждень, а також розширити долю споживачів, які б мали стійке уявлення про нашу продукцію.

Рекламний бюджет на одну реалізовану тарілі складатиме вартість

одного рекламного оголошення в рекламній щотижневій газеті і складатиме 5 грн.

Приймаючи рішення про купівлю декоративної таріли споживачі можуть керуватися такими мотивами емоційного характеру:

- почуття переваги: багато споживачів здійснюють купівлю з метою здаватися кращими за інших;
- бажання відрізнятись від інших, яке виражається в прагненні купувати оригінальні речі;
- розваги, що побуджують споживачів робити покупку внаслідок бажання звільнитися від одноманітного монотонного життя;
- імітація або наслідування: багато споживачів бажають відрізнятись від інших, імітувати стиль життя відомих людей, людей цікавих захоплень і інтересів;
- бажання, потреби «поторгуватися»: такі прийоми залучення клієнтів, як скидки на товар, або ж обіцянки дати щось безкоштовне, якщо покупець придбає товар на певну суму і т. ін.;
- бажання витратити гроші: частину покупок, наприклад, туристи, здійснюють лише тому, що «гроші пропалують кишені».

Купівля декоративної таріли може бути викликана мотивацією покупців раціонального характеру, які ґрунтуються на прагненні споживачів зекономити на чомусь, купити щось високоякісне і практично-корисне:

- економія: скидки на виріб, виходячи з бажань покупця зекономити;
- корисність: цілеспрямоване використання виробу може грати основну роль у прийнятті рішення про купівлю.

Враховуючи споживчі мотиви визначених ринкових сегментів вибираємо тему, яка сприятиме досягненню цілей рекламної програми. Оскільки виробництво декоративних тарілей є не великим і потребує швидкого ефекту в темі реклами включаємо такі мотиви як економічність (висока якість при низькій вартості), а також емоційні мотиви (оригінальність, символічність виробів, стильність, надання яскравості інтер'єрам).

Розробляючи рекламний текст ми визначаємо візуальний спосіб його відтворення. Акцент рівною мірою робитимемо як на словесну рекламу, так і на рекламну картинку.

Виходячи з визначених споживчих мотивів найбільш яскравими і дієвими словами і фразами можуть бути:

- найкраща краса для інтер'єру;
- оригінальність, стильність, композиції;
- доступна ціна;
- символіка зображень: птах-символ легкості, швидкості, повітря; горобина з листям – символ захисту і підтримки дерева життя; зігнуті гілки дубу – символ сили і мужності.

Картинкою, що супроводжує текст реклами може бути зразок зображення декоративної таріли.

Доступність текстових реклам в частині оригінальності та символічності зображень композиції – для туристів, прикраса для інтер'єрів та стильність – для мисливців, шанувальників мистецтва і природи; доступність ціни – для масових читачів газет і журналів.

Текстовка матиме вигляд коротких прямих повідомлень у місцевих газетах, оскільки це передбачає мінімальні витрати на один рекламний контакт із споживачами. Частота охопту споживачів рекламою в газеті 1-2 рази на тиждень.

4. Здійснення ціноутворення проекрованої тарілі

Рівень цін на декоративні тарілі у конкуруючих підприємств складає 100-150 грн.

Невисока ціна нашого виробу пояснюється обмеженістю використаних технік виконання композицій: токарство і рельєфне різьблення. В разі доповнення композиції розписом, випалюванням, лакуванням, інкрустацією якість виробу зростатиме, а разом з цим зростатиме і його ціна.

Тому першою реакцією на ціни конкурентів буде постачання для збуту тарілей, що мають нижчу ніж у конкурентів ціну.

ДОДАТОК 2.10.

ОРІЄНТОВНІ ЗРАЗКИ ТОВАРНИХ ЗНАКІВ

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра технологічної освіти**

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

**з дисципліни «Художня обробка матеріалів»
на виготовлення проекту**

ПИСЬМОВОГО НАБОРУ

Виконав: студент фізико-технологічного факультету спеціальності «Вчитель технологій і креслення (технічна праця)» групи ТІ-31 Терещук Олексій Андрійович

Перевірив:
доц. Герасименко О. А.

Рівне-2015

РОЗДІЛ III. МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

3.1. Модульна контрольна робота за змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева».

Мета контрольної роботи: перевірка знань, умінь та навичок з засвоєних тем з дисципліни «Художня обробка матеріалів».

Контрольна робота подана у формі тестів й складається з 44 питань (додаток 3.1.1).

Рекомендації щодо проведення модульної контрольної в групі. Для проведення контрольної бажано, щоб студенти мали листи формату А4, у яких заздалегідь виконано таблиці, згідно зразка (додаток 3.1.2).

Виконання студентами одного з 44 запитань повинно займати біля 1-1,5 хв.

Контрольна робота проводиться в такій послідовності:

1. Проводиться інструктаж до модульної контрольної роботи.
2. Роздаються тести;
3. Після роздачі карток фіксується час, на відповіді відводиться не більш як 45-65 хв.
4. Коли закінчиться час на виконання контрольної роботи, збираються відповіді.

Оцінка виставляється за кількістю правильних відповідей: кожна правильна відповідь дає 1 бал. Так, за 44 правильних відповідей можна набрати 44 бали. Критерії оцінювання подані у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Художня обробка деревини» І семестр

Кількість набраних балів з контрольної	Рейтингова шкала	Національна школа	Оцінка ECTS
40-44	5	«5»	A
33-39	4,5	«4»	B
26-32	4	«4»	C
19-25	3,5	«3»	B
12-18	3	«3»	E
6-11	2	«2»	FX
0-5	1	«2»	F

**Тестові питання до змістового модуля 1
«Композиція та художня обробка дерева».**

1. Визначте які зображення відносяться до дзеркальної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 1, 2, 8, 14, 12;
 - b) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11;
 - c) 1, 8, 11, 14;
 - d) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12;
 - e) 2, 3, 4, 5, 11, 12.
2. Визначте які зображення відносяться до центричної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 2, 3, 4, 6;
 - b) 3, 4, 9, 12, 15;
 - c) 4, 9, 11, 12;
 - d) 3, 4, 12, 17;
 - e) 1, 2, 3, 4, 12.
3. Визначте які зображення відносяться до вертикальної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 1, 2, 5, 12;
 - b) 2, 5, 18;
 - c) 2, 5, 12, 18;
 - d) 1, 2, 4, 5, 11, 12, 17;
 - e) 3, 4, 12, 17.
4. Визначте які зображення відносяться до горизонтальної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 2, 3, 4, 7, 12, 15, 17;
 - b) 1, 5, 11;
 - c) 6, 8, 10, 14, 20;
 - d) 9, 13, 14, 15, 16;
 - e) 7, 19.
5. Визначте які зображення відносяться до спіральної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 3;
 - b) 13;
 - c) 9;
 - d) 17;
 - e) 15.
6. Визначте які зображення відносяться до асиметрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 1, 8, 11, 14;
 - b) 10, 13, 15, 16;
 - c) 3, 4, 12;
 - d) 1, 11, 14;
 - e) 6, 10, 20.
7. Визначте які зображення відносяться до діагональної симетрії (Рис. 3.1.1.)
 - a) 3, 4, 12;
 - b) 5, 18;
 - c) 6, 20;
 - d) 10, 14;
 - e) 8, 10, 14.

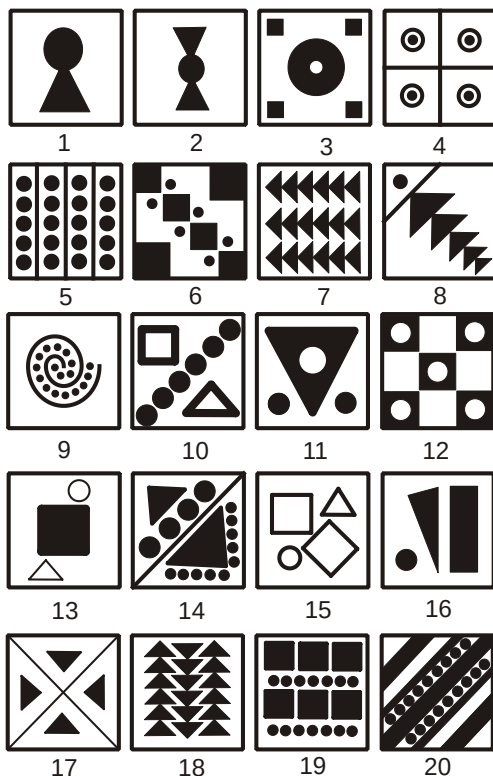

Рисунок 3.1.1.

8. До гарячої гами кольорів відносяться:
 - а) зелений, фіолетовий, синій;
 - б) коричневий, фіолетовий, жовтий;
 - в) жовтий, оранжевий, червоний;
 - г) червоний, багряний, фіолетовий;
 - д) оранжевий, салатний, малиновий.
9. До холодної гами кольорів відносяться:
 - а) салатний, голубий, фіолетовий;
 - б) фіолетовий, синій, коричневий;
 - в) червоний, жовтий, оранжевий;
 - г) зелений, синій, жовтий;
 - д) блакитний, бірюзовий, рожевий.
10. Ахроматичні кольори це:
 - а) чорний, білий, всі відтінки сірого;
 - б) чорний, сірий, коричневий;
 - в) темно-сірий, білий, коричневий;
 - г) червоний, синій, зелений;
 - д) жовтий, фіолетовий, оранжевий.

11. Хроматичні кольори це:
 - a) червоний, зелений, синій;
 - b) темно-сірий, білий, коричневий;
 - c) жовтий, фіолетовий, оранжевий
 - d) чорний, сірий, коричневий;
 - e) чорний, білий, всі відтінки сірого.
12. Які породи деревини найбільш придатні для виконання геометричної різьби?
 - a) хвойні;
 - b) твердо-листяні;
 - c) м'яко-листяні;
 - d) немає різниці.
13. На якій з порід деревини можна виконувати різьблення?
 - a) липа;
 - b) осика;
 - c) вільха;
 - d) дуб;
 - e) немає різниці.
14. Який найбільш поширений інструмент різьбяр?
 - a) стамеска;
 - b) долото;
 - c) киянка;
 - d) різець;
 - e) рубанок.
15. Які з поданих елементів відносяться до тригранно-вямчастої різьби?
 - a) трикутники;
 - b) кружечки;
 - c) сколини;
 - d) спіралі;
 - e) крапки.
16. Який кут заточування рекомендований для різців по дереву?
 - a) 15о-20о;
 - b) 20о-25о;
 - c) 10о -15о;
 - d) 25о -30о;
 - e) 30о -35о.
17. Які види різьблення відносять до плосковиймчастого різьблення?
 - a) тригранно-виймчаста різьба;
 - b) контурна різьба;
 - c) кудринська різьба;
 - d) нігтикова різьба;
 - e) різьба «Тетянка».
18. Які з названих технік різьблення характерні для трьохгранно-вямчастої різьби?

- a) зістругування;
 - b) надрізка;
 - c) зарізка;
 - d) підрізка;
 - e) зрізка.
19. Які традиційні техніки оздоблення використовують після виконання геометричного різьблення?
- a) шліфування;
 - b) тонування;
 - c) фарбування;
 - d) лакування;
 - e) випалювання.
20. Елемент «сколини» виконується технологічно:
- a) два надрізи один підріз;
 - b) один надріз два підрізи;
 - c) два надрізи два підрізи та;
 - d) три підрізи та два надрізи;
 - e) надріз без підрізування.
21. Елемент „трикутник” виконується технологічно:
- a) три надрізи два підрізи;
 - b) два надрізи один підріз;
 - c) один надріз два підрізи;
 - d) три надрізи три підрізи;
 - e) два надрізи два підрізи.
22. Елемент „зернятко” виконується технологічно:
- a) два надрізи один підріз;
 - b) три надрізи три підрізи;
 - c) три надрізи два підрізи;
 - d) два надрізи два підрізи;
 - e) один надріз два підрізи.
23. Який вид стамесок називають пологими? (Рис. 3.1.2.)
- a) 1;
 - b) 2;
 - c) 4;
 - d) 6;
 - e) 3.
24. Які стамески називають клюкардзами? (Рис. 3.1.2.)
- a) 3;
 - b) 5;
 - c) 2;
 - d) 1;
 - e) 4.
25. Які з наведених інструментів можна використовувати для виконання трьохгранно-в'ямчастої різьби? (Рис. 3.1.2.)
- a) 1;

- b) 2;
 - c) 5;
 - d) 6;
 - e) 7.
26. Вкажіть інструмент який можна використовувати для виконання двограних ліній в трьохгранно-виямчастій різьбі? (Рис. 3.1.2.)
- a) 2, 5, 6, 7;
 - b) 1, 2, 6, 7;
 - c) 3, 5, 6, 7;
 - d) 2, 3, 4, 5;
 - e) 2, 3, 4, 6.
27. Якого виду стамески використовують у важкодоступних місцях? (Рис. 3.1.2.)
- a) 2;
 - b) 4;
 - c) 3;
 - d) 5;
 - e) усі.
28. Які види інструменту не відносять до стамесок? (Рис. 3.1.2.)
- a) 1, 2;
 - b) 6, 4;
 - c) 3, 5;
 - d) 5, 7;
 - e) 6, 7.
29. Вкажіть вид інструменту, що пристосований тільки до виконання трьохгранно-виямчастої різьби (Рис. 3.1.2.):
- a) 2;
 - b) 5;
 - c) 6;
 - d) 7;
 - e) 3

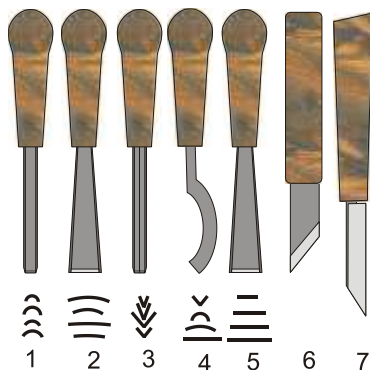

Рисунок 3.1.2.

30. Контраст це:
- a) ледь помітна відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі;
 - b) використання різних за відтінком кольорів;
 - c) різка відмінність форм;

- d) відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі;
 - e) різка відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі.
31. Нюанс це:
- a) різка відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі;
 - b) використання різних за відтінком кольорів;
 - c) відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі;
 - d) ледь помітна відмінність, що виражається в кольорі та об'ємі;
 - e) різка відмінність форм.
32. Фактура це:
- a) малюнок утворений прошарками матеріалу;
 - b) природний кольоровий малюнок;
 - c) об'ємність матеріалу;
 - d) рельєфність матеріалу;
 - e) шорсткість матеріалу.
33. Текстура це:
- a) шорсткість матеріалу;
 - b) природний кольоровий малюнок;
 - c) малюнок утворений прошарками матеріалу;
 - d) об'ємність матеріалу;
 - e) рельєфність матеріалу.
34. Композиція це:
- a) закономірно організований організм, всі частини якого знаходяться в нерозривному зв'язку й взаємодії;
 - b) візуальна організація образного виразу, при якій виявляються найбільш характерні риси предмету і відкидаються непотрібні деталі;
 - c) особливий вияв краси через спосіб трактування форми та характеризується м'якістю, плавністю, співрозмірністю ліній, силуету, площини, вишуканістю руху;
 - d) рівномірне чередування, розмірність, порядок поєднання ліній.
35. Мімесіс як метод композиції це:
- a) принцип, що полягає у навмисному наслідуванні творів мистецтва попередніх епох, країн, стилів, напрямів, шкіл тощо;
 - b) принцип проектування і виготовлення нових об'єктів, що значною мірою забезпечує зручність і вигідність речей;
 - c) образне відтворення природних речей і явищ у відповідності із законами того чи іншого мистецтва;
 - d) здатність однієї системи елементів (одного елемента) переходити в інші;
 - e) наявність зв'язків між елементами певної системи, внутрішні зв'язки забезпечують цілісність твору, зовнішні – дають вихід на ансамблевисть.
36. Барельєфна різьба – це:
- a) плоский основний фон, в який врізані елементи, тобто всі елементи різьблення знаходяться нижче рівня фону;

- b) фон на рівні малюнка, має кілька висотних рівнів від фону;
 - c) низький рельєф у якому випукле зображення виступає над поверхнею фону не більше ніж на половину свого об'єму;
 - d) високий рельєф у якому випукле зображення виступає над поверхнею фону більш ніж на половину свого об'єму;
 - e) особливе різьблення, характеризується глибокою вибіркою і карбуванням фону.
37. Стилзація як метод композиції це:
- a) наявність зв'язків між елементами певної системи, внутрішні зв'язки забезпечують цілісність твору, зовнішні – дають вихід на ансамблевість;
 - b) принцип проектування і виготовлення нових об'єктів, що значною мірою забезпечує зручність і вигідність речей;
 - c) принцип, що полягає у навмисному наслідуванні творів мистецтва попередніх епох, країн, стилів, напрямів, шкіл тощо;
 - d) образне відтворення природних речей і явищ у відповідності із законами того чи іншого мистецтва;
 - e) здатність однієї системи елементів (одного елемента) переходити в інші.
38. Функціоналізм як метод композиції це:
- a) здатність однієї системи елементів (одного елемента) переходити в інші;
 - b) принцип проектування і виготовлення нових об'єктів, що значною мірою забезпечує зручність і вигідність речей;
 - c) принцип, що полягає у навмисному наслідуванні творів мистецтва попередніх епох, країн, стилів, напрямів, шкіл тощо;
 - d) наявність зв'язків між елементами певної системи, внутрішні зв'язки забезпечують цілісність твору, зовнішні – дають вихід на ансамблевість;
 - e) образне відтворення природних речей і явищ у відповідності із законами того чи іншого мистецтва.
39. Конструктивізм як метод композиції це:
- a) образне відтворення природних речей і явищ у відповідності із законами того чи іншого мистецтва;
 - b) принцип, що полягає у навмисному наслідуванні творів мистецтва попередніх епох, країн, стилів, напрямів, шкіл тощо;
 - c) принцип проектування і виготовлення нових об'єктів, що значною мірою забезпечує зручність і вигідність речей;
 - d) здатність однієї системи елементів (одного елемента) переходити в інші;
 - e) наявність зв'язків між елементами певної системи, внутрішні зв'язки забезпечують цілісність твору, зовнішні – дають вихід на ансамблевість.

40. Структуралізм як метод композиції це:
- a) наявність зв'язків між елементами певної системи, внутрішні зв'язки забезпечують цілісність твору, зовнішні – дають вихід на ансамблевність;
 - b) образне відтворення природних речей і явищ у відповідності із законами того чи іншого мистецтва;
 - c) принцип проектування і виготовлення нових об'єктів, що значною мірою забезпечує зручність і вигідність речей;
 - d) принцип, що полягає у навмисному наслідуванні творів мистецтва попередніх епох, країн, стилів, напрямів, шкіл тощо;
 - e) здатність однієї системи елементів (одного елемента) переходити в інші.
41. Статика в композиції це:
- a) зорове сприйняття руху;
 - b) узагальнене площинне однотонне зображення;
 - c) етап спокою, рівноваги форми, стійкості в будові, структурі, конструкції;
 - d) розміщення частин цілого;
 - e) вільне та ритмічне розміщення елементів композиції.
42. Динаміка в композиції це:
- a) етап спокою, рівноваги форми, стійкості в будові, структурі, конструкції;
 - b) розміщення частин цілого;
 - c) вільне та ритмічне розміщення елементів композиції;
 - d) зорове сприйняття руху;
 - e) узагальнене площинне однотонне зображення.
43. Орнамент створений на основі елементів живої природи називають:
- a) геометричний;
 - b) рослинний;
 - c) антропоморфний;
 - d) зооморфний;
 - e) символічний.
44. До півкруглих стамесок за формою відносять:
- a) круглі;
 - b) круті;
 - c) плоскі;
 - d) середні;
 - e) царазики.

Таблиця відповідей
 для модульної контрольної роботи
 з дисципліни «Художня обробка матеріалів»
 за змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева»

Студента: _____

курс: _____ група: _____

Викладач: Герасименко Олександр Анатолійович

№ з/п	Варіант відповіді	№ з/п	Варіант відповіді	№ з/п	Варіант відповіді	№ з/п	Варіант відповіді
1	a, b, c, d, e	12	a, b, c, d	23	a, b, c, d, e	34	a, b, c, d
2	a, b, c, d, e	13	a, b, c, d, e	24	a, b, c, d, e	35	a, b, c, d, e
3	a, b, c, d, e	14	a, b, c, d, e	25	a, b, c, d, e	36	a, b, c, d, e
4	a, b, c, d, e	15	a, b, c, d, e	26	a, b, c, d, e	37	a, b, c, d, e
5	a, b, c, d, e	16	a, b, c, d, e	27	a, b, c, d, e	38	a, b, c, d, e
6	a, b, c, d, e	17	a, b, c, d, e	28	a, b, c, d, e	39	a, b, c, d, e
7	a, b, c, d, e	18	a, b, c, d, e	29	a, b, c, d, e	40	a, b, c, d, e
8	a, b, c, d, e	19	a, b, c, d	30	a, b, c, d, e	41	a, b, c, d, e
9	a, b, c, d, e	20	a, b, c, d, e	31	a, b, c, d, e	42	a, b, c, d, e
10	a, b, c, d, e	21	a, b, c, d, e	32	a, b, c, d, e	43	a, b, c, d, e
11	a, b, c, d, e	22	a, b, c, d, e	33	a, b, c, d, e	44	a, b, c, d, e

Кількість правильних відповідей _____

Сума балів _____

Оцінка за національною шкалою _____

3.2. Модульна контрольна робота за змістовий модуль 2. «Художня обробка тканин».

Мета контрольних робіт: перевірка знань, умінь та навичок з засвоєних тем з дисципліни «Художня обробка матеріалів».

Контрольна робота подана у формі варіантів (білетів) по 4 питання у кожному.

Рекомендації щодо проведення модульної контрольної в групі. Для проведення контрольної бажано, щоб студенти мали листи формату А4.

На оформлення контрольної роботи виділяється 4 хв.

Виконання студентами одного з 4 запитань повинно займати біля 10 хв.

Контрольна робота проводиться в такій послідовності:

1. Роздаються варіанти з запитаннями;
2. Після роздачі варіантів фіксується час, не більш як 40 хв.
3. Коли закінчиться час на виконання контрольної роботи, збираються відповіді.

Оцінка виставляється за кількістю правильних відповідей, за кожную правильну відповідь можна максимально набрати 1,25 бали. Так, за 4 правильні відповіді можна набрати максимум 5 балів. Критерії оцінювання наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з модуля «Художня обробка тканин» дисципліни «Художня обробка матеріалів»

Рейтингова шкала	Національна школа	Оцінка ECTS
5	«5»	A
4,5	«4»	B
4	«4»	C
3,5	«3»	B
3	«3»	E
2	«2»	FX
1	«2»	F

ПИТАННЯ**до модульної контрольної роботи за змістовий модуль 2
«Художня обробка тканин»**

1. Що означає термін «батік»?
2. Які назви батиків ви знаєте, і звідки вони пішли?
3. Яким чином техніка гарячого батіку потрапила в Європу?
4. Коли і де з'явилась техніка гарячого батіку?
5. В чому полягають відмінності технік гарячого і холодного батіку?
6. Які особливості виконання техніки вузликового виварювання?
7. Де виникла техніка гарячого батіку?
8. Які використовують інструменти для нанесення резервуючої суміші?
9. Які пристрої використовують в техніці гарячого батіку?
10. Що таке розігрівач, його призначення та типи?
11. Які тактини використовують у розписі і чому?
12. Що таке «писачок», «батик», «тянтінг», яка їх будова і методика використання?
13. Що таке рейсфейдр, і для чого його використовують?
14. Що таке підрамник і для чого його застосовують?
15. Які типи підрамників бувають, опишіть їх будову?
16. Які інструменти та пристрої використовують для нанесення фарби в техніці гарячого батіку?
17. Для чого служить пристрій під назвою «батікштифт»?
18. Яка будова пристроя – «батікштифт»?
19. Які типи фарб застосовують для розпису тканини?
20. Яким чином необхідно правильно застосовувати при роботі писачок?
21. Які матеріали застосовують для приготування резервуючої суміші?
22. Які існують методи перенесення рисунку на тканину?
23. Чому, в кінці роботи, всю картину перекривають резервуючою сумішшю?
24. Як правильно наносити лінії резервом?
25. Які техніки ручного розпису тканини використовуються в гарячому батіку?
26. Як виконується ефект «кракелюру» в гарячому батіку?
27. В чому полягає специфіка виконання розпису по соляній загусці?
28. Які операції необхідно виконати при перекритті фарбою великих площин?
29. Для чого необхідно випрати тканину перед початком виконання роботи?
30. Як виконується техніка перекриття в гарячому батіку?
31. Як виконується техніка сухого розпису?
32. Яка послідовність та специфіка виконання техніки «клякси»?
33. Як виконується «вітражна» техніка в гарячому батіку?
34. Які етапи підготовки тканини при виконанні розпису в техніці гарячого батіку?

35. Яким чином знімають резервуючу суміш з тканини?
36. Яким чином фіксують фарбу на тканині?
37. Яка специфіка оздоблення тканини в техніці холодного батіку?
38. В чому полягає відмінність гарячого і холодного батіку?
39. Які типи виробів існують в художній обробці тканин технікою гарячого батіку?
40. Які види виробів входять в групу інтер'єрного призначення при розписі тканин?
41. Які види виробів входять в групу одягового призначення при розписі тканини?
42. Які варанти складання тканини існують в техніці виварювання для отримання різних кольорових ефектів?
43. Яких правил з техніки безпеки слід дотримуватись при роботі з резервуючою сумішшю?
44. Яких правил з техніки безпеки слід дотримуватись при роботі з ножицями?
45. Яких правил з техніки безпеки слід дотримуватись при роботі з розігрівачем?
46. Яких правил з техніки безпеки слід дотримуватись при роботі з праскою?
47. Яких правил з техніки безпеки слід дотримуватись при роботі з кнопками та степлером?
48. Які етапи проектної діяльності застосовують у проектуванні виробів в техніці гарячого батіку?
49. В чому полягають відмінності у проектуванні виробів в техніці гарячого батіку з іншими видами художньої обробки матеріалів?
50. Що виховує у людини робота у техніці гарячого батіку?
51. Чи можливо доповнювати розпис тканини в техніці гарячого батіку іншими техніками оздоблення?
52. Чому недоцільно наносити резерв на вологу тканину?

3.3. Підсумкова модульна контрольна робота

Мета контрольної роботи: перевірка знань, умінь та навичок з засвоєних тем з дисципліни «Художня обробка матеріалів».

Контрольна робота подана у формі варіантів (білетів) по 4 питання у кожному.

Рекомендації щодо проведення модульної контрольної в групі. Для проведення контрольної бажано, щоб студенти мали листи формату А4.

На оформлення контрольної роботи виділяється 4 хв.

Виконання студентами одного з 4 запитань повинно займати біля 10 хв.

Контрольна робота проводиться в такій послідовності:

1. Роздаються варіанти з запитаннями;

2. Після роздачі варіантів фіксується час, не більш як 44 хв.

3. Коли закінчиться час на виконання контрольної роботи, збираються відповіді.

Оцінка виставляється за кількістю правильних відповідей, за кожную правильну відповідь можна максимально набрати 2,5 бали. Так, за 4 правильні відповіді можна набрати максимум 10 балів. Критерії оцінювання наведені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи з дисципліни «Художня обробка матеріалів»

Рейтингова шкала	Національна школа	Оцінка ECTS
8,6-10	«5»	A
6,6-8,5	«4»	B
4,6-6,5	«4»	C
2,6-4,5	«3»	B
1,1-2,5	«3»	E
0,5-1	«2»	FX
0-0,4	«2»	F

Питання до підсумкової контрольної роботи роботи

1. Які закономірності виникнення різновиду промислів, що включали художнє оформлення?
2. У чому полягає сутність художньої обробки матеріалів. Їх різновидність?
3. Як проходив історичний розвиток художньої обробки матеріалів на Українських землях?
4. У чому полягає суть терміну сітковий орнамент?
5. У чому полягає суть терміну стрічковий орнамент?
6. У чому полягає суть терміну геометричний орнамент?
7. Які існують орнаменти, розкрийте їх значення та сутність?
8. У чому полягає суть термінів: контраст, нюанс?
9. У чому полягає суть термінів: фактура, текстура?
10. У чому полягає суть термінів: симетрія, асиметрія?
11. У чому полягає суть термінів: статика, динаміка?
12. Яка різниця між фронтальною, глибинно-просторовою і об'ємно-просторовою композицією?
13. Які існують особливості побудови композиції?
14. Які кольори називають хроматичними?
15. Які кольори називають ахроматичними?
16. Що означає насиченість кольору?
17. У чому полягає суть термінів: ритм, рапорт, масверк, орнамент?
18. У чому полягають особливості методу аналогії?
19. Що таке основні закони композиції, охарактеризуйте їх?
20. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „традиції”?
21. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „цілісності”?
22. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „тектоніки”?
23. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „масштабу”?
24. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „пропорційності”?
25. У чому полягає сутність та використання в композиції закону „контрасту”?
26. Які засобам семантики існують, визначте їх сутність та види?
27. Що означають семантичні засобам: метафора, символ?
28. Що означають семантичні засобам: алегорія, емблема?
29. Як застосовують композиційні прийоми: колір, графічність?
30. Як застосовують композиційні прийоми: пластичність, ажурність?
31. У чому полягає суть та технологія виконання маркетрів?
32. Як виконується елемент „лінія” в геометричному різьбленні?

33. Як виконується в художній обробці дерева елемент “Сяйво”?
34. Як виконується в художній обробці дерева елемент “Сколини”?
35. Як виконується в художній обробці дерева елемент “Трикутник” та “Змійка”?
36. Які застосовують характеристики та класифікації різьблення?
37. Які найбільш поширені техніки оздоблення деревини у нашому регіоні?
38. У чому полягає суть інкрустації та інтарсії. Характеристика та технологія їх виконання?
39. У чому полягає суть технології виконання заоваленого різьблення. Його характеристика?
40. У чому полягає суть контурного різьблення. Технологія виконання?
41. У чому полягає суть ажурного різьблення. Технологія виконання?
42. Які матеріали застосовують для різьбярських робіт: їх характеристика і підготовка до роботи?
43. Які інструменти застосовують для різьбярських робіт. Підготовка до роботи та виготовлення?
44. У чому полягає суть плоскорельєфного різьблення: види та їх характеристика?
45. Які застосовують способи виконання розмітки при виконанні геометричного різьблення?
46. У чому полягає суть плоскорельєфного різьблення з вибраним фоном. Технологія його виконання?
47. Для чого застосовують різьблення по дереву: сутність, різновиди?
48. У чому полягає суть основних видів різьблення характерних для нашого регіону?
49. У чому полягає суть плосковиямчастого різьблення. Характеристика та технологія виконання?
50. Які техніки і технічні прийоми використовуються у художній обробці деревини?
51. Які породи деревини рахуються найбільш придатними для виготовлення сувенірів і чому?
52. Яку типологію виробів застосовують в художній обробці деревини?
53. Яку класифікацію інструментів застосовують в художній обробці деревини, їх призначення та використання?
54. Які традиційні види деревини використовуються народними майстрами при виготовленні художніх робіт.?
55. Які традиційні види орнаменту застосовують в контурному різьбленні?
56. У чому полягає специфіка тонування виробів в техніці контурного різьблення?
57. Які інструменти застосовують для виконання контурної різьби, вимоги до нього?
58. Які правила виконання операцій в контурному різьбленні?
59. Які види орнаменту застосовують в тригранно-виїмчастому різьбленні?
60. У чому полягає суть терміну тригранно-виїмчасте різьблення?

61. Які інструменти застосовують для виконання різьби у важкодоступних місцях вимоги до нього?
62. Яку застосовують послідовність виконання операцій тригранно-віймчастого різьблення?
63. У чому полягає суть яворівського різьблення: техніка виконання, історія виникнення?
64. Яку застосовують класифікацію інструментів та пристроїв з художньої обробки тканини в техніці батік, їхнє призначення та використання?
65. Як класифікують види матеріалів в художньому розписі по тканині?
66. Які види підрамників застосовують у розписі та подайте технологію закріплення на них тканини?
67. Які види резервної суміші застосовують в художній обробці тканини?
68. Які інструменти, пристрої застосовують при нанесенні резерву в гарячому батіку?
69. Які вироби виготовляють технікою гарячого батіку?
70. У чому полягає суть виконання техніки простого батіку?
71. У чому полягає суть виконання складного батіку?
72. У чому полягає суть технології виконання в гарячому батіку ефекту «кракелюру»?
73. У чому полягає суть технології виконання гарячого батіку від плями?
74. У чому полягає суть резервування в гарячому батіку?
75. У чому полягає суть техніки втирання в гарячому батіку?
76. Який поширений метод фіксації фарб в гарячому батіку?
77. Які традиційні матеріали використовуються народними майстрами з батіку при виготовленні художніх робіт.
78. Які види орнаменту застосовують в художньому розписі, та закономірності їх побудови?
79. Які види ручного розпису тканини застосовують народні майстри України?
80. У чому полягає суть техніки вільного розпису при обробці тканини?
81. У чому полягає суть техніки виварювання при обробці тканини?
82. У чому полягає суть виконання розпису по тканині в техніці гарячого батіку?
83. У чому відмінність гарячого і холодного батіку?
84. Які застосовують методи перенесення ескізу на тканину?
85. Які види і техніки нанесення фарби на тканину застосовують при ручному розписі тканини?
86. Які існують види національної народної керамічної іграшки?
87. Які є відомі центри по виготовленню керамічних іграшок на Україні й в близькому зарубіжжі?
88. Який інструмент застосовують для виготовлення глиняної іграшки, вимоги до нього?
89. Які застосовують види оздоблення керамічних іграшок?
90. За яким признаками та показниками глина поділяється на підвиди?

91. Які допоміжні пристрої і матеріали використовують народні майстри з художньої обробки глини?
92. Які застосовують фарбники в художній обробці глини, технологія їх використання?
93. Як поділяється глина за технологією обробки?
94. Яку застосовують типологія творів у глиняного посуду?
95. Які існують технологічні підвиди глиняного посуду?
96. У чому полягають технологічні особливості виготовлення глиняного посуду?
97. Які декоративні покриття застосовують в художній обробці глини?
98. Які види композицій застосовують для художньої обробки паперу в техніці витинанок?
99. Яка суть жанрових витинанок?
100. Як виникла та розвивалась техніка витинання на Україні?

ВИКОРИСТАНА І РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Антонович Е.А. Декоративно-прикладне мистецтво / Е.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Е. Станкевич. – Львів: Світ, 1993.
2. Антонович Є.А. Художні техніки у школі: навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів / Є.А. Антонович, В.І. Проців, С.П. Свид. – К.: ІЗМН, 1997. – 312 с.
3. Від ремесла до творчості: збірник / упоряд. Ю.Г. Легенький. – К., Час, 1990.
4. Прикрась свій дім / Л.П. Гура, Л.Є. Жоголь, Н.М. Ісупова [та ін.]. – [2-ге вид.]. – К.: Техніка, 1990. – 303 с.

Додаткова література

1. Акунова Л.Ф. Технология производства и декорирование художественных керамических изделий / Л.Ф. Акунова, В.А. Крапивич. – М., 1984.
2. Амбросимова А.А. Художественная резьба по дереву, кости и рогу: практ. пособие / А.А. Амбросимова, Н.И. Каплан, Т.Б. Митлянская. – [3-е изд., перераб.]. – М.: Высш. шк., 1989. – 160 с.
3. Андріюк П. Гуцульська різьба та інкрустація: навчальний посібник / П. Андріюк, Й. Приймак. – Косів: Писаний камінь, 1998. – 64 с.
4. Афанасьев А.Ф. Резьба по дереву. Уроки мастерства / А.Ф. Афанасьев. – М.: Культура и традиции, 2001. – 256 с.
5. Бобровникова О. К. Домашняя мастерская / О.К. Бобровникова, А.Е. Бобровников, М.С. Харченко. – К.: Мистецтво, 1996. – 272 с.
6. Бублико Дж. Керамика: техники, материалы, изделия / Дж. Бублико, Х Крус; пер. с итал. – М.: Издательство «Ниола-Пресс», 2006. – 128 с.
7. Буриков В. Г. Домовая резьба / В.Г. Буриков, В.Н. Власов. – [2-е изд., стереотип.]. – М.: Нива России, 1994. – 352 с.
8. Василенко В.И. Русская народная резьба и роспись по дереву 18-20 век / В.И. Василенко. – М., 1960.
9. Визир В.А. Керамические краски / В.А. Визир, Н.А. Мартыков. – К., 1964.
10. Гиновар Магда. Роспись по дереву для начинающих / М. Гиновар. – М.: АРТ-РОДНИК, 2007. – 176с.
11. Глухенька Н. Петриківські декоративні розписи / Н. Глухенька. – К.: Мистецтво, 1965. – 64 с.
12. Гусарчук Д.М. 300 ответов любителю художественных работ по дереву / Д.М. Гусарчук; под ред.. канд. искусствоведения Л.Я. Супрун. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Лесная промышленность, 1985. – 208 с.
13. Джексон А., Дэвид Д. Энциклопедия работ по дереву / А. Джексон, Д. Дэвид; пер. с англ.. Ю.Е. Суслова. – М.: Астрель: АСТ, 2005. – 319 с.
14. Жильцов Ф. Художественная резьба по дереву. Методика ускоренного обучения: методическое пособие / Ф. Жильцов, А. Шалин. – Новосибирск: Изд-ий дом «Манускрипт», 2002. – 80 с.

15. Кавас К. Самовчитель різьбяр / К. Кавас. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 48 с.
16. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: навч. посіб. / М.А. Кириченко. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228 с.
17. Кутенко Н. Розповіді про кераміку / Н. Кутенко. – К.: Либідь, 2002. – 252 с.
18. Логачева Л.А. Резчиком по дереву / Л.А. Логачева. // Альбом орнаментов. Випуск 2. – М.: Народное творчество, 2004. – 37 с.
19. Манько А. Українська народна писанка / А. Манько. – Львів: Свічадо, 2001. – 47 с.
20. Матвеева Т.О. Мозаїка та різблення по дереву: навчальний посібник / Т.О. Матвеева; пер. з рос. – К.: Вища школа, 1993.
21. Матейко К.І. Народна кераміка Львівщини / К.І. Матейко. – К., 1961.
22. Мельник В.М. Декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва / В.М. Мельник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – 64 с.
23. Мельник В. М. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва / В.М. Мельник, С.К. Трач. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 48 с.
24. Микитчук В. І. Руками сільського умельця / В.І. Микитчук, В.Е. Лепа. – К.: Урожай, 1989. – 176 с.
25. Найден О. С. Орнамент українського народного розпису / О.С. Найден // Витоки, традиції, еволюція; АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського. – К.: Наук. думка, 1989. – 130 с.
26. Недилько С.А. Школьникам о керамике / С.А. Недилько. – К.: Рад. шк., 1990. – 144с.
27. Нилова И.В. Резчиком по дереву / И.В. Нилова // Альбом орнаментов. Вып. 4. – М.: Издательство «Народное творчество», 2004. – 40с.
28. Оршанський Л. В. Основи гуцульського художнього деревообробництва: навчальний посібник / Л.В. Оршанський, П.В. Андріюк. – Косів: Писаний камінь, 2002. – 236.
29. Петросян О.А. Резьба по дереву / О.А. Петросян. – М.: Вече, 2005. – 176с.
30. Потапов Г.В. Практическое руководство для любителей резьбы по дереву: альбом. / Г.В. Потапов. – [1-е изд.]. – М.: Антиквар, 1998. – 64 с.
31. Рихвк Э.В. Обработка древесины в школьных мастерских / Э.В. Рихвк. – М.: Просвещение. – 1984.
32. Рябоконь В.І. Український художньо-декоративний розпис: навчальний посібник для студентів спеціалізації «Вчитель початкових класів та образотворчого мистецтва» / В.І. Рябоконь. – Рівне: РДГУ, 2004. – 91 с.
33. Сафонов В.М. Вторая жизнь дерева / В.М. Сафонов. – Мн.: Полымя, 1990. – 207 с.
34. Соколов Ю.В. Художественное выпиливание: альбом / Ю.В. Соколов. – М.: Лесн. пром-сть, 1987. – 64 с.
35. Столярные работы / пер. с англ. – Челябинск: С 81 «Урал», 1997. – 128 с.
36. Федотов Г.Я. Послушная глина: Основы художественного ремесла / Г.Я. Федотов. – М.: АСТ-ПРЕСС, 1999. – 144 с.

37. Хорунжий В.І. Выпиливание лобзиком / В.І. Хорунжий. – Тернопіль: Астон, 2003. – 64 с.
38. Чупахин В.М. 22 урока геометрической резьбы по дереву: учебно-практическое пособие. – СПб.: Издательский дом «Литера», 2004. – 152 с.
39. Шемуратов Ф.А. Выпиливание лобзиком / Ф.А. Шемуратов. – М.: Легкомбытиздат, 1991. – 208 с.

Методичні посібники

1. Герасименко О.А. Індивідуальне навчально-дослідне завдання з навчальних модулів «Комплексні роботи з художньої обробки деревини» та «Комплексні роботи з художньої обробки виробів різних матеріалів» дисципліни: «Практикум в навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів». Для студентів спеціальності 6.010103 «Технологічна освіта. (Технічна праця)». методичні рекомендації / О.А. Герасименко. – Рівне: РДГУ, 2008. – 39 с.
2. Герасименко О.А., Янцур М.С. Завдання до самостійної роботи та методичні вказівки до їх виконання з навчальних модулів «Комплексні роботи з художньої обробки деревини» та «Комплексні роботи з художньої обробки виробів різних матеріалів» дисципліни: «Практикум в навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів». Для спеціальності 6.010100 „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання (технічна праця)”: методичні рекомендації / О.А. Герасименко, М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2009. – 48 с.
3. Експериментальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 5-9 класи. – К.: Педагогічна думка, 2000.
4. Коберник О. М. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню в процесі вивчення технології обробки деревини і металу: навчально-методичний посібник / О.М. Коберник, В.В. Бербец, В.К. Сидоренко, С.М. Ящук. – Умань: УДПУ, 2004. – 114 с.
5. Практикум в учебных мастерских и технология конструкционных материалов: учеб. пособие для студентов пед. ин.-тов по спец. 2109 „Черчение и изобразит. искусство” / К.Ж. Амиргазин, А.А. Белов, Е.Г. Болотских [и др.]; под ред. Б.В. Нешумова. – М.: Просвещение, 1986. – 192 с.
6. Програми для загальноосвітніх навчально-виховних закладів трудове навчання 5-7 класи. – К., Перун. 1996.
7. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання, 5 – 12 класи. К.: Перун, 2005.
8. Сезнюк П.К. Композиция в декоративном искусстве: альбом / П.К. Сезнюк. – К.: Рад. школа, 1988.
9. Справочник. Народные ремесла / Н.Н. Гладков. – Симферополь, “Бизнес-информ”. 1995.
10. Хворостов А.С. Декоративно-прикладное искусство в школе: пособие для учителей / А.С. Хворостов. – М.: Просвещение, 1981.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
РОЗДІЛ 1. ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ.....	9
Змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева»	
Лабораторно-практична робота № 1 Композиція та орнамент	9
Лабораторно-практична робота №2. Організація праці у майстерні з художньої обробки деревини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	31
Лабораторно-практична робота №3. Технологія виконання контурного різьблення	34
Лабораторно-практична робота №4. Технологія виконання тригранно-виїмчастого різьблення.....	38
Лабораторно-практична робота №5 Проектування та виготовлення вирубу з деревини з різьбленими заставками.....	42
Змістовий модуль 2. «Художня обробка тканин»	
Лабораторно-практична робота №6. Організація праці у майстерні з художнього розпису тканини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	50
Лабораторно-практична робота №7. Технологія виконання гарячого батіку.....	55
Лабораторно-практична робота №8. Проектування та виготовлення сувеніру в техніці «гарячий батік».....	58
Змістовий модуль 3. «Художня обробка кераміки»	
Лабораторно-практична робота №9. Організація праці у майстерні з художньої обробки глини. Інструменти, технічні засоби, пристрої та матеріали.....	61
Лабораторно-практична робота №10. Технології виконання народних глиняних іграшок.....	63
Лабораторно-практична робота №11. Проектування та виготовлення посуду з глини.....	68
РОЗДІЛ 2. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ...	71
2.1. Орієнтовний перелік об'єктів проектування	71
2.2. Індивідуальні науково-дослідні завдання з дисципліни «Художня обробка матеріалів» та методичні вказівки до їх виконання.....	71
РОЗДІЛ 3. МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ.....	98
3.1. Модульна контрольна робота за змістовий модуль 1. «Композиція та художня обробка дерева».....	98
3.2. Модульна контрольна робота за змістовий модуль 2. «Художня обробка тканин».....	108
3.3. Підсумкова модульна контрольна робота.....	111
Використана і рекомендована література	115

Для нотаток

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Практикум з художньої обробки матеріалів: Навчальний посібник. Для студентів напряму підготовки 6.010103 «Технологічна освіта (Технічна праця)»

Автор-укладач: Герасименко Олександр Анатолійович

Відповідальний редактор: проф. М. С. Янцур
Технічний редактор: Н. П. Герасименко
Комп'ютерна верстка: Т. К. Хильчук

Підписано до друку 24. 11. 2015 р.
Формат 60х84 1/16. Папір друкарський
Умов. друк. арк. 5.5
Тираж 100 примірників. Замовлення №

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету,
33028. м. Рівне, вул. Бандери. 12

